

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060205

DOM
2023-11-13
Stockholm

Mål nr
M 13952-22

Sid 1 (12)

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2022-10-31 i mål nr M 777- 21, se bilaga A

PARTER

Klagande

NCC Industry Aktiebolag, 556302-3307
405 14 Göteborg

Ombud: O.H.

Ombud: O.He.

Motpart

1. Länsstyrelsen i Hallands län
301 86 Halmstad

2. Halmstads kommun
Box 153
301 05 Halmstad

3. G.G.

4. K.G.

5. M.S.

Dok.Id 1979982

Postadress Box 2290 103 17 Stockholm	Besöksadress Birger Jarls Torg 16	Telefon 08-561 670 00 08-561 675 50 E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se	Telefax	Expeditionstid måndag – fredag 09:00–16:30

6. R-M.S.

SAKEN

Slutliga villkor vid tillstånd enligt miljöbalken till befintlig och utökad täktverksamhet m.m. på fastigheterna X m.fl. i Halmstads kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens dom endast på så sätt att villkor 8 och 9 samt delegationsbestämmelsen D3 ska ha följande lydelse:

Villkor 8

Allt inkommande avfall ska vägas och kontrolleras samt journalföras. Det ska finnas skriftliga rutiner för mottagningskontroll och klassificering av inkommande avfall. Kontroll av föroreningshalten för mottagning av avfall inklusive avvattnade muddermassor ska ske genom minst ett representativt samlingsprov i en enhetsvolym om 2 000 m³. Tillsynsmyndigheten får vid behov besluta om annat utförande av kontrollen. Avfall som misstänks avvika från vad som deklarerats ska hanteras på tät och ogenomsläpplig yta.

Avfallsavlämnare ska uppmanas att deklarerera om avfall riskerar att innehålla invasiva växtarter. Om avfall som riskerar att innehålla invasiva växtarter tas emot ska en anmälan med beskrivning av planerade skyddsåtgärder göras till tillsynsmyndigheten innan deponering sker.

Mottaget avfall ska ha genomgått en grundläggande karaktärisering som dokumenterats och godkänts av NCC innan eller i samband med att avfallet tas emot vid anläggningen. Okulär kontroll ska ske vid inleverans. Vid misstanke om förorening ska avfallet genomgå provtagning.

Dokumentation avseende mottaget avfall ska sparas under 10 år och hållas tillgänglig för tillsynsmyndigheten.

Avfall som inte uppfyller mottagningskriterierna ska avvisas från anläggningen.

Villkor 9

Avfallsverksamheten omfattar följande avfallsslag:

Avfallskod	Namn
17 05 04	Jord och sten
20 02 02	Jord och sten från parker och trädgårdar
19 13 02	Jord från avfallsanläggningar
17 01 01	Betong
10 13 14	Betongavfall och betongslam
17 01 02	Tegel
17 01 03	Klinker och keramik
17 01 07	Blandningar av betong, tegel, klinker och keramik
17 03 02	Andra bitumenblandningar än de som anges i 17 03 01
17 05 08	Spårballast
17 05 06	Muddermassor

Samtliga ovan avfallsslag, förutom asfalt, får deponeras respektive användas för konstruktionsändamål i deponin under förutsättning att de uppfyller kriterier för inert avfall i NFS 2004:10.

Utöver ovan angivna avfallsslag får NCC efter tillsynsmyndighetens godkännande även ta emot och återvinna (inklusive återvinning för anläggningsändamål) samt deponera andra typer av avfall med motsvarande egenskaper.

Delegationsbestämmelse D3

eventuella skyddsåtgärder mot invasiva arter och vid behov annat utförande av kontroll av avfall (villkor 8),

2. Mark- och miljööverdomstolen avvisar G.G.s och K.G.s yrkande om ytterligare provtagning.
-

BAKGRUND

Mark- och miljödomstolen har lämnat bolaget tillstånd till fortsatt och utökad täktverk-samhet för bergmaterial, sand, grus och morän på fastigheterna X, Y, Z, A och B i Halmstads kommun. Tillståndet innefattar även rätt att bortleda inläckande grundvatten, utföra anläggningar för detta samt bedriva krossning och sortering av eget och externt bergmaterial. Dessutom omfattar tillståndet tillverkning av asfalt, återvinningsverksamhet avseende icke farligt avfall som förs in, användning av icke farligt avfall för anläggningsändamål samt deponiverksamhet avseende inert avfall.

Målet i Mark- och miljööverdomstolen gäller utformningen av villkor för kontroll av inkommande avfall (villkor 8) och omfattningen av avfallsverksamheten (villkor 9).

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

NCC Industry Aktiebolag (bolaget) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska ändra villkor 8 och 9 på följande sätt (de delar av texten som bolaget begär ska tas bort är markerade med genomstruken text och yrkade tillägg är kursiverade).

Villkor 8

Allt inkommande avfall ska vägas och kontrolleras samt journalföras. Det ska finnas skriftliga rutiner för mottagningskontroll och klassificering av inkommande avfall. Kontroll av föroreningshalten för mottagning av ~~massor~~ *avfall* inklusive avvattnade muddermassor ska ske genom minst ett representativt samlingsprov i en enhetsvolym om 2 000 m³. Tillsynsmyndigheten får vid behov besluta om annat utförande av kontrollen av ~~massorna~~. Avfall som misstänks avvika från vad som deklarerats ska hanteras på tät och ogenomsläpplig yta.

Avfallsavlämnare ska uppmanas att deklarerera om ~~massor~~ *avfall* riskerar att innehålla invasiva växtarter. Om ~~massor~~ *avfall* som riskerar att innehålla invasiva växtarter tas emot ska en anmälan med beskrivning av planerade skyddsåtgärder göras till

tillsynsmyndigheten innan deponering sker.

Mottaget avfall ska ha genomgått en grundläggande karaktärisering som dokumenterats och godkänts av NCC innan eller i samband med att avfallet tas emot vid anläggningen. Okulär kontroll ska ske vid inleverans. Vid misstanke om förorening ska avfallet genomgå provtagning. ~~Kontrollprovtagning och analys av inkommande inert avfall ska ske löpande veckovis. Kontrollen ska ske genom att samlingsprov, som representerar högst en kalendervecka, tas ut slumpmässigt eller styrt som ett antal stickprov (representativa för varje intransport) ur inkommande transporter. De uttagna stickproven ska sparas separat minst tre månader för analys vid behov.~~

Dokumentation avseende mottaget avfall ska sparas under 10 år och hållas tillgänglig för tillsynsmyndigheten.

Avfall som inte uppfyller mottagningskriterierna ska avvisas från anläggningen.

Villkor 9

Avfallsverksamheten omfattar följande avfallsslag:

Avfallskod	Namn
17 05 04	Jord och sten
20 02 02	Jord och sten från parker och trädgårdar
19 13 02	Jord från avfallsanläggningar
17 01 01	Betong
10 13 14	Betongavfall och betongslam
17 01 02	Tegel
17 01 03	Klinker och keramik
17 01 07	Blandningar av betong, tegel, klinker och keramik
17 03 02	Andra bitumenblandningar än de som anges i 17 03 01
17 05 08	Spårballast
17 05 06	Muddermassor

Samtliga ovan avfallsslag, förutom asfalt, får deponeras *respektive användas för konstruktionsändamål* i deponin under förutsättning att de uppfyller kriterier för inert avfall i NFS 2004:10.

Utöver ovan angivna avfallsslag får NCC efter tillsynsmyndighetens godkännande även ta emot och återvinna (inklusive återvinning för anläggningsändamål) samt deponera andra typer av avfall med motsvarande egenskaper.

Länsstyrelsen i Hallands län (länsstyrelsen) har medgett de begärda ändringarna.

Halmstads kommun har inte avgett någon inställning till de begärda ändringarna.

M.S., R-M.S., G.G. och K.G. har motsatt sig de begärda ändringarna.

G.G. och K.G. har för egen del yrkat att provtagningar och analyser ska utökas och gälla även för mark, brunnar och vattendrag på angränsande fastigheter samt att detta ska genomföras innan tillståndet tas i bruk och därefter årligen.

Bolaget har motsatt sig G.G. och K.G.s yrkande om utökad provtagning och analys.

Miljönämnden i Halmstads kommun (miljönämnden) har i egenskap av remissmyndighet fått tillfälle att yttra sig i målet. Miljönämnden har tillstyrkt att villkor 8 ändras i enlighet med bolagets yrkande och har avstått att yttra sig över överklagandet i övrigt.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Bolaget har anfört i huvudsak följande. Det är inte tydligt vad som krävs för att uppfylla villkor 8, som reglerar kontrollen av det avfall som tas emot för återvinning. Begreppen massor, avfall och inert avfall blandas och det är oklart hur kontrollen i

första respektive tredje stycket förhåller sig till varandra. Villkoret synes innebära en dubbelreglering av kontrollen av inkommande avfall. Om detta är avsikten är det inte miljömässigt motiverat. Bolaget har inga synpunkter på vad som föreskrivs i första stycket angående den grundläggande klassificeringen av inkommande avfall. Det är på det sättet som mottagningskontrollen bedrivs vid bolagets anläggningar. Villkoret har begränsats till massor. Det framgår dock inte varför endast massor och inte allt inkommande avfall ska kontrolleras på detta sätt. Det saknas vidare en definition av begreppet massor, vilket gör att osäkerhet uppstår gällande vilka avfallsslag som omfattas av begreppet och därmed av villkoret. Det finns inte någon anledning att begränsa mottagningskontrollen till massor utan det vidare begreppet avfall bör användas.

Det framgår inte av villkor 8 hur kontrollprovtagningen av inert avfall i villkorets tredje stycke förhåller sig till den mottagningskontroll som föreskrivs i första stycket. Om avsikten är att ytterligare provtagning ska ske så är det inte miljömässigt motiverat. Kontrollen är redan mer omfattande än vad som krävs för inert avfall enligt NFS 2004:10. Villkoret riskerar att leda till att bolaget inte kan nyttja den tillståndsgivna deponin, eftersom verksamheten inte är utformad för att rymma en sådan extra provtagning. Detta brukar inte behövas i denna typ av verksamhet. Av villkoret följer dessutom att tillsynsmyndigheten vid behov får besluta om annat utförande av mottagningskontrollen. Bolaget har påpekat att mark- och miljödomstolen inte har föreskrivit något delegationsvillkor i detta avseende.

Inom deponin kommer geologisk barriär, vallar och vägar anläggas. Bolaget har i ansökan föreslagit ett villkor med innebörden att inert avfall får användas för konstruktionsändamål. Det innebär att avfall med samma lakningsegenskaper som det avfall som får deponeras i deponin får användas som konstruktionsmaterial. Mark- och miljödomstolen har i villkor 9, utan särskild motivering, tagit bort passusen ”respektive användas för konstruktionsändamål”. Det saknas miljömässiga skäl för att ställa hårdare krav på konstruktionsmaterialet i deponin än det material som tillåts deponeras.

Det finns inte anledning att besluta om ytterligare provtagningar på grund av de yrkade ändringarna av villkor 8 och 9. Ändringarna innebär inte någon ökad risk för förorening av mark och vatten.

Länsstyrelsen har anfört i huvudsak följande. Länsstyrelsen bedömer att den i villkor 8 föreskrivna kontrollen av samtligt inkommande avfall, med tillsynsmyndighetens möjlighet att besluta om annat utförande, är tillräcklig. Länsstyrelsen noterar dock att avfall i form av avvattnade muddermassor nämns i villkorets första stycke men inte i villkorets övriga delar. Ett förtydligande att avvattnade muddermassor omfattas av villkorets övriga delar kan eventuellt behövas.

M.S. och **R-M.S.** har anfört i huvudsak följande. De är oroliga över oförutsedd påverkan på grundvattnet och därigenom dricksvattnet i brunnar. Människors hälsa borde ha företräde framför bolagets besparingar i verksamheten.

G.G. och **K.G.** har anfört i huvudsak följande. De har under drygt 30 år tvingats uppleva konsekvenserna av täktverksamheten genom alltför slappa krav på kontroller och provtagningar, bland annat gällande utsläpp av miljöfarliga ämnen. Dessa konsekvenser har inneburit döda, sjuka och skadade djur. Även människor har tagit skada av att vistas i denna miljö under lång tid. Det behövs kontinuerliga provtagningar inom bolagets fastighet och på angränsande fastigheter för att inte upprepa tidigare tragedier. Ytterligare provtagning skulle i förlängningen gynna bolaget om bolaget därigenom kan visa att förorening inte skett. Det är viktigt att provtagning och analys utförs av företag och organisationer som inte har någon koppling till bolaget. Risker med att villkor 9 ändras är att bolaget kan komma att använda avfallsmassorna även på andra platser inom och utanför fastigheten.

G.G. och K.G. har utfört provtagningar på hår och dricksvatten och åberopat analysresultat från dessa.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Villkor 8 – kontroll av inkommande avfall

Bolaget har gjort gällande att villkor 8 behöver förtydligas i flera avseenden.

En överträdelse av ett tillståndsvillkor kan bland annat leda till en återkallelse av tillståndet samt straffrättsligt ansvar. Villkor måste därför vara så preciserade att det kan konstateras om en överträdelse har skett och om den kan läggas till grund för sanktioner. Att tillståndsvillkoren är precisa har också direkt betydelse för att verksamhetsutövaren ska kunna bedöma deras innehåll och för att villkoren ska få genomslag i praktiken. (Se NJA 2006 s. 310, NJA 2010 s. 516 och Mark- och miljööverdomstolens dom den 27 maj 2021 i mål nr M 1436-20.)

Villkor 8 reglerar mottagningskontrollen av det avfall som tas emot för återvinning och deponering på täkten. När det gäller mottagningskontrollen angiven i villkorets första stycke tredje mening anges dock att den gäller ”massor” och inte avfall. Mark- och miljööverdomstolen anser, i likhet med bolaget, att det därmed kan uppstå oklarheter om vad som omfattas av ”massor” och, följaktligen, om vissa avfallstyper faller utanför föreskriven kontroll. Det finns därför skäl att förtydliga villkoret i enlighet med vad bolaget yrkat.

Bolaget har hävdatt att villkoret är otydligt även i den del det avser kontrollprovtagning och begärt att villkoret ändras i detta avseende. Länsstyrelsen och miljönämnden har tillstyrkt bolagets begäran också i denna del.

Enligt första stycket i villkor 8 ska allt inkommande avfall vägas och kontrolleras samt journalföras. Kontroll av föroreningshalten för mottagning av bland annat avvattnade muddermassor ska ske genom minst ett representativt samlingsprov i en enhetsvolym om 2 000 m³. I tredje stycket finns ytterligare föreskrifter om kontrollprovtagning. Där anges att mottaget avfall ska ha genomgått en grundläggande karaktärisering och, vid misstanke om förorening, genomgå provtagning. Vidare föreskrivs att kontrollprovtagning och analys av inkommande inert avfall ska ske löpande veckovis genom att

samlingsprov tas ut slumpmässigt eller styrt som ett antal stickprov. Utöver nämnda kontroller finns även en reglering i villkorets första stycke innebärande att tillsynsmyndigheten vid behov får besluta om annat utförande av kontrollen.

Mark- och miljööverdomstolen anser att det finns otydligheter i villkoret när det gäller frågan hur provtagning ska ske, bland annat avseende hur de föreskrivna provtagningarna förhåller sig till varandra. Mark- och miljööverdomstolen kan konstatera att det inte har framkommit behov av att, utöver den i villkorets första stycke beslutade kontrollprovtagningen, utföra ytterligare provtagning av inert avfall. Villkoret ger tillsynsmyndigheten möjlighet att vid behov besluta om annat utförande av kontrollen vilket bedöms som tillräckligt. Sammantaget finns det skäl att ändra villkoret på det sätt som bolaget har begärt. Vad G.G., K.G., M.S. och R-M.S. har anfört förändrar inte den bedömningen.

Delegationsbestämmelsen D3

Såsom redan berörts ovan ger villkor 8 tillsynsmyndigheten möjlighet att vid behov besluta om annat utförande av kontrollen. Bolaget har anmärkt på att det saknas en delegationsbestämmelse som tar sikte på denna kontroll. För att undvika eventuella oklarheter bör en bestämmelse om delegation läggas till i punkten D3 i delegationer. Detta tillägg får anses ha ett sådant rättsligt och sakligt samband med den yrkade ändringen av villkoret att det är tillåtet för domstolen att utan ett formellt yrkande besluta om det (jfr NJA 2010 s. 690).

Villkor 9 – avfallsverksamhetens omfattning

Bolaget har begärt att villkor 9 ska ändras så att inert avfall även får användas till konstruktionsändamål i deponin. Länsstyrelsen har tillstyrkt denna begäran. Miljönämnden har avstått från att yttra sig gällande denna fråga.

Mark- och miljööverdomstolen kan konstatera att det inte har framkommit att användningen av inert avfall för konstruktionsändamål i deponin skulle medföra ökad risk för skada eller olägenhet på miljön eller människors hälsa. Vad G.G.,

K.G., M.S. och R-M.S. har anfört förän-leder ingen annan bedömning. Villkor 9 ska därför ändras i enlighet med bolagets begäran.

G.G.s och K.G.s yrkande om utökad provtagning m.m.

G.G. och K.G. har yrkat att provtagningar och analyser ska utökas och gälla även för mark, brunnar och vattendrag på angränsande fastigheter samt att detta ska genomföras innan tillståndet tas i bruk och därefter årligen. Enligt Mark- och miljööverdomstolens bedömning omfattas detta yrkande inte av de frågor som ska prövas i anledning av bolagets överklagande. G.G.s och K.G.s yrkandet ska därför avvisas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast den 2023-12-11

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Fredrik Ludwigs och Åsa Hanna, referent, tekniska rådet Ingrid Johansson samt hovrättsrådet Henrik Jonsson.

Föredraganden har varit Nina Hedvall Nordebo.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2022-10-31
meddelad i
Vänerns borg

Mål nr M 777-21

PARTER

Sökande

NCC Industry Aktiebolag, 556302-3307
405 14 Göteborg

Ombud: O.H. och O.He.

SAKEN

Ansökan om tillstånd enligt miljöbalken till befintlig och utökad täktverksamhet m.m. på fastigheterna X, Y, Z, A och B i Halmstads kommun

DOMSLUT

Tillstånd

1. Mark- och miljödomstolen, som slutför miljöbedömningen, meddelar NCC Industry Aktiebolag (NCC) tillstånd enligt 9 och 11 kap. miljöbalken att på fastigheterna X, Y, Z, A och B i Halmstads kommun, Hallands län och inom det bryt- och verksamhetsområde som framgår av domsbilaga 1 bedriva fortsatt och utökad täktverksamhet mm innefattandes rätt att under 25 år från det att tillståndsdomen vinner laga kraft:
 - a. bedriva täkt av bergmaterial omfattande 15 miljoner ton med en årlig volym om 400 000 ton med en maximal årlig volym om 700 000 ton,
 - b. bedriva täkt av sand och grus omfattande 300 000 ton med en årlig volym om maximalt 15 000 ton,
 - c. bedriva täkt av morän omfattande 600 000 ton med en årlig volym om maximalt 35 000 ton,
 - d. inom verksamhetsområdet bortleda allt inläckande grundvatten samt utföra och bibehålla erforderliga anläggningar för vattenverksamheten,
 - e. bedriva krossning och sortering samt bedriva alla till täktverksamheten hörande åtgärder, inklusive krossning och sortering av externt bergmaterial,

Dok.Id 540688

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070 462 28 Vänerns borg	Hamngatan 6	0521-27 02 00 E-post: mmd.vanersborg@dom.se www.domstol.se/vanersborgs-tingsratt/	finns ej	måndag – fredag 08:00–16:00

- f. bedriva tillverkning av asfalt med en årlig produktion om maximalt 150 000 ton,
- g. bedriva återvinningsverksamhet, innefattande en rätt att föra in, tillfälligt lagra, sortera och genom mekanisk bearbetning/krossning återvinna 100 000 ton icke farligt avfall per år,
- h. föra in och använda icke farligt avfall för anläggningsändamål, dock maximalt 150 000 ton, samt
- i. bedriva deponiverksamhet, innefattande en rätt att årligen föra in och deponera 60 000 ton inert avfall, totalt 1,8 miljoner ton.

Slutliga villkor

1. Om inte annat följer av övriga villkor ska verksamheten bedrivas i huvudsak i enlighet med vad NCC har angett i ansökningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i ärendet.
2. Gränserna för verksamhets- och brytområdet ska vara tydligt utmärkta i terrängen under hela verksamhetstiden.
3. Tillskapade bergsbranter och andra delar av täktområdet med olycksfallsrisker ska på lämpligt sätt avskärmas. Alternativt ska allmänheten på tydligt sätt uppmärksammas på riskerna med att beträda området.
4. Buller från verksamheten, inklusive transporter inom verksamhetsområdet, ska begränsas så att det inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än:

50 dB(A) helgfri måndag-fredag kl. 06.00-18.00,
40 dB(A) nattetid kl. 22.00-06.00, och
45 dB(A) övrig tid.

Ovan angiven ekvivalentnivå under vardagar, måndag - fredag, kl. 06.00-18.00, ska gälla för varje enskild timme.

Arbetsmoment som typiskt sett kan ge upphov till momentana ljudnivåer överstigande 55 dB(A) får inte utföras nattetid kl. 22.00-06.00.

Skutknackning ska ske avskärmat eller på täktbottens lägsta nivå (+20 m).

Ljudnivåerna från NCC:s transporter mellan verksamhetsområdet och tillfarten på väg 601 (vägdel 22606:1, vägdel 22606:2 samt den väg som förbinder vägdel 22606:1 och väg 612 söderut) får inte medföra att följande nivåer överskrids:

Bostads fasad (L_{eq24h})	Bostads uteplats (L_{eq24h})	Bostads uteplats (L_{max})	Inomhus i sovrum (L_{AF-max})
55 dB(A)	55 dB(A)	70 dB(A)	45 dB(A)

Om någon av angivna ljudnivåer överskrids ska NCC erbjuda sig att genomföra bullerbegränsande åtgärder vid berörd bostad i syfte att innehålla nivåerna. Kostnaderna för de åtgärder som vidtas ska vara rimliga med hänsyn till bostadens standard och värde.

Uppföljning av ljudnivån ska framgå av kontrollprogram där mätmetoder, mätpunkter, mätfrekvens och utvärderingsmetod ska anges. Kontroll ska ske genom immissionsmätningar vid berörda bostäder eller genom närfältsmätningar och beräkningar.

Kontroll ska ske så snart det har skett förändringar av verksamheten som kan medföra mer än obetydligt ökade bullernivåer eller när tillsynsmyndigheten i övrigt anser att kontroll är befogat, dock minst vart tredje år.

5. Täktverksamhet samt deponering och återvinning får endast bedrivas helgfri måndag-fredag kl. 06.00-18.00.

Lastning och transport, reparations- och underhållsarbeten samt asfalttillverkning får bedrivas även under övrig tid.

Tillsynsmyndigheten får vid enstaka tillfällen, om särskilt behov föreligger, medge undantag från ovanstående tider under förutsättning att övriga villkor innehålls.

6. Markvibrationer till följd av sprängning, mätt enligt SS 460 48 66, får i bostäder inte överstiga 4 mm/s vid mer än 10 % av sprängningarna per kalenderår och då uppgå till högst 6 mm/s.

Luftstöt vågor till följd av sprängningar, mätt enligt SS 02 52, får vid bostäder inte överstiga 120 Pa (frifältsvärde) vid mer än 10 % av sprängningarna per kalenderår och då uppgå till högst 150 Pa.

7. Information om planerad produktionssprängning ska ges till boende inom ett avstånd om 1 000 meter från gränsen för täktens verksamhetsområde i god tid innan sprängning. I informationen ska anges bl.a. beräknad tid för sprängning.
8. Allt inkommande avfall ska vägas och kontrolleras samt journalföras. Det ska finnas skriftliga rutiner för mottagningskontroll och klassificering av inkommande avfall. Kontroll av föroreningshalten för mottagning av massor inklusive avvattnade muddermassor ska ske genom minst ett representativt samlingsprov i en enhetsvolym om 2 000 m³. Tillsynsmyndigheten får vid behov besluta om annat utförande av kontrollen av massorna. Avfall som misstänks avvika från vad som deklarerats ska hanteras på tät och ogenomsläpplig yta.

Avfallsavlämnare ska uppmanas att deklarerera om massor riskerar att innehålla invasiva växtarter. Om massor som riskerar att innehålla invasiva växtarter tas emot ska en anmälan med beskrivning av planerade skyddsåtgärder göras till tillsynsmyndigheten innan deponering sker.

Mottaget avfall ska ha genomgått en grundläggande karaktärisering som dokumenterats och godkänts av NCC innan eller i samband med att avfallet

tas emot vid anläggningen. Okulär kontroll ska ske vid inleverans. Vid misstanke om förorening ska avfallet genomgå provtagning.

Kontrollprovtagning och analys av inkommande inert avfall ska ske löpande veckovis. Kontrollen ska ske genom att samlingsprov, som representerar högst en kalendervecka, tas ut slumpmässigt eller styrt som ett antal stickprov (representativa för varje intransport) ur inkommande transporter. De uttagna stickproven ska sparas separat minst tre månader för analys vid behov.

Dokumentation avseende mottaget avfall ska sparas under 10 år och hållas tillgänglig för tillsynsmyndigheten.

Avfall som inte uppfyller mottagningskriterierna ska avvisas från anläggningen.

9. Avfallsverksamheten omfattar följande avfallsslag:

Avfallskod	Namn
17 05 04	Jord och sten
20 02 02	Jord och sten från parker och trädgårdar
19 13 02	Jord från avfallsanläggningar
17 01 01	Betong
10 13 14	Betongavfall och betongslam
17 01 02	Tegel
17 01 03	Klinker och keramik
17 01 07	Blandningar av betong, tegel, klinker och keramik
17 03 02	Andra bitumenblandningar än de som anges i 17 03 01
17 05 08	Spårballast
17 05 06	Muddermassor

Samtliga avfallsslag ovan, förutom asfalt, får deponeras i deponin under förutsättning att de uppfyller kriterier för inert avfall i NFS 2004:10.

Utöver ovan angivna avfallsslag får NCC efter tillsynsmyndighetens godkännande även ta emot och återvinna (inklusive återvinning för

anläggningsändamål) samt deponera andra typer av avfall med motsvarande egenskaper.

10. Endast avvattnade muddermassor får mottas och deponeras. Halten tributyltenn (TBT) i muddermassor som deponeras får inte överstiga 0,15 mg/kg TS. Värdet avser medelhalten i en enhetsmängd om maximalt 2 000 ton.
11. Halterna i det avfall som i övrigt tas emot för återvinningsändamål får, räknat på en enhetsvolym av 2000 m³, inte överstiga nivåer för känslig markanvändning (KM) enligt Naturvårdsverkets generella riktvärden för förorenad mark.

Avfall som tas emot får inte vara förorenat till följd av tidigare användning eller vara täckt eller målat med material som innehåller farliga ämnen i signifikanta mängder.

Innehållet av PAH 16 i den asfalt som tas emot får inte överstiga 70 mg/kg TS (70 ppm).

Föroreningshalten i massor som ska användas för anläggningsändamål i bullervall m.m. inom verksamhetsområdet får inte överskrida nivåer mindre än ringa risk (MRR) i enlighet med Naturvårdsverkets handbok (2010:1), och i tillämpliga delar Naturvårdsverkets eventuella framtida riktlinjer för användning av schaktmassor.

12. NCC ska vidta åtgärder för att begränsa risken för omgivningsstörande damning från täktområdet. Om olägenheter i form av damning uppstår från täktverksamheten ska åtgärder omgående vidtas.
13. Drivmedel och övriga kemiska produkter och avfall ska lagras och hanteras så att spill och läckage inte förorenar omgivningen. Flytande kemiska produkter och flytande farligt avfall ska förvaras inom invallning som

rymmer minst den största behållaren samt 10 % av övrig lagrad volym eller i ADR-klassad drivmedelstank.

14. Hantering av olja och andra kemikalier samt tankning och uppställning av fordon och maskiner, får endast ske på yta där spill och läckage kan omhändertas för att förhindra förorening av yt- eller grundvatten. Saneringsutrustning ska finnas lätt tillgänglig och i anslutning till plats för tankning.

Arbetet med övergång från användning av fossila energikällor till förnybara energikällor ska redovisas till tillsynsmyndigheten.

15. Avledning av vatten från verksamhetsområdet, inklusive område för deponering, till recipient ska ske via sedimenteringsdammar med oljeavskiljande funktion.

Utgående vatten får inte överskrida följande nivåer, beräknade som årsmedelvärden:

<u>Parameter</u>	<u>mg/l</u>
Totalkväve	5
Suspenderande ämnen	25
Oljeindex	1
Totalfosfor	0,05
Bly	0,03
Koppar	0,05
Zink	0,2

Placering, dimensionering och utformning av dammar ska kommuniceras till tillsynsmyndigheten tre månader innan dammen anläggs.

Provtagning ska ske minst fyra gånger per år jämnt fördelat över kalenderåret och enligt senaste svenska standard eller likvärdig provtagnings- och analysmetod.

16. Successiv efterbehandling av verksamhetsområdet ska ske i den mån det är möjligt. Innan efterbehandlingen påbörjas ska tillsynsmyndigheten

godkänna inlämnat förslag till efterbehandling. Ett slutligt förslag till efterbehandlingsplan ska tas fram och lämnas in till tillsynsmyndigheten senast två år innan tillståndstiden löper ut. Förslagen ska beakta säkerhetsaspekter samt biologisk mångfald och tas fram med den sakkunskap som krävs. Samtliga efterbehandlingsåtgärder ska vara slutförda ett år efter avslutad verksamhet, dock senast vid tillståndstidens utgång. Efterbehandlingen ska godkännas av tillsynsmyndigheten.

17. Avfall som uppstår i den egna verksamheten ska samlas upp och olika avfallsslag ska förvaras var för sig för att underlätta den miljömässigt bästa vidarebehandlingen. Förslitet material och skrot ska omgående omhändertas.
18. Utsläpp av stoft till luft från asfaltverket ska ske via stoftavskiljare så att stofthalten i utgående luft från asfaltverket inte överstiger 20 mg/m³ normal torr gas. Det angivna värdet ska kontrolleras genom mätning minst en gång per år enligt gällande svenska standarder.
19. Förslag till kontrollprogram ska lämnas till tillsynsmyndigheten senast tre månader efter det att tillståndet har tagits i anspråk. I kontrollprogrammet ska anges kontrollpunkter, mätmetoder, mätfrekvens och utvärderingsmetoder.

Kontroll av grundvattennivåer och vattenanalyser ska utföras på sådant sätt som framgår av kontrollprogrammet. Grundvattenkontrollen ska utformas så att eventuell påverkan på grundvattennivåer inom influensområdet till den av verksamheten orsakade grundvattenavsänkningen kan följas upp med beaktande av årstids- och klimatvariationer. Uppföljningen behöver därför omfatta uppmätta grundvattennivåer i brunnar, i jord och i berg, både inom och utanför grundvattenavsänkningens beräknade influensområde. Minst en ny brunn ska anläggas i berg norr om verksamhetsområdet och ingå i den fortsatta kontrollen av grundvattennivåer och för kontroll av vattenkvalitet.

20. NCC ska meddela tillsynsmyndigheten när tillståndet tas i anspråk.

21. Deponering ska ske enligt en deponeringsplan. Deponeringsplanen ska hållas uppdaterad. Senast tre år innan täktverksamheten beräknas upphöra ska NCC lämna in en uppdaterad deponeringsplan till tillsynsmyndigheten.
22. Högsta höjd på deponiytan får vara +50 meter i höjdsystemet RH 2000. Deponins slänter får inte vara brantare än 1:3.
23. En geologisk barriär som uppfyller kraven i förordning (2001:512) om deponering av avfall ska anläggas innan deponering sker i den aktuella deponidelen. Den geologiska barriären ska anläggas i botten på deponiområdet samt på de sidor som ansluter till berg.

En redogörelse för den geologiska barriärens uppbyggnad, funktion samt beräkningar och resultat av genomförda kontroller och utförda besiktningar ska redovisas till tillsynsmyndigheten innan deponering får påbörjas inom de olika delområdena.

Deponering ska ske så att den geologiska barriären inte skadas. Senast tre månader innan deponering påbörjas i respektive deponidel ska NCC till tillsynsmyndigheten redovisa en detaljerad beskrivning av den geologiska barriärens konstruktion samt en deponeringsplan. NCC ska också innan respektive deponidel påbörjas till tillsynsmyndigheten redovisa en plan för kvalitetssäkring av den geologiska barriärens täthet med uppgift om barriärens utformning, konstruktionsmaterial och utförande. Planen ska vidare innehålla uppgift om när och hur återkommande kontroller ska genomföras under arbetets gång.

24. Uttag av berg och sand får endast ske inom markerad gräns för brytningsområdena och inte på lägre nivå än +20 m för berg och +46 m för sand mätt i höjdsystemet RH 2000. Uttag av sand får dock inte ske på lägre nivå än 3 meter ovan högsta grundvattenytan. Övrig verksamhet får inte ske utanför markerad gräns för verksamhetsområde.

25. Sandmaterialet ska i huvudsak användas till kvalificerade ändamål där alternativ till natursand saknas.
26. Om delar eller hela verksamheten upphör ska detta i god tid före nedläggning anmälas till tillsynsmyndigheten tillsammans med en avslutningsplan.
27. Områden med bohål för backsvala (*Riparia riparia*) får inte påverkas under tidsperioden 1 maj-15 september. När områden med bohål tas bort ska nya bomiljöer i samma omfattning som de som tagits bort stå färdiga senast 1 maj följande vår.
28. De stenar som tas bort från befintlig stenmur ska användas till att uppföra en (1) ny stenmur. Muren ska uppföras inom jordbruksmark till minst motsvarande längd och yta som den borttagna delen.

De stenar som tas bort från befintligt odlingsröse ska läggas upp i minst ett (1) odlingsröse inom jordbruksmark i solbelyst, öppet läge.

Jordmassor får inte läggas upp i de nya odlingsrösen eller stenmurarna.

Flytt av stenmur och odlingsröse ska ske under perioden 1 maj till och med 30 september för att inte skada djur som kan ha övervintrat i muren/odlingsröset.

Delegation

Mark- och miljödomstolen delegerar till tillsynsmyndigheten att besluta om de villkor som kan behövas avseende

- D1. bullervallars utformning och läge (villkor 4),
- D2. tillfälliga undantag från villkor om arbetstider (villkor 5),
- D3. eventuella skyddsåtgärder mot invasiva arter (villkor 8),

- D4. ytterligare inerta avfallsslag med liknande egenskaper som de som omfattas av avfallsverksamheten (villkor 9),
- D5. hur redovisningen av arbetet med övergången från användning av fossila energikällor till förnybara energikällor ska gå till (villkor 14),
- D6. närmare placering, dimensionering och utformning av sedimenteringsdamm (villkor 15),
- D7. förslag till efterbehandlingsplan (villkor 16).

Verkställighet

NCC får, innan domen vinner laga kraft, ta tillståndet i anspråk i den utsträckning som behövs för att fortsätta bedriva befintlig täktverksamhet och återvinning i den omfattning som framgår av nu gällande tillstånd (MPD vid Länsstyrelsen i Hallands läns beslut av den 2 november 2007 dnr. 551-10089-06, om tillstånd till täktverksamhet och miljödomstolens vid Vänersborgs tingsrätt dom av den 16 juni 2008 i mål nr M 3160-07) till och med den 31 december 2024. Tillståndet i övrigt får inte tas i anspråk förrän domen har vunnit laga kraft.

Ekonomisk säkerhet

NCC ska senast när tillståndet tas i anspråk ställa ekonomisk säkerhet för efterbehandling och andra återställningsåtgärder med 5 200 000 kr. Säkerheten ska godkännas av tillståndsmyndigheten och förvaras hos länsstyrelsen.

Ianspråktagande

NCC AB ska anmäla ianspråktagandet av detta tillstånd till tillsynsmyndigheten.

Igångsättningstid

Den i tillståndet medgivna miljöfarliga verksamheten ska ha satts igång senast inom fem (5) år räknat från dagen för lagakraftvunnen dom.

Arbetstid

Tiden, enligt 22 kap. 25 § miljöbalken, inom vilken arbetena avseende vattenverksamheten ska vara utförda bestäms till 10 år räknat från dagen för lagakraftvunnet tillstånd.

Ersättning för oförutsedd skada

Om den vattenverksamhet som avses med tillståndet medför skada som mark- och miljödomstolen inte förutsett, får den skadelidande framställa anspråk på ersättning jämlikt 24 kap. 18 § miljöbalken. Mark- och miljödomstolen bestämmer tiden inom vilken sådant anspråk ska framställas för att tas upp till prövning till tjugo (20) år från arbetstidens utgång enligt 24 kap. 18 § miljöbalken.

Biotopskydd

Mark- och miljödomstolen medger med stöd av 7 kap. 11 § andra stycket och 25 § miljöbalken dispens från biotopskyddet i 7 kap. 11 § första stycket miljöbalken för borttagande av ett dike samt flytt av en stenmur och ett odlingsröse. Gällande odlingsröse och stenmur ska kompensationsåtgärder genomföras innebärande att nytt odlingsröse respektive stenmur ska uppföras i enlighet med vad NCC åtagit sig genom flytten av dessa.

Prövningsavgift

Prövningsavgiften avseende vattenverksamheten fastställs till 59 280 kr. Avgiften är betald.

Övriga yrkanden

Mark- och miljödomstolen avslår samtliga övriga yrkanden.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SAKEN	1
DOMSLUT	1
Tillstånd	1
Slutliga villkor.....	2
Delegation.....	10
Verkställighet.....	11
Ekonomisk säkerhet	11
Ianspråktagande.....	11
Igångsättningstid	11
Arbetstid	11
Ersättning för oförutsedd skada	12
Biotopskydd	12
Prövningsavgift	12
Övriga yrkanden.....	12
INNEHÅLLSFÖRTECKNING	13
BAKGRUND.....	20
TIDIGARE BESLUT	20
YRKANDEN MM	21
NCC	21
Länsstyrelsen i Hallands län (länsstyrelsen)	22
Inställning och yrkanden.....	22
Avyttring av avbaningsmassor vid överskott.....	23
Riktvärden för avfallsmassor för anläggningsändamål	23
Massor för efterbehandling	23
Biotopskyddsdispens	23
Begränsning av tillståndstid	24
Villkor.....	24
Halmstads kommun (kommunen)	24
Miljönämnden i Halmstads kommun (nämnden).....	24
SGU	24
A.G. och C.F.G.	24
Biskopstorps vägsamfällighet (Samfälligheten)	25
G.G. och K.G.	26
ANSÖKAN	27
Verksamheten – behov och ianspråktagande av jordbruksmark.....	27

Hur vattnet leds mellan dammar för sedimentering	29
Hantering av lakvattenuppsamlingen efter verksamhetens upphörande mm	30
Information enligt 64 § 3, 4 och 5 p. förordn. om utvinningsavfall (2013:319)..	31
Verksamhetsområdet	32
Säkerhet	32
Verkställighetsyrkande	32
INKOMNA YTTRANDEN.....	33
Länsstyrelsen.....	33
Lokalisering - allmänt.....	33
Täktverksamhet	34
Produktionsökning och transporter.....	34
Deponering av inert avfall	35
Deponi – kontroll av massor som ska deponeras	36
Deponi – lagring på hårdgjord yta.....	36
Deponi -geologisk barriär	36
Påverkan på den geologiska barriären genom tippning	37
Deponi - återställande	38
Lakvatten från deponin samt grund- och dagvatten från södra brytningsområdet.....	38
Återvinningsverksamheten	38
Användning av avfall för anläggningsändamål inom verksamhetsområdet	39
Utvinningsavfall	41
Asfalttillverkningen	41
Naturmiljö	42
Energiförsörjning.....	43
Kulturmiljö	43
Efterbehandling	44
Efterbehandlingsplan	45
Tillståndstid.....	46
Nämnden.....	46
Tillståndstid.....	46
A.G. och C.F.G.	47
Försiktighetsprincipen ska vara vägledande.	49
Tillståndstiden	49
Verkställighet	50
Utökade volymer	50

J.W.	51
M.O.	52
Samfälligheten	52
Samfällighetens vägar ska inte inneslutas	52
Allt tung trafik till och från NCC	52
Buller	52
Intern trafik inom verksamhetsområdet	52
Lantmäteriförrättningar	53
Återställande av väg 22606:1	53
Väghållning	53
G.G. och K.G.	53
K.Gu., M.C., Ma.C., E.Q., L.B. och O.B. har yttrat sig enligt följande.	56
M.S., A.B.E., J.J., R-M.S. och E.S. har yttrat sig enligt följande.....	57
Havs- och vattenmyndigheten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Naturvårdsverket har avstått att yttra sig	57
NCC:S BEMÖTANDE AV INKOMNA SYNPUNKTER	57
Tillståndets omfattning	57
Tillståndets omfattning och transporter	57
Massor för efterbehandlingsåtgärder och andra anläggningsändamål	59
Justerat bryt- och verksamhetsområde	59
Deponiverksamheten	59
Behovet att ta emot massor och samlokalisering	60
Geologisk barriär	61
Tillståndstid.....	62
Verkställighetsförordnande	62
Ekonomisk säkerhet.....	62
Bemötande av övriga synpunkter.....	63
Avyttring av återvunnet material.....	63
Kulturmiljö	63
Fiske.....	63
Påverkan på sumpskog.....	64
Synpunkter från M.O.	64
Synpunkter från J.W.	64
Synpunkter från A.G. och C.F.G.	64
Synpunkter från K.G. och G.G.....	65

Synpunkter från Samfälligheten.....	65
Synpunkter från K.Gu. och M.C.	66
VILLKOR.....	67
Villkor 1, det allmänna villkoret	67
NCC:s motivering till villkor 1	67
Villkor 2 och 3, utmärkning av brytningsområdet	68
NCC:s motivering till villkor 2 och 3	68
Villkor 4 och 5, buller från verksamhet inom verksamhetsområdet respektive tider för verksamhetens bedrivande.....	68
Länsstyrelsens förslag på villkor 4, buller	69
Länsstyrelsens synpunkter; buller och tid	69
Nämndens förslag på villkor 4, buller	71
Samfällighetens synpunkter; buller	71
A.G.s och C.F.G.s synpunkter; buller och tid	72
G.G.s och K.G.s synpunkter vad gäller buller och tid.....	73
NCC:s motivering till villkor 4 och 5	73
Villkor 6, vibrationer	75
NCC:s motivering till villkor 6	76
Villkor 7, information.....	77
G.G.s och K.G.s synpunkter; information .	77
A.G.s och C.F.G.s synpunkter; information	77
NCC:s motivering till villkor 7	78
Villkor 8, kontroll av inkommande avfall	78
Kommunens synpunkter; kontroll	79
NCC:s motivering till villkor 8	79
Villkor 9, avfallsverksamhetens omfattning	80
Länsstyrelsens synpunkter; deponerade massor.....	80
NCC:s motivering till villkor 9	80
Villkor 10, muddermassor	80
NCC:s motivering till villkor 10.....	80
Villkor 11, halter i avfall som tas emot i återvinningsverksamheten	81
Länsstyrelsens förslag på ytterligare villkor och synpunkter; halter i avfall	81
NCC:s motivering till villkor 11.....	82
Villkor 12, damning från täktområdet	84
Länsstyrelsens förslag på villkor 12, damning.....	84
G.G.s och K.G.s synpunkter; damning	84

A.G.s och C.F.G.s synpunkter; damning	84
NCC:s motivering till villkor 12.....	85
Villkor 13, drivmedel, kemiska produkter och avfall.....	85
Länsstyrelsens synpunkter och förslag på villkor utöver NCC:s förslag.....	85
NCC:s motivering till villkor 13.....	85
Villkor 14, hantering av olja och andra kemikalier mm	85
Nämndens synpunkter; oljeavskiljare	86
Länsstyrelsens yrkande om villkor rörande förnybara energikällor	86
NCC:s motivering till villkor 14.....	86
Villkor 15, avledning av vatten och utgående vatten	87
Länsstyrelsen; prövotidsutredning samt utgående vatten	87
Kommunens synpunkter; kontrollprogram för lakvatten.....	90
NCC:s motivering till villkor 15.....	90
Villkor 16, efterbehandling	91
Länsstyrelsens förslag på villkor 16, efterbehandling	91
Samfällighetens synpunkter; efterbehandling	91
Kommunens förslag på villkor; efterbehandlingsplan	92
NCC:s motivering till villkor 16.....	92
Villkor 17, avfall i egna verksamheten.....	93
Länsstyrelsens synpunkter och förslag; villkor 17	94
NCC:s motivering till villkor 17.....	94
Villkor 18, halten stoft från asfaltverket.....	94
NCC:s motivering till villkor 18.....	94
Villkor 19, kontrollprogram.....	95
Nämndens synpunkter; kontrollprogram och egenkontroll	95
A.G.s och C.F.G.s synpunkter	95
G.G.s och K.G.s synpunkter.....	96
NCC:s motivering till villkor 19.....	96
Villkor 20, ianspråktagande av tillstånd	97
Villkor 21 och 22, deponeringsplan, deponiyta och slänter.....	97
Länsstyrelsens synpunkter sluttäckning av deponi.....	97
NCC:s motivering till villkor 21-22	97
Villkor 23, geologisk barriär	98
Länsstyrelsens synpunkter på villkorets utformning vad gäller geologisk barriär.....	98
NCC:s motivering till villkor 23.....	99

Villkor 24 och 25, uttag av berg och sand - villkor 24 och 25.....	99
NCC:s motivering till villkor 24 och 25	100
Villkor 26, upphörande av verksamhet.....	100
Villkor 27, artskydd.....	100
NCC:s motivering till villkor 28.....	100
Villkor 28, biotopskydd	100
NCC:s motivering till villkor 28.....	101
Delegationsvillkor	101
Länstyrelsens synpunkter; delegationsvillkoren	101
NCC:s motivering till delegationsvillkor.....	101
Förslag på ytterligare villkor som framställts	102
Kommunens förslag till ytterligare villkor	102
NCC:s bemötande.....	102
Förslag på ytterligare villkor från A.G. och C.F.G.	102
Förslag på ytterligare villkor från G.G. och K.G.	105
Förslag på ytterligare villkor från K.Gu., M.C., Ma.C., E.Q., L.B. och O.B.	105
Förslag på ytterligare villkor från M.O.....	105
Förslag på ytterligare villkor från M.S., A.B.E., J.J., R-M.S. och E.S.	106
Förslag på ytterligare villkor från M.I. och M.H.	106
NCC:s bemötande vad gäller påverkan på enskilda brunnar mm	106
DOMSKÄL.....	108
Grundläggande förutsättningar	108
Miljömålen.....	108
NCC har erforderlig rådighet	109
Den specifika miljöbedömningen kan slutföras	109
Jordbruksmark får ianspråkta	109
Tillstånd mm	112
Tillstånd ges till täkt av bergmaterial	112
Tillstånd ges till täkt av sand och grus.....	113
Tillstånd ges till täkt av morän men inte till andra avbaningsmassor	113
Tillstånd ges till tillverkning av asfalt	114
Tillstånd ges till att föra in och använda icke farligt avfall för anläggningsändamål	114
Tillstånd ges till återvinningsverksamhet	115

Tillstånd ges till deponiverksamhet	116
Tillstånd att inom verksamhetsområdet bortleda allt inläckande grundvatten	116
Dispens från biotopskyddet enligt 7 kap. 11 § andra stycket miljöbalken	116
Övriga aspekter som kan påverka tillåtlighetsfrågan	119
Ökade transporter	119
Vandelsinvändning	120
Tillståndstid.....	121
Villkor.....	121
Allmänt	121
Villkor 2 och 3, utmärkning av brytningsområdet	121
Villkor 4, buller	122
Villkor 7, information.....	123
Villkor 8 och 9, avfallsverksamheten	124
Villkor 11, föroreningar i avfall för återvinningsändamål.....	124
Villkor 14, drivmedel, kemiska produkter och avfall.....	125
Villkor 14, redovisning av förnybara energikällor	126
Villkor 15, avledning av vatten och utsläpp	126
Villkor 16, efterbehandling	127
Villkor 18, utsläpp av stoft från asfaltsverket	128
Villkor 19, kontrollprogram.....	128
Villkor 23, geologisk barriär	128
Tiden för igångsättning av den miljöfarliga verksamheten	129
Arbetstiden för vattenverksamheten.....	129
Ansvar och ersättning i händelse av försämrat vatten (kvalitativt eller kvantitativt).....	130
Tiden för anmälan av anspråk om ersättning för oförutsedd skada på grund av vattenverksamheten	130
Verkställighetsförordnande.....	131
Övriga yrkanden.....	132

BAKGRUND

Brytning i tälkten i Biskopstorp har skett sedan slutet av 1950-talet. Inledningsvis bröts grus, men sedan 1980-talet bryts även bergmaterial. Verksamheten bedrivs av NCC Industry AB.

Tälkten i Biskopstorp förser Halmstadsregionen med berg- och sandmaterial. Bergmaterialet används för tillverkning av asfalt, järnvägsballast och till väg- och anläggningsändamål. Sandmaterialet används för tillverkning av betongballast, samt för framställning av andra produkter.

Föreliggande tillståndsansökan omfattar tillstånd enligt miljöbalken för brytning av 15 000 000 ton berg och 300 000 ton sand och grus inom nuvarande respektive utökat brytområde. En del av bergmaterialet kommer precis som idag att förädlas i ett asfaltverk beläget inom verksamhetsområdet. I samband med brytningen kommer morän och andra avbaningsmassor att tillgodogöras och för det fall det finns en efterfrågan kommer dessa att försäljas. För att bedriva verksamheten i torrhet kommer brytområdet för berg att länshållas. Delar av bortpumpat vatten kommer att utgöras av grundvatten och innebär en tillståndspliktig vattenverksamhet.

TIDIGARE BESLUT

För täktverksamheten finns idag ett täkttillstånd enligt 9 kap. miljöbalken (MPD vid Länsstyrelsen i Hallands läns beslut av den 2 november 2007 dnr. 551-10089-06, om tillstånd till täktverksamhet och miljödomstolens vid Vänersborgs tingsrätt dom av den 16 juni 2008 i mål nr M 3160-07, avseende upphävande av villkor 16 och ändring av villkoren 5, 6, 15, 17, 19 och 24.

Asfaltverket omfattas av Miljö- och hälsoskyddskontorets i Halmstads kommun beslut av den 11 september 2009 om skyddsåtgärder med anledning av NCC:s C-anmälan om utökning av befintligt asfaltverk.

YRKANDEN MM

NCC

NCC har yrkat att Mark- och miljödomstolen meddelar NCC tillstånd att inom fastigheterna X, Y, Z, A och B i Halmstads kommun, Hallands län, bedriva fortsatt och utökad täktverksamhet m.m. innefattandes rätt att under 30 år:

- a. bedriva täkt av bergmaterial omfattande 15 miljoner ton med en årlig volym om 400 000 ton och en maximal årlig volym om 700 000 ton,
- b. bedriva täkt av sand och grus omfattande 300 000 ton med en årlig volym om 15 000 ton,
- c. bedriva täkt av morän och andra avbaningsmassor omfattande 600 000 ton med en årlig volym om 35 000 ton,
- d. inom verksamhetsområdet bortleda allt inläckande grundvatten samt utföra och bibehålla erforderliga anläggningar för vattenverksamheten,
- e. bedriva krossning och sortering samt bedriva alla till täktverksamheten hörande åtgärder, inklusive krossning och sortering av externt bergmaterial,
- f. bedriva tillverkning av asfalt med en årlig produktion om maximalt 150 000 ton,
- g. bedriva återvinningsverksamhet, innefattande en rätt att föra in, tillfälligt lagra, sortera och genom mekanisk bearbetning/krossning återvinna 100 000 ton icke farligt avfall per år,
- h. föra in och använda icke farligt avfall för anläggningsändamål, dock maximalt 150 000 ton samt,
- i. bedriva deponiverksamhet, innefattande en rätt att årligen föra in och deponera 60 000 ton inert avfall, totalt 1,8 miljoner ton, allt på det sätt som anges i den tekniska beskrivningen och i enlighet med ansökningshandlingarna i övrigt.

NCC har vidare yrkat att mark- och miljödomstolen ska meddela dispens från biotopskyddet enligt 7 kap. 11 § andra stycket miljöbalken för borttagande av ett dike samt flytt av en stenvägg och ett odlingsröse.

NCC har också hemställt att mark- och miljödomstolen ska förordna att

- i. den till ansökan bifogade miljökonsekvensbeskrivningen godkänns,
- ii. tiden för igångsättning av den miljöfarliga verksamheten bestäms till fem (5) år räknat från det att tillståndsdomen vunnit laga kraft,
- iii. arbetstiden för vattenverksamheten bestäms till tio (10) år räknat från det att tillståndsdomen vunnit laga kraft,
- iv. tiden för anmälan av anspråk om ersättning för oförutsedd skada på grund av vattenverksamheten bestäms till tjugo (20) år från arbetstidens utgång samt att
- v. tillståndet för verksamheten får tas i anspråk även om domen inte har vunnit laga kraft (verkställighetsförordnande).
 - a. I första hand yrkas verkställighet för hela det nu sökta tillståndet, i alla delar,
 - b. i andra hand yrkas verkställighet för att fortsätta att bedriva befintlig täktverksamhet och återvinning i den omfattning som framgår av det tidigare tillståndet till och med den 31 december 2024.

NCC har vidare föreslagit att säkerhet ska ställas om 5 200 000 kr.

Länsstyrelsen i Hallands län (länsstyrelsen)

Inställning och yrkanden

Länsstyrelsen har

- tillstyrkt att tillstånd meddelas för täkt av berg, morän och naturgrus med den begränsningen att antalet transporter inte bör tillåtas öka jämfört med nu tillståndsgiven verksamhet,
- vad gäller morän, yrkat att mängderna begränsas så att NCC:s interna behov för att anlägga vägar, verksamhetsytor och buller/skyddsvallar tillgodoses i första hand,
- avstyrkt att tillstånd medges till täkt av avbaningsmassor,
- tillstyrkt att tillstånd meddelas för återvinningsverksamhet innebärande tillfällig lagring, sortering och mekanisk bearbetning/krossning med den begränsningen att antalet transporter inte bör tillåtas öka jämfört med nu tillståndsgiven verksamhet samt förutsatt att de ansökta återvinningsverksamheterna sker på täta

- ytor med uppsamling av lakvattnet, skild från hanteringen av dagvatten från täktverksamheten, för att möjliggöra provtagning och kontroll av det vatten som avleds till recipient,
- tillstyrkt att tillstånd meddelas för deponeringsverksamhet med den begränsningen att antalet transporter inte bör tillåtas öka jämfört med nu tillståndsgiven verksamhet samt att endast massor bestående av jordarter ("jord och sten") bör tillåtas för efterbehandlingsåtgärder och andra anläggningsändamål; endast om sökanden har visat att behov finns av externa avfallsmassor för sådana ändamål bör införsel tillåtas,
 - yrkat att kontroll av utgående vatten från återvinningsverksamheten samt vid brytning av berg och deponin bör bli föremål för en prøvotidsutredning för att fastställa slutliga villkor för utsläpp till vatten; kontroll ska utöver de ämnen som yrkats av NCC, omfatta bly, koppar, zink, pH, klorid och kvicksilver.

Avyttring av avbaningsmassor vid överskott

Anläggnings- och efterbehandlingsarbeten inom verksamhetsområdet bör i första hand försörjas med avbaningsmassor och annat material från täktverksamheten. Endast om det är visat att det finns ett överskott av avbaningsmassor bör det medges tillstånd att avyttra sådana.

Riktvärden för avfallsmassor för anläggningsändamål

För det fall mark- och miljödomstolen beviljar tillstånd till användning av avfall för anläggningsändamål inom verksamheten bör det i första hand säkerställas att avfallsmassorna som används för anläggningsändamål klarar riktvärdena för mindre än ringa risk (MRR).

I andra hand yrkas att tillstånd endast ges för efterbehandling och andra anläggningsändamål med material från täktområdet.

Massor för efterbehandling

För efterbehandling bör enbart massor bestående av jordarter tillåtas då verksamhetsområdet ska återgå till naturmark.

Biotopskyddsdispens

Särskilda skäl för dispens från biotopskyddsbestämmelserna bedöms kunna föreligga förutsatt att tillstånd enligt kulturmiljölagen samt tillståndsansökan tillstyrks.

Begränsning av tillståndstid

Tillståndstiden bör begränsas till 25 år avseende yrkade arbetsmoment.

Villkor

Länsstyrelsen har också yrkat på vissa ytterligare villkor samt på en viss utformning av villkor, se nedan under huvudrubriken ”Villkor”.

Halmstads kommun (kommunen)

Kommunen har

- anfört att den är positivt inställd till fortsatt verksamhet under förutsättning att verksamheten begränsas av yrkade villkor, se nedan under huvudrubrik ”Villkor”,
- yrkat att tillstånd ska medges det för högst 15 år samt att mängden uttag av berg och sand samt massor för deponi och återvinning ska justeras därefter.

Miljönämnden i Halmstads kommun (nämnden)

Nämnden har

- tillstyrkt ansökan under förutsättning att tillstånd ges till en kortare tid än 30 år,
- yrkat på vissa villkor och viss utformning av vissa villkor, se nedan under huvudrubriken ”Villkor”.

SGU

SGU har uppgett att tillstånd till verksamheten kan medges, ur grundvattenperspektiv.

A.G. och C.F.G.

A.G. och C.F.G. har yrkat

- att tillståndstiden begränsas till 15 år samt att den tiden samtidigt är stoppdatum för verksamheten,

- att rätt att bedriva bergtäkt ska omfatta maximalt 5 000 000 ton varav årligt uttag med maximalt 400 000 ton varav 15 000 ton får utgöras av sand i enlighet med det nu gällande tillståndet,
- att domstolen i sitt beslut ska redovisa bedömd påverkan och konsekvenser för boendemiljön vid fastigheterna i anslutning till bergtäkten.
- att verksamhetsområdet och bullervallen vid områdets nordöstra del flyttas åt väster så att det säkerställs att naturliga höjdskillnader skapar bullerskydd; den skog som därigenom kan sparas kan också ge visst skydd mot damning.

Vad gäller verkställighetsförordnandet har de yrkat att det nya tillståndet får tas i anspråk först efter att tillståndsdomen vunnit laga kraft, dock har de medgett NCC:s yrkande om att kunna fortsätta på befintligt tillstånd till den 31 december 2024.

A.G. och C.F.G. har också yrkat på vissa villkor och viss utformning av vissa villkor, se nedan under huvudrubriken ”Villkor”.

Biskopstorps vägsamfällighet (Samfälligheten)

Samfälligheten har uppgett att den är positiv till NCC:s verksamhet och har yrkat enligt följande.

- Samfällighetens vägar ska inte inneslutas i vare sig verksamhetsområde eller brytningsområde enligt det som nu anges i ansökan eller dess bilagor.
- Om väg 22606:4 behöver läggas om med anledning av det utökade brytningsområdet ska en plan upprättas och vägföreningen ska godkänna utförandet. NCC ska stå för alla kostnader.
- NCC ska bekosta eventuell lantmäteriförrättning om väg 22606:4 eller annan väg ändras till sitt utförande eller sträckning pga. verksamhetens utövande.
- NCC ska vid verksamhetens avslutande, om vägföreningen så begär, återställa väg 22606:1 till den bredd som överenskoms med Biskopstorps vägsamfällighet.

- NCC ska vid verksamhetens avslutande inte kvarlämna några räcken, broar, tunnlar, trummor eller annat som leder till kostnader för vägföreningen på väg 22606:1 och 4.
- NCC ska med anledning av sin verksamhet inte ställa andra krav på väghållning än de som är ålagda vägföreningen för att erhålla statligt bidrag för vägdel 22606:1.

Vägföreningen har också yrkat på vissa villkor och viss utformning av vissa villkor, se nedan under huvudrubriken ”Villkor”.

G.G. och K.G. G.G. och K.G. har

i första hand yrkat att NCC:s ansökan ska avslås i sin helhet, och i andra hand yrkat enligt följande.

- Tillståndstiden ska begränsas till tio år och den tiden ska vara stoppdatum för verksamheten.
- Tillståndet för verksamheten får inte tas i anspråk förrän tillståndsdomen har vunnit laga kraft.
- Rätt att bedriva bergtäkt ska omfatta maximalt 5 000 000 ton varav årligt uttag med maximalt 400 000 ton varav 15 000 ton utgörs av sand i enlighet med det nuvarande tillståndet.
- Grundvattenförhållanden får inte försämrats på sådant sätt att det påverkar B.
- Domstolen ska i sitt beslut redovisa bedömd påverkan och konsekvenser för boendemiljön vid fastigheterna i anslutning till bergtäckten.
- NCC ska ej medges tillstånd som innebär att deras verksamhetsgräns kommer närmare deras nuvarande bostadshus än 500 meter enligt den regel som anvisar hur stort avståndet en täktverksamhet bör ligga i förhållande till närmaste bostäder.
- NCC ska tillhandahålla de utredningar som de säger sig ha utfört och som visar att miljöpåverkan är acceptabel enligt deras gällande nuvarande tillstånd.

G.G. och K.G. har också yrkat på vissa villkor och viss utformning av vissa villkor, se nedan under huvudrubriken ”Villkor”.

ANSÖKAN

Ansökan med kompletteringar, se domsbilaga 2 och 3.

Nedan redovisas ansökan i sammanfattning, med fokus på sådant som förtydligats eller anförts utöver vad som framgår av det bilagda. Förslag till villkor samt synpunkter på och motiveringar till dessa hanteras i eget avsnitt.

Verksamheten – behov och ianspråktagande av jordbruksmark

Verksamheten avser täktverksamhet genom uttag av berg, sand och morän (det senare i samband med avbaning) samt krossning och sortering av utbrutet material. En del av bergmaterialet kommer precis som idag att förädlas i ett asfaltverk beläget inom verksamhetsområdet. I samband med brytningen kommer morän och andra avbaningsmassor att tillgodogöras och för det fall det finns en efterfrågan kommer dessa att försäljas. Täkten i Biskopstorp är av stor betydelse eftersom den i stor utsträckning försörjer behovet av material i Halmstadsområdet. Infrastruktur och bostäder är mycket viktiga samhällsintressen som förutsätter att det finns stabil tillgång till bergmaterial. Verksamheten i Biskopstorp fyller en avgörande funktion för dessa ändamål i området kring Halmstad. NCC har inför denna ansökan noga utvärderat behovet av material, täktens lokalisering och möjliga alternativa utformningar, vilket har redovisats utförligt i MKB:n.

Vid denna bedömning måste hänsyn även tas till den övriga omgivningspåverkan som den valda lokaliseringen medför. Avstånd från täkter och deponier till avsättningsområden har stor betydelse för sådan omgivningspåverkan som utsläpp till luft och buller från transporter. Vidare innebär längre transporter ökade kostnader för byggande av infrastruktur och bostäder vilket belastar skattebetalarna och medför dyrare bostäder.

Asfalttillverkning kommer att ske i befintligt asfaltverk. I verksamheten kan det även bli aktuellt att ta emot externt stenmaterial som efter krossning och sortering säljs som fyllnadsmaterial.

Vidare kommer icke farligt avfall att tas emot, hanteras och återvinnas eller deponeras. Endast icke farligt avfall som klassificeras som inert kommer att deponeras.

För att bedriva verksamheten i torrhet kommer brytområdet för berg att länshållas. Delar av bortpumpat vatten kommer att utgöras av grundvatten. Bortledning av grundvatten och utförande av nödvändiga anläggningar för vattenverksamheten utgör en tillståndspliktig vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken.

För att bedriva den planerade täktverksamheten kommer det att vara nödvändigt att ta bort ett dike samt flytta en stenvägg och ett odlingsröse. Dessa är belägna inom befintligt tillståndsgivet brytområde för sand och omfattas av det generella biotopskyddet enligt den definition som finns i bilaga 1 till förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken. NCC ansöker om dispens från biotopskyddet för att ta bort respektive flytta objekten. Stenväggen och odlingsröset kommer att flyttas och återställas på annan plats och det kan ifrågasättas om det överhuvudtaget uppstår en skada på biotopens värden. Diket, vilket är tillskapat genom täktverksamheten och vanligt förekommande i området, kommer att tas bort. Det föreligger enligt NCC:s mening särskilda skäl för dispens.

Verksamheten kommer inte att medföra någon sådan påverkan på miljön i något Natura 2000-område att prövningsplikt enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken föreligger. Verksamheten kommer inte heller att påverka någon fridlyst art eller dess boplatser på ett sådant sätt att det krävs dispens enligt artskyddsförordningen (2007:845).

Verksamheten hanterar sprängmedel i samband med lossning av berg. Mängden sprängmedel som används vid varje enskilt sprängtillfälle kan överstiga 10 ton, varför verksamheten utgör en s.k. Sevesoanläggning, lägre kravnivån, enligt lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor. En anmälan om Sevesoverksamhet har tidigare inlämnats till länsstyrelsen, vilken kommer uppdateras med anledning av den planerade utökningen av verksamheten. Risker till följd av den planerade verksamheten har bedömts i miljökonsekvensbeskrivningen.

Hur vattnet leds mellan dammar för sedimentering

I Figur 1 nedan redovisas planerad vattenhantering. Vatten kommer att ledas mellan "Intern damm A" till "Intern damm B" och sedan vidare till "Damm 3" innan det leds till recipient.

I övrigt sker ingen ledning mellan dammar. Denna interna pumpning handlar om att bortforsla delar av det vatten som uppstår i det sydvästra området och som ansamlas i anslutning till intern damm A och B och forsla det från verksamhetsytan.

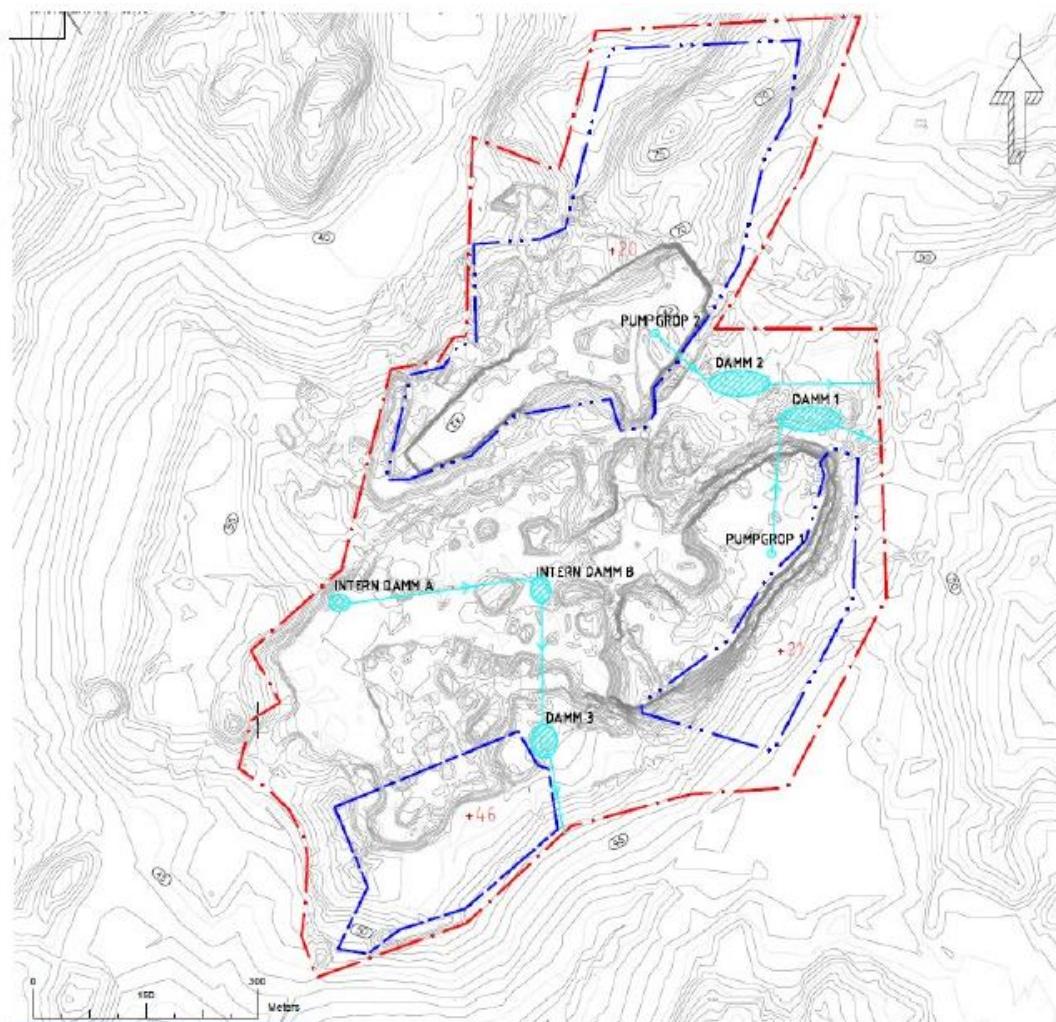
Alternativet är att vattnet infiltrerar i marken och avrinner mot sandtäktsområdet. Eftersom det vatten som ansamlas i det sydvästra området inte kommer att vara förorenat (vatten från verkstad och spolplatta renas genom oljeavskiljare, upplag för returafalt lakar inte och vad gäller övriga ytor vid asfaltverket säkerställer villkorsförslag 13-14 att vattnet inte kommer att vara förorenat) är det för miljökonsekvenserna egentligen inte avgörande om vattnet leds via de interna dammarna eller får infiltrera i verksamhetsytan och avrinna söderut. För verksamhetens bedrivande är det dock praktiskt att bortforsla delar av vattnet via de interna dammarna. En följd – men inte en nödvändighet – blir att det vatten som hanteras i de interna dammarna kan samlas och vid behov kontrolleras i Damm 3.

Ovan beskrivna interna dammar A-B och Damm 3 kommer inte att belastas av vatten från det norra bergtäktsområdet eller från verksamhetsområdet i sydöst. Som beskrivits tidigare i målet, kommer vattnet inom det norra bergtäktsområdet att hanteras separat och pumpas till Damm 2 och sedan vidare till recipient (Damm 2 kommer att anläggas när det finns behov av länshållning i det norra området, dvs. när den norra bergtäkten går på djupet).

Vattnet från det sydöstra området (södra bergtäkten, deponering samt återvinningsverksamhet exklusive asfaltåtervinning) kommer att hanteras separat genom pumpning till Damm 1.

Det kan vidare informeras att på grund av höjdskillnader inom verksamhetsområdet kommer inte vatten från de olika verksamhetsområdena (norr, sydväst respektive

sydöst) att blandas. Det kommer av praktiska skäl däremot inte att vara möjligt med separat vattenhantering inom respektive delområde. Detta medför emellertid ingen ökad risk med verksamheten eftersom allt vatten kommer att kunna kontrolleras och omhändertas.

Figur 1 Planerad vattenhantering (bryt- och verksamhetsområdet har justerats, se bilaga 1 till denna dom [domstolens kommentar])

Hantering av lakvattenuppsamlingen efter verksamhetens upphörande mm

Deponin innebär att den södra bergtäkten fylls ut. Planerad slutlig utformning av utfyllnaden framgår av kartbilaga till ansökan. Av angivna höjdangivelser samt höjdkurvor framgår att slutlig utfyllnad planeras att slutta lätt mot sydöst. I nordöst kommer utfyllnaden att ha samma höjd (+ 50 meter) som bergövertytan. Framtida grundvattennivå i deponin förväntas ligga som högst kring + 49,5 m.

Nederbörd över den utfyllda deponin kommer till del att infiltrera, till del att avdunsta och till del att avrinna ovan mark (ytavrinning). Någon lakvattenuppsamling i traditionell mening kommer inte att ske. Det är inte nödvändigt eftersom inert avfall definitionsmässigt inte lakar (varför krav på lakvattenuppsamling inte heller uppställs för inertdeponier, jfr. 22 § förordning [2001:512]) om deponering av avfall.

För den andel av vattnet som passerar genom deponin har NCC däremot att förhålla sig till den transporttid som gäller enligt 19 § deponeringsförordningen. Med anledning härav har NCC genomfört en bedömning av flödesvägar och transporttid till recipient. Utredningen har beaktat de två ytterligheterna att ytan är hårdgjord respektive att allt vatten infiltrerar utfyllnaden.

För att ytavrinning ska uppkomma i någon beaktansvärd omfattning måste ytan hårdgöras, vilket inte är ett särskilt sannolikt scenario. Ett mer sannolikt scenario är att merparten nederbörd som faller över deponin perkolerar genom utfyllnaden. För delar av vattenflödet bedöms det vara nödvändigt att anlägga en geologisk barriär. I övriga delar uppfylls kraven om transporttid naturligt.

Information enligt 64 § 3, 4 och 5 p. förordn. om utvinningsavfall (2013:319)

Inget utvinningsavfall kommer att uppstå i verksamheten. Bedömningen är att samtliga avbaningsmassor som uppstår i verksamheten kommer att nyttjas i verksamheten. Det finns alltså en avsättning för massorna och de ska därför anses utgöra en biprodukt enligt 15 kap. 1 § andra stycket miljöbalken. Det är därmed inte aktuellt att inordna en utvinningsavfallsanläggning och NCC:s uppfattning är att utvinningsavfallsförordningen inte är tillämplig.

Oaktat beteckning av avbaningsmassorna (biprodukt – avfall) är miljökonsekvenserna desamma och konsekvenserna kan bedömas inom ramen för aktuell tillståndsprövning. Det åligger NCC att tillse att verksamheten följer tillämplig lagstiftning, det gäller utvinningsavfallsförordningen och miljöbalken. För det fall biproduktkriterierna i framtiden av någon anledning inte anses uppfyllda åligger det NCC att tillse att massorna hanteras i enlighet med tillämplig lagstiftning.

Verksamhetsområdet

Vid huvudförhandlingen i målet åtog sig NCC att ytterligare reducera ansökt bryt- och verksamhetsområde på så vis att verksamhetsområdet inte ska omfatta den s.k. Hålvägen. I enlighet med detta har NCC inkommit med justerad exploateringsplan, se domsbilaga 1.

Säkerhet

Föreslagen säkerhet har satts till 5 200 000 kr. "Brytområde berg" är satt till en kostnad om 8 kr/m². Kostnaden motiveras av att efterbehandling innebär att en sjö tillskapas. Arealen grundar sig på norra brytområdet för berg då det södra brytområdet för berg omfattas av säkerhet för deponi (se MÖD:s avgörande i mål 10574-19). "Brytområde sand" är satt till en kostnad om 5 kr/m² då kostnaderna är små. "Verksamhetsområde" anger fast kostnad för avstädning av verksamhetsområde och borttagning av byggnader. Indexering har skett enligt medelKPI de senaste 20 åren med 1,3 procent.

Verkställighetsyrkande

Befintligt tillstånd innebär tillstånd att bryta 5 000 000 ton berg och 300 000 ton sand samt att bedriva återvinning av massor. Ovanstående mängder har inte tillfullo brutits ut. Det finns därför material kvar inom brytområdet. Tillståndstiden löper ut den 31 december 2022. I syfte att tillse att befintlig verksamhet inte behöver upphöra innan en lagakraftvunnen dom meddelats för utökad verksamhet ansöker NCC, för det fall verkställighet inte kan beviljas för hela tillståndet, om verkställighet för den del som omfattar det gamla, i syfte att kunna fortsätta bedriva befintlig verksamhet och tillgodogöra sig redan tillståndsprövat material. Yrkandet om verkställighet i den delen omfattar fortsatt verksamhet i två år. Det motsvarar den tid som NCC bedömer vara nödvändig att ta höjd för vid ett eventuellt överklagande av en framtida tillståndsdom. Verksamheten kommer att bedrivas i enlighet med befintlig produktionsnivå (total och årlig produktion) och bedrivas i enlighet med gällande tillståndsvillkor. Verksamheten kommer att bedrivas inom redan tillståndsprövat bryt- och verksamhetsområde. Utöver att verksamheten tillåts fortsätta i två års tid uppstår inga ytterligare miljökonsekvenser i förhållande till vad

som redan prövats och bedömts tillåtligt. Meddelas inte verkställighet i någon del riskerar det uppstå omfattande negativa konsekvenser för NCC.

INKOMNA YTTRANDEN

Nedan redovisas vad som framkommit av inkomna yttranden utöver det som redovisas under avsnittet om Villkor – förslag och synpunkter.

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen har yttrat sig bland annat enligt följande.

Länsstyrelsen tillstyrker att tillstånd meddelas för täkt av berg, morän och naturgrus med den begränsningen att antalet transporter inte bör tillåtas öka jämfört med nu tillståndsgiven verksamhet.

Länsstyrelsen tillstyrker att tillstånd meddelas för återvinningsverksamhet innebärande tillfällig lagring, sortering och mekanisk bearbetning/krossning med den begränsningen att antalet transporter inte bör tillåtas öka jämfört med nu tillståndsgiven verksamhet.

Länsstyrelsen har noterat att det i ansökan saknas redogörelse för tekniska och ekonomiska förutsättningar att uppfylla kravet i 2 kap. 5 § 2 st. på att förnybara energikällor i första hand ska användas. Det saknas helt underlag vad avser den information som enligt 64 § 3, 4 och 5 p. förordningen om utvinningsavfall (2013:319) ska lämnas vid ansökan om tillstånd.

Lokalisering - allmänt

Inför en större utökning av en miljöfarlig verksamhet bör en verksamhetsutövare överväga om en utvidgning vid den nuvarande platsen eller en helt ny plats bättre uppfyller kravet på lämplig lokalisering i 2 kap. 6 § miljöbalken. Här rör det en tämligen stor utökning av verksamheten, framför allt vad gäller produktionens omfattning men även tillkommande ytor.

Ansökan innebär en arealmässig utökning av verksamhetsområdet med ca 37 % (utifrån uppgifter i den ursprungliga ansökan, området har minskats något men

länsstyrelsen kan inte se att storleken på de nya arealerna anges) och att bulleralstrande verksamhet kommer närmare fler bostadshus än vad som nu är fallet.

NCC har valt att begränsa brytområdet och verksamhetsområdet i sydöst och enligt NCC innebär det att den areal jordbruksmark som behöver tas i anspråk minskar med ca 2 hektar. Vad länsstyrelsen kan se innebär ändringen ett minskat ianspråktagande med ca drygt 1 ha. Den planerade verksamheten kommer under en längre tid att påverka ett flertal människors boendemiljö.

I det nuvarande tillståndet 2007-11-02, 551-10089-06 anges att det finns tre bostadshus inom 500 meter från verksamhetsområdet. Enligt uppgifter i miljökonsekvensbeskrivningen i förevarande ansökan finns ca 10 bostadshus inom 500 meter från verksamhetsområdet och 30 inom 1 000 m. Bullerutredningen omfattar 20 bostäder och riskutredningen 28 bostadshus. Det anges att det är ca 20 respektive 30 meter från verksamhetsområdet till de närmaste bostadshusen. Såvitt länsstyrelsen kan utläsa finns ca 20 bostadshus inom 500 m från det planerade verksamhetsområdet.

Täktverksamhet

Tillståndsgivna mängder morän bör begränsas i syfte att minimera antalet transporter. Det förefaller vidare som att moränmassor kan behövas för anläggningsändamål inom verksamhetsområdet. NCC:s interna behov för att anlägga vägar, verksamhetsytor och buller/skyddsvallar bör tillgodoses i första hand. I samma syfte bör tillstånd inte medges till täkt av andra avbaningsmassor.

Produktionsökning och transporter

Produktionsmässigt innebär den ansökta verksamheten en ökning med ca 137 % per år vad avser utvinning, asfaltproduktion, återvinningsverksamhet och deponiverksamhet. Den sistnämnda är en helt ny verksamhet. Det maximala beräknade antalet fordonsrörelser till och från verksamheten kommer att öka från 120 per dag till 250 per dygn, vilket är en fördubbling av ett redan stort antal. Enligt nuvarande tillstånd får transporter endast ske kl. 06.00-18.00 måndag-fredag. Framgent planerar NCC viss andel transporter även kvälls- och nattetid. Längs vägen som

utnyttjas för transporter mellan verksamhetsområdet och allmän väg finns, vad länsstyrelsen uppfattat, sex-sju bostadshus.

Enligt ansökan kommer, vad länsstyrelsen uppfattat, antalet transporter för enbart täktverksamheten att öka från nuvarande 120 st. per dag till 210 st. per dygn vid maximal produktion vilket är en väsentlig ökning.

Eftersom transporterna till och från allmän väg passerar flera bostadshus anser länsstyrelsen att det på den ansökta transportvägen inte finns utrymme att utöka antalet transporter såsom NCC planerar.

I första hand bör transporterna inte tillåtas öka, i andra hand bör endast en marginell ökning av transporterna tillåtas.

För den ökning av transporterna som blir en följd NCC:s yrkande om maximalt årligt uttag anser länsstyrelsen att det inte är visat att tillfartsvägen uppfyller kravet i 2 kap. 6 § miljöbalken på lämplig plats med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön.

En förutsättning för tillstånd är därför att antalet transporter inte bör tillåtas öka jämfört med nu tillståndsgiven verksamhet.

Deponering av inert avfall

Länsstyrelsen anser, utifrån NCC:s gjorda kompletteringar, att tillstånd till deponering kan tillstyrkas under förutsättning att antalet transporter inte tillåts öka jämfört med nu tillståndsgiven verksamhet.

Länsstyrelsen vidhåller att det inte är lämpligt att tillåta ett ökat antal transportrörelser per dygn med hänsyn till att verksamheten lokaliseras i närheten av bostäder. Ett flertal bostäder ligger längs med in- och utfartsvägen. Verksamheten bidrar till de redan många transporterna som täkt- och återvinningsverksamheterna genererar vilket innebär att den inte kan anses vara lämplig för den omfattande verksamhet som ansökan avser. Länsstyrelsen anser därmed att deponering av inert

avfall kan tillåtas men enbart under förutsättning att sådan verksamhet inte bidrar till fler transportrörelser per dygn jämfört med nuvarande tillstånd.

Sammanfattningsvis innebär det att de respektive ansökta täkt- återvinnings- och deponeringsverksamheternas årliga och totala omfattning behöver begränsas för att tillstånd ska kunna medges utan att det medför att antalet transporter ökar. Om Mark- och miljödomstolen delar länsstyrelsens uppfattning anser länsstyrelsen att NCC bör ges möjlighet att inbördes prioritera respektive delverksamhets omfattning.

Deponi – kontroll av massor som ska deponeras

Länsstyrelsen erinrar om att vikten av kontroll av de massor som ska deponeras och att det säkerställs att dessa klarar kriterierna för deponering av avfall i 21-24 §§ NFS 2004:10.

Deponi – lagring på hårdgjord yta

Länsstyrelsen bedömer att det kan bli svårt att ha tillräcklig kontroll på lakvattnet från separat hårdgjord yta för förvaring av avfall som misstänks avvika från karaktärisering eller som tas ut för stickprov då ytans placering kommer att anpassas efter verksamhetens framdrift. Länsstyrelsen ställer sig frågan till hur en sådan förflyttning ska gå till i praktiken. Länsstyrelsen bedömer att hanteringen behöver ske på hårdgjord yta utan risk för förorening av omgivningen. Om mark- och miljödomstolen beviljar tillstånd till deponering av inert avfall bör det regleras hur länge och hur stor mängd massor som misstänks avvika från karaktäriseringen som får lagras på hårdgjord yta innan provtagning eller eventuell bortforsling sker. Detta bör även gälla för övriga massor som tas emot för återvinning och återvinning för anläggningsändamål.

Deponi -geologisk barriär

Länsstyrelsen bedömer att det är viktigt att det genomförs en vattenbalans så att man har kunskap om vilken väg som lakvattnet tar i det fall pumpning upphör så att det säkerställs att det går genom den geologiska barriären. Detta är viktigt för att

säkerställa att barriären kan hantera hela flödet utan att en viss mängd lakvatten rinner förbi barriären vid en sådan händelse.

Länsstyrelsen bedömer att i det fall mark- och miljödomstolen beviljar tillstånd till deponering bör det finnas någon form av larm eller liknande system som varnar om pumpning upphör. Detta för att säkerställa att åtgärd sker skyndsamt så att lakvatten inte blir stående i deponin eller leds förbi den geologiska barriären.

Länsstyrelsen erinrar om att den geologiska barriären ska uppfylla kraven i 19-21 §§ Förordning (2001:512) om deponering av avfall. I Naturvårdsverkets allmänna råd (handbok 2004:2) framgår att en geologisk barriär bör fungera utan aktiva åtgärder och under en lång tidsrymd. Dessutom bör den geologiska barriären inte kräva insatser av skötselkaraktär. Det innebär att allt lakvatten efter driftfasen och inte uppsamlat lakvatten under driftfasen ska passera genom en geologisk barriär.

Det bör säkerställas att lakvattnet kommer att strömma genom barriären med fastläggning och nedbrytning av föroreningar och att lakvattnet hindras att rinna ytligt och snabbt till recipienten. Om det finns risk för att lakvattnet svämmar över eller läcker vid sidan av så ska skydd med samma krav som ovan anläggas.

För inerta deponier finns inget krav på vare sig bottentätning eller sluttäckning. Således, om det finns risk för att lakvatten svämmar över eller läcker vid sidan av den geologiska barriären, ska det i lakvattnets strömningsriktning anläggas ett skydd mot att lakvattnet förorenar mark eller vatten i enlighet med kraven i 21§ förordning (2001:512) om deponering av avfall.

Påverkan på den geologiska barriären genom tippning

Länsstyrelsen anser att det inte är visat att den geologiska barriären inte kommer att påverkas av tippning av massor över bergskanten och ställer sig frågande till hur kontroll av att påverkan inte sker på den geologiska barriären ska gå till.

Länsstyrelsen bedömer att om mark- och miljödomstolen beviljar tillstånd till tippning av massor över bergkanten och sprängning intill deponin bör det säkerställas att kontroll av den geologiska barriären utförs för att säkerställa att den inte påverkas av tippning av avfallsmassor över bergkanten och sprängning i nära anslutning till deponiytan. Länsstyrelsen bedömer vidare att det behöver säkerställas att eventuella sprickor i berggrunden tätas noggrant om deponering ska kunna ske direkt på berggrunden.

Deponi - återställande

I det fall deponiområdet ska återställas till naturmark bedömer Länsstyrelsen att det är av största vikt att deponin kompakteras ytterst noggrant för att undvika sättningar. Enligt Naturvårdsverkets handbok 2004:2 om deponering av avfall bör en deponi för inert avfall förses med ett jordlager på vilket växtetablering kan ske.

Lakvatten från deponin samt grund- och dagvatten från södra brytningsområdet

Av miljökonsekvensbeskrivningen framgår att grund- och dagvatten från det södra brytningsområdet för berg kommer att hanteras tillsammans med lakvatten från deponin. Det är enligt NCC:s mening inte motiverat att genom särskilda åtgärder försöka separera dessa ytor i syfte att uppnå en separerad dagvattenhantering. Länsstyrelsen bedömer att sådan hantering inte är lämplig då det riskerar att leda till att lakvatten från deponin späds ut när det blandas med övrigt vatten från verksamheten.

Återvinningsverksamheten

Länsstyrelsen anser att en förutsättning för de ansökta återvinningsverksamheterna är att de sker på täta ytor med uppsamling av lakvattnet, skild från hanteringen av dagvatten från täktverksamheten, för att möjliggöra provtagning och kontroll av det vatten som avleds till recipient. Om lakvatten från avfallshanteringen blandas med dagvatten från täktverksamheten sker en blandning och utspädning som ger missvisande bild av avfalllets utlakning och minskar möjligheten att få ökade kunskaper om lakning från avfallsmassorna.

Länsstyrelsen anser att förhållandena är oklart redovisade i ansökan. I den tekniska beskrivningen anges att en hårdgjord yta kommer att anläggas för massor som misstänks avvika från den karaktärisering som avfallslämnaren redovisat eller som tas ut för sticksprovtagning.

Vidare anges att uppläggning av färdigkrossad asfalt sker på hårdgjord yta och väderskyddat i tält. I den tekniska beskrivningen redogörs i övrigt inte för markåtgärder i samband med återvinningsverksamheten, bara i miljökonsekvensbeskrivningen anges att

”Markytor för lagring och bearbetning av mottagna avfallsmassor kommer att vara hårdgjorda med avrinning till sedimentationsdamm i verksamhetsområdets sydöstra delar”.

Hasslebäcken¹ och Suseån² är recipienter vilka båda utgör ytvattenförekomster och omfattas av miljö kvalitetsnormer. Enligt VISS³ kan Suseån ha en betydande påverkan från dagvatten. Ämnen som ofta förekommer i höga halter i dagvatten och där dagvatten därmed ensamt eller tillsammans med andra källor kan leda till att miljö kvalitetsnormerna för vatten inte följs är främst PAH'er och metaller, som koppar, zink, bly och kadmium.

Länsstyrelsen bedömer att det inte kan uteslutas att de ansökta avfallshanteringarna medför utsläpp av likartade ämnen. NCC har inte åtagit sig att följa upp avfallsverksamheterna genom att kontrollera förekomst av sådana ämnen i lakvatten från verksamheten. En provotidsutredning föreslås då det finns skäl att anta att lakvattnet kan innehålla föroreningar utöver de som vanligtvis återfinns i dagvatten från en täktverksamhet.

Användning av avfall för anläggningsändamål inom verksamhetsområdet

Länsstyrelsen anser att anläggnings- och efterbehandlingsarbeten inom verksamhetsområdet i första hand ska försörjas med avbaningsmassor och annat

¹ Hasslebäcken - Vattendrag - VISS - VattenInformationssystem för Sverige (lansstyrelsen.se)

² Suseån - Vattendrag - VISS - VattenInformationssystem för Sverige (lansstyrelsen.se)

³ Vatteninformationssystem Sverige

material från täktverksamheten. Endast om det är visat att det finns ett överskott av avbaningsmassor bör det medges tillstånd att avyttra sådana. NCC avser att använda totalt 150 000 ton avfallsmassor med föroreningsinnehåll upp till nivåerna för KM. NCC planerar att använda även andra avfallsmassor än jordarter för anläggningsändamål i verksamheten. Det saknas redovisning av massbalanser varför behovet av externa massor för skyddsvallar och vid efterbehandlingen inte är klarlagt så långt som det är möjligt. Det nu gällande tillståndet medger införsel av 50 000 ton massor per år. Det har inte framgått i vilken utsträckning som det har utnyttjats, men NCC har under tillståndstiden haft möjlighet att föra in 650 000 ton massor för efterbehandlingsändamål eller annan återvinning.

Enligt Naturvårdsverkets rapport 5976, Riktvärden för förorenad mark ger de generella riktvärdena för KM vägledning för att bedöma områden med existerande föroreningar och är inte lämpliga för att bedöma tillförsel av föroreningar genom användning av avfall för anläggningsändamål. Det är inte nivåer upp till vilka det är acceptabelt att förorena upp till. Det finns i miljökonsekvensbeskrivningen inte någon bedömning utifrån bakgrundshalter som visar att det är lämpligt att använda avfallsmassor för anläggningsändamål med föroreningar upp till nivåerna för KM. Man bör också beakta att lakning av föroreningar från jordar och transport av föroreningar i jordar är platsspecifika processer och därmed är det olämpligt att hänvisa till generella riktvärden.

Länsstyrelsen anser som sagt att utgångspunkten, vid efterbehandling och andra anläggningsarbeten i en täkt, är att åtgärderna ska ske med material från täktområdet. Endast om det i ansökan är visat att avbaningsmassor och annat eventuellt restmaterial inte finns i tillräcklig mängd bör användning av externa avfallsmassor tillåtas. Länsstyrelsen kan inte se att NCC har redovisat massbalanser som visar att det finns behov av tillförsel av avfallsmassor eller vilken mängd det rör sig om. Att NCC avser att avyttra avbaningsmassor tyder på att behov av införsel av externa massor inte finns.

Av NCC:s komplettering framgår att massor som nyttjas för bullervallar så långt som möjligt kommer att användas vid efterbehandling. Länsstyrelsen bedömer att

sådan hantering är lämplig endast om massor i bullervallarna enbart består av jord, grus och sten. Andra avfallsmassor är olämpliga eftersom området efter avslutad verksamhet ska återgå till naturmark.

Utvinningsavfall

Sedan 1 juli 2013 gäller utvinningsavfallsförordningen (2013:319). Enligt Naturvårdsverkets vägledning⁴ utgör t.ex. de massor som avbanas för komma åt materialet som ska utvinnas utvinningsavfall. Avbaningsmassor som inte ingår i produktionen utgör utvinningsavfall. Avbaningsmassor som används för återställande efter avslutad utvinning är ett sätt att använda utvinningsavfallet men innebär inte att massorna utgör en del av produktionsprocessen. Platsen för lagring av inert utvinningsavfall under mer än tre år utgör utvinningsavfallsanläggning. Ansökan saknar den information om utvinningsavfall som den enligt 64 § utvinningsavfallsförordningen ska innehålla.

Av 28 § utvinningsavfallsförordningen följer att en avfallshanteringsplan i första hand ska prövas av prövningsmyndigheten inom ramen för en tillståndsprövning. Enligt 64 § utvinningsavfallsförordningen (2013:319), ska den som i fråga om en verksamhet som omfattas av förordningen och som ansöker om ett sådant tillstånd som avses i 9 eller 11 kap. miljöbalken i samband med ansökan informera tillståndsmyndigheten om de uppgifter och omständigheter som anges i bestämmelsens 1-5 p. Naturvårdsverket anger i sin vägledning:

”Det är uppenbart att regeringen avsett att avfallshanteringsplanen ska ingå i prövningen och att artikel 7(2)c i direktivet genomförts på det sättet. Detta innebär att en färdigställd avfallshanteringsplan ska ingå i underlaget för en tillståndsansökan. Avfallshanteringsplanen bör ges in som ett sammanhållet dokument.”

Asfalttillverkningen

Det framgår varken i miljökonsekvensbeskrivningen eller i den tekniska beskrivningen vilka utsläpp till luft som förekommer från asfalttillverkningen. Ordet stoft nämns inte i miljökonsekvensbeskrivningen, men NCC yrkar ett villkor om stofthalt från asfaltverkets reningsanläggning (villkor 18). Vad Länsstyrelsen

⁴ Vägledning om utvinningsavfall – avfall från gruvor och täkter - Naturvårdsverket (naturvardsverket.se)

kan se finns inga resultat från tidigare utförd kontroll av utsläpp till luft från asfaltverket eller bitumenhantering. Det saknas uppgifter om utsläpp av luktande ämnen från hanteringen. Det kan inte uteslutas att det förekommer utsläpp av luktande ämnen från asfaltverksamheten.

Länsstyrelsen uppfattar att asfaltverket med tillhörande asfaltåtervinningsverksamhet är placerat i grustäktsområdet. Länsstyrelsen ifrågasätter att placeringen uppfyller kravet i 2 kap. 6 § på lämpligast lokalisering.

Det saknas närmare redogörelse för markförhållandena och resultat från återkommande undersökningar av grundvattenkvaliteten som visar att den delen av verksamheten hittills har skett utan negativ påverkan på grundvattnet. Grundvattnet utgör inte en grundvattenförekomst enligt vattendirektivet men ett grundvattenmagasin enligt kartvisare ”Grundvattenmagasin” på SGU⁵:s hemsida.

Enligt miljökonsekvensbeskrivningen infiltrerar dagvatten från upplag av ej uppkrossad asfalt i marken. Länsstyrelsen bedömer att ett sådant förfarande är olämpligt med anledning av upplagets placering i, vad länsstyrelsen har uppfattat, grustäkten.

Länsstyrelsens bedömer att i det fall mark- och miljödomstolen beviljar tillstånd till fortsatt asfalttillverkning bör asfaltverket placeras på mer lämplig plats inom verksamhetsområdet, i annat fall bör det säkerställas att verksamheten kan bedrivas utan negativ påverkan på grundvattnet, förslagsvis genom att ställa krav på ytterligare skyddsåtgärder. Asfalt som tas emot för återvinning bör utöver NCC:s yrkande avseende PAH inte heller få överstiga 50 mg/kg TS benso(a)pyren⁶.

Naturmiljö

⁵ Sveriges Geologiska Undersökning, SGUs Kartvisare

⁶ Redovisningsrapport Regeringsuppdrag (regeringen.se)

Enligt miljökonsekvensbeskrivningen har Skogsstyrelsen pekat ut sumpskogar inom påverkansområdet för grundvatten. Aktuella sumpskogar ligger inom påverkansområdet för grundvatten men utanför de områden som bedöms påverkas av en avsänkning av grundvattenytans läge.

Då sumpskogarna ligger inom påverkansområdet för grundvatten, bör det ställas krav på att kontroll av sumpskogarna sker för att säkerställa att avsänkningen inte påverkar dessa. En sådan kontroll bör ske med ett visst intervall även om sumpskogarna inte bedöms påverkas av avsänkningen.

Energiförsörjning

Enligt 2 kap. 5 § miljöbalken ska alla som bedriver en verksamhet hushålla med råvaror och energi. I första hand ska förnybara energikällor användas.

Av den tekniska beskrivningen framgår att förkrossen drivs med diesel och kross och att siktanläggningen drivs elektriskt. Vidare anges att asfaltverket till 95 % drivs med bibränsle (främst träpulver) som blåses in i brännaren och att det vid uppstart av verket används en mindre mängd eldningsolja. Länsstyrelsen kan inte se att energianvändningsfrågor berörs i övrigt i ansökningshandlingarna. Länsstyrelsen anser att det inte är tillräckligt.

Kulturmiljö

Rekommendationerna i kulturmiljöprogrammet är tydliga och pekar på att karaktärsskapande landskapselement som gravar, alléer, stenmurar och vägnät bör vårdas och bevaras. Länsstyrelsen bedömer att fornlämningarna L1997:7369, L1997:7366 och L1997:6756 inte ska grävas ut utan bevaras. För att den fortsatta hanteringen enligt 2 kap. Kulturmiljölagen ska kunna gå vidare ska en begäran om arkeologisk utredning, steg 2 enligt 2 kap. §11 skickas in till länsstyrelsen. Den arkeologiska utredningen ska beröra de tre utredningsområden som identifierades i samband med Knatons utredning 2020 och som berörs av verksamhetens planer. Det fjärde området är inte längre aktuellt enligt miljökonsekvensbeskrivningen. Sex fornlämningar är belägna inom planerat brytningsområde, L1997:7359, L1997:6606, L2020:4255, L2020:4259, L2020:4261 och L2020:4257. Av dessa ska

fem underkastas en arkeologisk förundersökning i enlighet med 2 kap. 12 och 13 §§ kulturmiljölagen. En ansökan om tillstånd till ingrepp i fornlämning, L1997:6606, L2020:4255, L2020:4259, L2020:4261 och L2020:4257 ska lämnas in till Länsstyrelsen.

När det gäller grav- och boplatssområdet, L1997:7359 så har det genomförts en arkeologisk förundersökning år 2003 (Larsson, Ann-Charlotte, 2004. Boplatslämningar vid Biskopstorps grustäkt. Arkeologisk förundersökning 2004. Halland, Kvibille socken, X, RAÄ 136. Hallands läns museer, Lands-antikvarien Raä dnr: 321-4761-2004). Denna lämning ska underkastas en arkeologisk undersökning i enlighet med 2 kap. 12 och 13 §§ kulturmiljölagen inför borttagande av fornlämningen. Även här ska en ansökan om tillstånd till ingrepp i fornlämning, L1997:7359, lämnas in till länsstyrelsen.

För Övriga kulturhistoriska lämningar som L1997:6697, L1997:6544 och L1997:6698 belägna inom verksamhetsområdet ska hänsyn visas i samband med arbetsföretaget. Det gäller även 1997:6849, ett vägmärke i form av en kilometersten som inte ska komma till skada i samband med verksamheten.

Om det skulle visa sig att det inom den tänkta exploateringsytan finns ytterligare skyddsvärda lämningar kommer länsstyrelsen i enlighet med 2 kap. 12 och 13 §§ KML även att ställa krav på en arkeologisk undersökning av den del av fornlämningen som berörs av exploateringen. Även en arkeologisk undersökning bekostas av företagaren enligt 2 kap. 14 § KML.

Efterbehandling

Efterbehandlingen bör utgå från att spara, skapa och utveckla solbelysta strukturer som främjar biologisk mångfald, såsom klipphyllor för rovfågel, brinkar lämpliga för backsvalebon, öppna magra sandytor som gynnar konkurrenssvaga blommande örter, slänter och mindre svackor för värmeälskande insekter, blommande och bärande buskar och träd, mindre stenrösen och död ved. När sådana strukturer har säkerställts kan avbaningsmassor användas på andra platser i täktområdet för att

skapa nivåskillnader på ett sätt som passar in i terrängen och som medför att området inte längre upplevs som ett industriområde.

Efterbehandlingsplan

Det är viktigt med en tydlig efterbehandlingsplan då hur man behandlar täktområdet efter avslutad verksamhet får stora konsekvenser för vilka möjligheter växt- och djurlivet och områdets biologiska mångfald har att utvecklas efter avslut.

Traditionell efterbehandling med utfyllnad och avsläntning med matjord samt igenplantering med gran inverkar direkt negativt på områdets naturvärden. Det finns stor potential att i efterbehandlingen utveckla de naturvärden som naturligt gynnas av brytningen.

Tydliga krav bör ställas för att säkerställa att en efterbehandlingsplan tas fram i god tid innan tillståndstiden löper ut. Nedan anges några saker som är viktiga att ha i åtanke vid framtagande av efterbehandlingsplanen.

En bergtäkt innebär alltid ett ingrepp i naturen och i arters livsmiljöer, samtidigt som andra arters livsmiljöer skapas. I perspektivet av efterbehandling är det sällan lönt att fokusera på den ursprungliga miljön som fanns före bergtäkten eftersom bergtäktens aktivitet har förändrat närmiljön för mycket lång tid framåt. Genom att utnyttja och utveckla de strukturer som skapats bör efterbehandlingen fokusera på att gynna arter vars livsmiljöer är eller liknar bergtäktmiljöer. På så vis leder efterbehandlingen till att gynna den biologiska mångfalden på ett långsiktigt sätt.

Värdefulla strukturer i bergtäkter:

- åar, bäckar och vattenfall
- bergbranter
- tidiga successionsstadier, ytor med sparsam pionjärvegetation
- näringsfattig mark
- stenblock och sand- och grussamlingar
- varierad topografi
- småvatten

Många traditionella efterbehandlingsåtgärder, så som utjämning av slänter, utläggning av näringsrika avbaningsmassor eller matjord, skogsplantering och utfyllnad av småvatten har en negativ inverkan på täktens naturvärden. I bergtäkter medför dessutom användandet av sprängmedel en näringstillförsel till täkten då det bildas kväveföreningar från sprängmedlet som i viss utsträckning kan spridas till berget och omgivningen. Näringstillförseln medför att näringsgynnade konkurrenskraftiga arter kan etablera sig och kraftigt minska den biologiska mångfalden. En kombination av ovanstående åtgärder kan medföra en näringsgynnad, konkurrensstark flora bestående av ett fåtal arter som följs av en snabb igenväxning av lövträd. Detta scenario bör undvikas. I efterbehandlingsplanen ska även eventuell långsiktig påverkan på grundvattnet vägas in.

Avseende grustäkter finns det i rapporten ”Höga naturvärden i sand- och grustäkter i Hallands län” meddelandeserienummer 2010:17 ett avsnitt om rekommenderad efterbehandling för grustäkter. Rapporten återfinns på länsstyrelsens hemsida www.lansstyrelsen.se/halland. Det finns många bra strukturer beskrivna i efterbehandlingsillustrationen, så som småvatten, död ved, stenrosen, backsvalebrinkar och sandiga sydslänter. Däremot är det önskvärt att inte lägga ut avbaningsmassor/matjord i täktområdet. Täktbotten bör förbli sandig och de höjdvariationer som bör skapas görs med hjälp av sand.

Tillståndstid

Tillståndstiden är lång och det går inte att förutse vilka behov som kommer att föreligga i framtiden. Det sker även en ständig teknikutveckling som kan komma att förändra förutsättningarna. Därför bör en kortare tillståndstid föreskrivas.

Nämnden

Nämnden har yttrat sig bland annat enligt följande.

Tillståndstid

Nämnden anser att 30 år är för lång tid att ge tillstånd till, och att risken är stor att tillståndet i längden innebär mildare krav för den aktuella verksamheten än för andra liknande verksamheter. Det finns även en risk att miljö kvalitetsnormer påverkas negativt. Sökta verksamheter påverkar och kan påverka miljön och

människors hälsa på många olika sätt. På 30 år hinner mycket ändras. Naturvårdsverkets handbok (2003:5, september 2003) för Tillståndsprövning och anmälan anger bland annat att tillstånd, med hänvisning till miljöbalkens förarbeten, i större utsträckning ska kunna tidsbegränsas. Skälet är bland annat att samhällets miljökrav ändras och skärps med teknikens utveckling och ökad kunskap.

A.G. och C.F.G.

A.G. och C.F.G. har yttrat sig bland annat enligt följande.

Den tillståndsansökan som mark- och miljödomstolen nu har att ta ställning till har stor betydelse inte bara för NCC utan också för boende i omgivningen. Hänsynsreglerna i miljöbalken är viktiga att beakta. Tillståndsprövningen omfattar en rad olika intressen som ska sammanvägas, även intresset att kunna bo kvar i området. Transportarbetet till följd av den utökade verksamheten kommer att innebära en avsevärd påverkan på vägnätet i området.

De förvärvade fastigheten C vid en tidpunkt då de kunde konstatera att tillståndet för NCC:s nuvarande verksamhet löper ut 2022-12-31. Någon information fanns inte då om att det planerade att förlängas. De bedömde att det fanns förutsättningar att bo och leva samt bedriva hästhållning på gården med rådande betingelser.

Nu ansöker NCC om att utöka sin verksamhet vilket kraftigt kommer att öka störningarna i området. Sett till ansökan blir avståndet mellan gränsen från verksamhetsområdet till deras bostad blir ca 250 meter. NCC yrkar på att kunna driva verksamheten under längre tid på dygnet med gränsvärden för buller, luftstötsvågor och markvibrationer som väsentligen skiljer sig från gällande tillstånd.

Nedanstående tabell visar skillnaderna i volymer:

Materialslag	Nuvarande tillstånd i ton	Sökt tillstånd i ton
Bergmaterial	5 000 000	15 000 000
Årligt uttag	400 000	Maximalt 700 000

Utöver detta tillkommer i den nya ansökan hantering av ytterligare fraktioner.

I NCC:s ansökan är i princip inte en rad skrivet om vilken bedömning NCC gör avseende boendemiljön. Det blir därför viktigt för domstolen att beakta detta i sin prövning. Även möjligheterna till kvarboende är ett viktigt samhällsintresse.

Vad som heller inte kommenteras i ansökan är vilka konsekvenser detta får på sikt för möjligheten att utveckla Kvibille som boendeort. Nyligen har skolan byggts om för att ta emot fler elever och Kvibilles närhet till Halmstads centralort skapar förutsättningar för attraktivt boende i området.

Förvisso finns ett behov av det material som kan utvinnas från en bergtäkt och därför hade det varit bra om NCC visat ett större intresse för täktens påverkan på det omgivande samhället. Informationen från NCC när det gäller kommande planer begränsas i princip till den officiella kungörelsen om avgränsningssamråd.

I dag kan deras bostad och hästgård närmast beskrivas som en pastoral idyll, förvisso granne med en bergtäkt, men där utsikt utgörs av omgivande hagar och skogsmark. De förändrade villkoren som är en del av NCC:s hemställan innebär avsevärt försämrade betingelser för deras och flera andras boende i området. De bedömer att den sänkning av grundvattennivån som är en del av tillståndsansökan riskerar att orsaka skada på betesmarkerna på deras fastighet.

Minskar återväxten för bete riskerar gården att inte kunna fungera för hästhållning. De tog initiativ till ett fysiskt möte med NCC och WSP i anslutning till avgränsningssamrådet under 2020 för att på plats få tillfälle att se var gräns för verksamhetsområdet skulle dras. Mötet kunde genomföras i april 2020 och de fick uppfattningen att det inte var några problem för NCC att flytta gräns för verksamhetsområde några hundra meter. Nu ser de att det inte blivit fallet i den ansökan som inlämnats.

Företag som avser att driva miljöfarlig verksamhet har anledning att arbeta för att vinna tillit och förtroende till det omgivande samhället. Det gör man genom

öppenhet, vilja att informera utöver formella processer och att vara följsam mot den dialog som förs. Då ökar förutsättningar för att hitta pragmatiska lösningar.

Hela ansökan handlar i allt väsentligt om NCC:s förutsättningar. Därför vill de understryka att domstolen har ett ansvar att i sin sammanvägda bedömning väga in förutsättningar för boende, djurhållning och lantbruk i omgivningen. Det finns i materialet mycket få beskrivningar eller scenarier för hur NCC:s verksamhet kommer att påverka omgivningen på kort och lång sikt.

Försiktighetsprincipen ska vara vägledande.

Frågan är om utredningen tillräckligt grundligt utrett frågan om alternativa platser för att bedriva verksamheten, vilket är ett viktigt krav enligt miljöbalken. Utökningen av verksamhetsområdet är den del av tillståndet som påverkar dem mest och därmed de olägenheter som de befäror ska uppstå. De yrkar därför på att gränsen för verksamhetsområdet i den nordöstra delen ska flyttas västerut. Det är en rimlig åtgärd som domstolen bör besluta om när man använder sig av möjligheten att göra en helhetsbedömning inför slutavvägningen.

Tillståndstiden

NCC yrkar på 30 år. Det är en allt för lång tid. Skälen som angavs i länsstyrelsens miljöprövningsdelegations beslut av den 2 november 2007 (551-10089-06, 1380-10-002) (som mark- och miljödomstolen inte ändrade) är fortfarande giltiga. Bland annat anförde MPD:

"MPD tycker att en tillståndstid på 15 år är rimligt att medge. Detta på grund av att verksamhetens utbredning är föränderlig vilket i sin tur medför att störningarna kan bli annat än vad som förväntas idag. Av den anledningen bör den typ av verksamhet tillståndsprövas med ett visst intervall och MPD anser att 15 år är en rimlig sådan tid."

Nu föreligger en viktig skillnad som gör att tillståndet bör sättas till tio år, nämligen att den sökta verksamheten ska genomföras med betydligt större omgivningspåverkan i form av bland annat buller, ökat transportarbete, luftstöt vågor och markvibrationer, samt ökad påverkan på grundvatten. Konsekvenserna är svåra att överblicka och tillståndet behöver därför begränsas i tid till maximalt femton år för

att ändamålsenligheten ska kunna prövas innan skadorna på omgivningen blir för stora. Naturvårdsverket framhåller vidare i sin vägledning:

" Tillstånd till täkt skiljer sig från andra miljöfarliga verksamheter genom att uttag vanligen avser en viss mängd under viss tid (se prop. 2004/05:129 s. 76). Täkt-verksamhet medför pågående förändringar i miljön under verksamhetstiden och skiljer sig i detta avseende från exempelvis vattenverksamhet, där det huvudsakliga ingreppet i naturmiljön vanligen sker i ett sammanhang när anläggningen byggs ut. I förarbetena till miljöbalken betonas att tillstånd i ökad utsträckning ska kunna meddelas för begränsad tid. Skälen till detta är att den tekniska utvecklingen och ökade kunskaper leder till att samhällets miljökrav ändras och skärps. En fördel med tidsbegränsade tillstånd är att det medför regelbundna prövningar av verksamheten. Det gör att villkoren aktualiseras och att man i samband med detta ser över att bästa möjliga teknik används. Tidsbegränsade tillstånd medför att verksamhetsutövaren innan tillståndet går ut måste utreda och lämna in ny ansökan om de vill fortsätta verksamheten."

Verkställighet

Det är helt orimligt och ej proportionerligt mot de risker som täktverksamheten innebär att en väsentlig (i det närmaste dubblering av möjligt uttag) utökning av en miljöfarlig verksamhet ska kunna påbörjas innan domen vunnit laga kraft. Tillstånd och villkor kan ju i en senare dom komma att ändras. Det eventuella tillståndet med alla olika villkor ska därför kunna tas i anspråk först då domslutet vunnit laga kraft. NCC har sannolikt under lång tid varit medveten om sina avsikter att utöka verksamheten och den korta framförhållning man skapat sig själv genom att inte i tid innan nuvarande tillstånd löper ut påbörja ansökningsprocessen ska inte vara ett skäl för att medge att starta verksamheten innan domen vunnit laga kraft.

Andrahandsyrkandet medges dock.

Utökade volymer

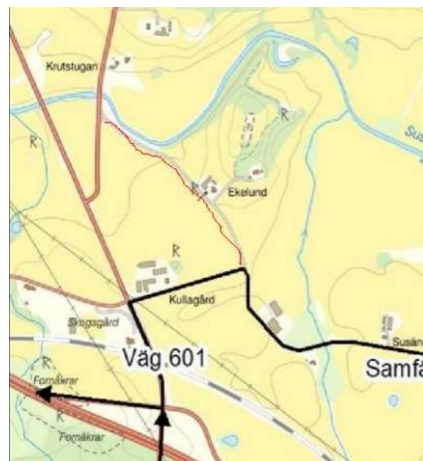
NCC önskar att bergtäktverksamheten ska kunna utökas till 700 000 ton per år, med normen 400 000 ton ett normalår. Det betyder att vissa år kan verksamheten i det närmaste komma att fördubblas. Ovissheten om och när denna utökning kommer att ske vilket leder till avsevärt ökat buller, vibrationer, damning, påverkan på grundvatten, transportarbete etc skapar hög risk för ohälsosam påverkan för omgivningen, framförallt då denna verksamhet kommer äga rum närmare bostäder och i synnerhet

deras bostad med cirka 250 meter från gräns till föreslaget verksamhetsområde. Därför bör en begränsning om maximalt 400 000 ton/år bibehållas.

J.W. har yttrat sig bland annat enligt följande.

Transportvägen som angetts i ansökan stämmer inte till fullo. Ett stort mörkertal av transporter sker kontinuerligt direkt upp i Kvibille samhälle förbi två fastigheter D och E, se nedan tunn röd linje.

Denna väg är inte anpassad för tung trafik, vilket medför att lastbil med eller utan släp ofta får vänta på mötande trafik utanför nämnda fastigheter. Ibland får lastbilskeppage backa och ge plats eller helt enkelt passera i dike/gräskanter. Vägen är tyvärr godkänd för 70km/h vilket tyvärr en del ekipage väldigt troligt kör i.

Således stämmer det inte som det står i analysen om att sex bostäder påverkas av transport och buller utan det rör sig om 8 bostäder.

Tider för transporter och arbetstider stämmer inte. Transporter sker utanför ordinarie arbetstid, även på helger och övriga röda dagar. Detta påverkar helt klart miljön för boende som exempelvis kan tänka sig fika/vistas utomhus med släkt och vänner.

Både D och E har egen brunn. Oro finns kring vad som på sikt händer med dricksvattnet.

M.O. vill på inga villkor få en försämrad vattennivå i brunnen, försämrad vattenkvalitet eller kemikalier i brunnen.

Samfälligheten

Samfälligheten har yttrat sig bland annat enligt följande.

Samfällighetens vägar ska inte inneslutas

Samfällighetens väg 22606:4 innesluts i verksamhetsområdet. Juridiskt ägs och förvaltas denna vägdel av dess andelsägare. Samfällighetens vägar ska inte inneslutas i vare sig verksamhetsområde eller brytningsområde enligt det som nu anges i ansökan eller dess bilagor.

Allt tung trafik till och från NCC

Samfälligheten vill att all tung trafik till och från NCC sker väster ut på vägdel 22606:1 och ut till väg 601. Ingen tung trafik ska gå på vägdel 22606:1 ut till väg 612. Detta återfinns inte i ansökan. Bullerberäkningar är bara gjorda för rödmarkerad väg i miljökonsekvensbeskrivningen. Det är då rimligt att det anges som krav att det endast är denna väg som ska nyttjas för ”tunga” transporter till och från verksamhetsområdet.

Buller

Det är vägföreningen som upplåter väg som får klagomålen samtidigt som vägföreningen inte kan hindra lastbilarna från att ta ”fel” väg. Det blir problem för föreningen. Det är viktigt att verksamheten nyttjar den väg som den anger. Beräknad ljudnivå vid fasad överskrider 70 db för samtliga beräkningspunkter utom fastighet 4. Kravet för Lmax vid uteplats är 70 db. Ljudet från transporter upplevs som ett problem av de boende och då särskilt transporter nattetid. Detta kan avhjälpas med bullerdämpande åtgärder alternativt hastighetssänkningar.

Intern trafik inom verksamhetsområdet

All huvudsaklig intern trafik för verksamhetens utövande ska ske inom verksamhetsområdet. Väg 22606:1 och 4 ska endast i undantagsfall användas. Om så sker ska eventuell nedsmutsning rengöras, exempelvis genom sopning, efter varje arbetsdags slut.

Lantmäteriförrättningar

NCC ska bekosta eventuell lantmäteriförrättning om väg 22606:4 eller annan väg ändras till sitt utförande eller sträckning pga. verksamhetens utövande. Minsta förändring av väg kräver ny förrättning för att inte styrelsen ska kunna anmälas för främmande verksamhet.

Återställande av väg 22606:1

NCC ska vid verksamhetens avslutande, om vägföreningen så begär, återställa väg 22606:1 till den bredd som överenskomms med Biskopstorps vägsamfällighet. Detta för att inte belasta övriga andelsägare med kostnader uppkomna pga. av genomförda vägbreddningar som gjorts för att tillgodose den tunga trafik som NCC:s verksamhet medför och kommer medföra.

Väghållning

NCC ska med anledning av sin verksamhet inte ställa andra krav på väghållning än de som är ålagda vägföreningen för att erhålla statligt bidrag för vägdel 22606:1. Om verksamheten kräver väghållning utöver av vägföreningen beslutad ska NCC stå för denna med full kostnadstäckning.

NCC har 1 % av andelstalen men står för 99 % av slitage. Det är dyrt med omprövning av andelstal.

G.G. och K.G.

G.G. och K.G. har yttrat sig bland annat enligt följande.

Ansökan ska avslås i sin helhet eftersom NCC under snart 50 år som deras grannar, så som de upplevt det, tydligt har visat att NCC inte haft för avsikt att följa flera av punkterna i respektive tillstånd som de haft att rätta sig efter. Dessutom har NCC

genom att för snart 50 år sedan lurat dåvarande ägaren till deras fastighet att underteckna ett avtal som inneburit att NCC kunnat köra iväg dem från sina hus, inte bara en gång utan två gånger och dessutom har NCC förstört alla förutsättningar att bedriva verksamheter med djur på fastigheten. Detta har drabbat dem mycket hårt genom åren.

De yrkar att domstolen ej godkänner en utvidgning av NCC:s verksamhet i Biskopstorp med mindre än att NCC visar att det är villigt att diskutera en ersättning för de skador de anser att NCC tillfogat dem. Vid NCC:s förra täktansökan blev de undanhållna så att myndigheterna inte visste att de bodde och hade djurverksamhet inom det tilltänkta täktområdet vilket gjorde att NCC aldrig blev skyldiga att ta prover på deras brunn eller mäta vibrationer vid sprängningar. Det enda som nämnts om deras hus var att "ett 4:e hus, som ligger inom den nya brytningsdelen, ägs av NCC och kommer att rivras eller flyttas". NCC nämnde inte med ett ord att det hyrt ut bostaden och att det bodde människor och djur på gården. De bodde där i 8 år efter att täkttillståndet beviljades 2007. Dessutom jagade NCC dem med vräkningsorder trots att NCC själva skrivit in i hyresavtalet att de får bo kvar så länge de önskar. De hade även full besittningsrätt enligt Hyresnämnden. Enda anledningen till att de flyttade husen var att de inte vågade bo kvar, med sprängningar alldeles för nära deras hus där sten på flera kg gick genom deras tak. En del av skadorna efter sprängningar syns på bifogade bilder. Tillsynen av verksamheten bygger ju, enligt gällande täkttillstånd, till stor del på att NCC ska utföra egenkontroller vilket innebär att det ska finnas ett kontrollprogram som ska följas.

Följande står att läsa i Länsstyrelsens beslut från 2007-11-02 punkt 24:

"24. NCC ska upprätta förslag till kontrollprogram, vilket ska inges till tillsynsmyndigheten senast sex månader efter att tillståndet har tagits i anspråk. I kontrollprogrammet ska ingå kontinuerlig kontroll av vattennivån i brunnar, mätning av buller, vibrationer inklusive resonanseffekter i bostäder och luftstöt vågor med mera vid fastigheter som kan tänkas påverkas av verksamheten. Det förutsätts att verksamheten inte innebär intrång i allmän eller enskild rätt."

Då deras boende, djurverksamhet och vattentäkt låg närmast täktverksamheten av alla kringboende (gården låg inom beviljat täktområde och där hade de sitt boende

och djurverksamhet fram till 2015) så anser de att de borde räknats som en fastighet som kan påverkas av verksamheten! Då de under tiden för innevarande täktillstånd från 2007 saknar uppgifter på när någon av de kontroller som ska ingå i kontrollprogrammet enl. punkt 24 har blivit utförda vill de nu ta del av de dokument som visar när nämnda kontroller är utförda i deras bostad och brunn!

Då det inte kan råda något tvivel om att NCC:s verksamhet har medfört stort intrång i enskild rätt vill de ta del av det undantag från punkt 24 som beviljar NCC att förstöra alla förutsättningar för dem att bedriva de verksamheter som bedrivits på deras fastighet i generationer före oss och som var en nödvändighet för deras försörjning!

Vidare vill de ta del av de föreskrifter som ger NCC rätt att lägga upp massor innehållande miljöfarligt avfall intill deras gräns och på flera ställen på deras fastighet! Dessutom vill de ta del av de föreskrifter som ger NCC rätt att utsätta människor och djur för livsfara och förstöra annans egendom genom att utföra sprängningar för nära deras bostad och ekonomibyggnader!

De yrkar att 500 meters regeln ska användas för att NCC:s täktverksamhet ej ska komma närmare deras bostäder än idag. I skriften "Bättre plats för arbete" (Boverkets allmänna råd 1995:5) som har getts ut i samarbete med Naturvårdsverket, Socialstyrelsen och Räddningsverket, har angetts att skyddsavståndet mellan en täktverksamhet och kringliggande bebyggelse bör vara minst 500 meter. NCC använde sig av 500 meters regeln för att stoppa deras bygglovsansökan. Deras rådgivare tycker det är helt rimligt att regeln kan åberopas omvänt då NCC:s agerande innebar mångdubbla kostnader för att de skulle komma utanför 500 m från nuvarande täktgräns med deras hus.

Gällande damning från NCC:s anläggning har det visat sig att trots löften om åtgärder för att förhindra att damm driver in på deras marker har inget förändrats till det bättre. Damningen in på deras skördevallar och beteshagar har inneburit sämre foderkvalité och att hästarna drabbats av hosta och allergier. De vill ta del av det undantag från punkt 21 i innevarande täktillstånd som visar på att NCC inte

behöver följa anvisningarna i tillståndet gällande damning från NCC:s anläggning, när det gäller dem!

Alla dessa oseriösa handlingar och brist på mänsklig hänsyn som NCC uppvisat genom åren borde vara tillräckligt för att ifrågasätta om NCC bör få fortsatt förtroende att bedriva verksamhet i Biskopstorp. Beträffande NCC:s begäran om att domstolen genom deldom medger NCC rätt att fortsätta bedriva befintlig täktverksamhet efter den 31 december 2022: De yrkar därför att Mark- och miljödomstolen avslår NCC:s begäran om att medge NCC rätt att fortsätta bedriva befintlig täktverksamhet efter den 31 december 2022 med följande motivering: De har under många år påtalat att NCC brister i sina åtagande gällande flera punkter i sitt nuvarande täkttillstånd utan att NCC har visat någon vilja att rätta till bristerna. De anser att NCC har haft så pass god tid på sig att förbereda en ansökan om utökad verksamhet att NCC inte skulle behöva hamna i tidsbrist och att de även haft god tid på sig att rätta till missförhållandena mot oss grannar. Missförhållande som har lett till att deras förutsättningar att bedriva verksamheter på vår fastighet gått om intet.

Någon kontroll över innehållet i de massor som NCC har lagt upp i vallar vid deras fastighetsgräns och i de avbaningsmassor de har lagt upp på mark som NCC arrenderar av dem har inte tillhandahållits då man påstår att eventuella provresultat är sekretessbelagda. Människor som bor och verkar på deras fastighet mår mycket dåligt av utsläpp från asfaltverket och damning från området. G.G. har diagnostiserats med KOL trots att han aldrig rökade i hela sitt liv. De anser att en trolig och möjlig orsak till det är att han har bott hela sitt liv som granne till NCC:s anläggning i Biskopstorp och utsatts för mycket damm och utsläpp därifrån.

K.Gu., M.C., Ma.C., E.Q., L.B. och O.B. har yttrat sig enligt följande.

Då verksamheten planeras att utökas med ett brytdjup på ytterligare 22 meter känner de sig mycket oroad över vilka konsekvenser det kommer att få för den närliggande miljön. Att bryta längre ned i marken kan medföra stora förändringar i grundvattenflödet. Djupborrade och grävda brunnar riskerar att få en försämrad vattenkvalitet, dräneras av och sina. Den värdefulla naturmiljön med Suseåns

slingrande vattenmiljö ligger väldigt nära den pågående bergbrytningen och kommer att passera Suseåns nivå med ca 10 meter.

M.S., A.B.E., J.J., R-M.S. och E.S. har yttrat sig enligt följande.

Då verksamheten planeras utökas med ett brytdjup på ytterligare 20 meter så kan detta komma att påverka vattenförsörjningen och vattenkvaliteten för deras fastigheter. Vattnet kan bli otjänligt och risk även för att brunnarna sinar. Skulle grundvattnet försämrats så finns det ju även risk att Suseåns vattenkvalitet kan påverkas vilket kan ge oanade konsekvenser för dess biotop. Redan nu känns skakningar i husen när de spränger vilket ger en onaturlig belastning på husen. Det finns risk för sprickbildning och sättningar som man inte kan förutse. Blir det ett nytt tillstånd kommer dessa sprängningar säkert bli ännu fler och intensivare vilket leder till mer påfrestningar.

Havs- och vattenmyndigheten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Naturvårdsverket har avstått från att yttra sig.

NCC:S BEMÖTANDE AV INKOMNA SYNPUNKTER

Med anledning av inkomna yttranden har NCC i huvudsak framfört följande.

Tillståndets omfattning

Länsstyrelsen har yrkat att transporterna för täkt av berg, morän och naturgrus samt återvinningsverksamhet inte ska tillåtas öka.

NCC önskar förtydliga att omfattningen av sandtäkten är helt oförändrad i förhållande till befintlig verksamhet. Vad gäller bergtäkten är ansökt årlig produktion oförändrad om 400 000 ton. Det är således endast vid behov av maximal produktion som omfattningen av bergtäktsverksamheten tillfälligt ökar. Det kan informeras att NCC inom ramen för befintligt tillstånd tidigare har medgett tillstånd att tillfälligt öka produktionen till 550 000 ton (att jämföra med ansökt maximal produktion om 700 000 ton).

Tillståndets omfattning och transporter

Vad gäller antalet transporter finns det anledning att erinra om omfattningen av planerad respektive tillståndsgiven befintlig verksamhet. Vad gäller återvinningsverksamheten är omfattningen oförändrad i förhållande till befintligt tillstånd: befintligt tillstånd medger mottagande av 50 000 ton icke farligt avfall per år. Vidare har NCC inom ramen för anmälan för asfaltverket tillåtits ta emot ytterligare 50 000 ton returafalt per år.

Föreliggande yrkande om att få föra in 100 000 ton icke farligt avfall per år innebär således ingen ökning av återvinningsverksamheten jämfört med idag. Att totalt 150 000 ton av infört avfall får användas för anläggningsändamål innebär endast att totalt 150 000 ton tillåts kvarstanna inom området. Det senare innebär snarare ett minskat totalt antal transporter eftersom returtransporten kan transportera produkter från täkten. Redan idag bedrivs utfyllnad inom ramen för efterbehandling av täkten. Ökade transporter till följd av deponeringsverksamheten kommer således att vara begränsade.

Sammanfattningsvis innebär ansökan visserligen en ökning av mängden transporter jämfört med idag, men ökningen kommer att vara relativt liten. Transporterna ökar således inte i så stor grad som länsstyrelsens yttrande ger intryck av.

Den primära störningen från transporter är trafikbuller, vilket i huvudsak berör sex (6) bostäder längs infartsvägen. Samtliga dessa bostäder berörs idag av buller från väg E6 och järnvägen (Väst kustbanan). Vad gäller buller från verksamhetens transporter framgår av den fördjupade bullerutredningen att nivåerna för samtliga bostäder utom två underskrider de nivåer som gäller för vägtransporter enligt infrastrukturpropositionen (1996/97:53). För dessa bostäder kommer NCC att erbjuda fastighetsnära åtgärder för att innehålla infrastrukturpropositionens nivåer, se villkorsförslag 4. Det kan i sammanhanget noteras att för samtliga bostäder innehålls Folkhälsomyndighetens föreskrifter (FoHMFS 2014:13) om bullernivåer inomhus. Med föreslaget villkor innehålls nivåer som motsvarar God Miljö kvalitet med avseende på buller från transporterna, vilket måste betraktas som en acceptabel störning. Med hänsyn härtill bedöms det inte motiverat att anlägga en alternativ utfartsväg. Ett sådant anläggande skulle dessutom ianspråkta jordbruksmark.

Massor för efterbehandlingsåtgärder och andra anläggningsändamål

Länsstyrelsen har anfört att endast massor bestående av jordarter (”jord och sten”) ska tillåtas för efterbehandlingsåtgärder och andra anläggningsändamål samt att införsel endast ska tillåtas om sökanden visat att det finns behov av externa avfallsmassor.

NCC avser att nyttja massor bestående av jordarter för efterbehandling. För konstruktionsändamål i deponin (”andra anläggningsändamål”) kan även betong komma att nyttjas. Betongen kontrolleras avseende förekomst av krom VI och andra föroreningar. Med vidtagna försiktighetsmått är det inte motiverat att begränsa nyttjandet till endast jordarter.

Vad gäller frågan om massbalans har NCC bedömt att det fordras totalt ca 200 000 ton massor för att anlägga vägar, verksamhetsytor och buller/skyddsvallar. I första hand kommer avbaningsmassor att nyttjas. Inom området bedöms det potentiellt finnas ca 80 000 ton avbaningsmassor. Bedömningen är konservativ och är baserad på beräknad medelmäktighet av jordlager och är förknippad med stor osäkerhet, högst sannolikt är mängden mindre.

Yrkandet om att få föra in och använda maximalt 150 000 ton icke farligt avfall för anläggningsändamål syftar till att skapa förutsättningar att genomföra ovan beskrivna anläggande utan att behöva nyttja jungfruligt material. Det kan förtydligas att yrkandet avser en potentiell maximal mängd, det är nödvändigt att specificera en maximal mängd för att kunna bedöma antalet transporter.

Justerat bryt- och verksamhetsområde

Med anledning av inkomna yttranden har NCC justerat bryt- och verksamhetsområdet, se domsbilaga 1. Justeringen innebär att bryt- och verksamhetsområdet i den nordöstra delen har reducerats.

Deponiverksamheten

Eftersom länsstyrelsen efterfrågat en separat alternativutredning för deponiverksamheten har en sådan genomförts. Slutsatsen av utredningen är att det är mycket svårt att hitta en alternativ plats där det kan etableras en deponi med mindre omgivningspåverkan än förordat alternativ.

Ansökt deponeringsverksamhet handlar om att använda det utbrutna bergrummet för deponeringsändamål. Motsvarande verksamhet bedrivs redan idag inom ramen för efterbehandling av delar av bergtäkten. Arbetsmoment och mottaget avfall kommer vara exakt desamma som idag. Den enda skillnaden är att verksamheten formellt betecknas som deponi och att ytterligare försiktighetsmått kommer att vidtas.

Deponiverksamheten har blivit en naturlig del i NCC:s roll som samhällsbyggare; konstruktionsmaterial skapas genom brytning i berg- och sandtäkt, de lastbilar som kör material från täkten levererar samtidigt in externt material som tas tillvara antingen som returafalt eller som konstruktionsmaterial efter behandling. Den andel av det externa materialet som inte kan försäljas nyttiggörs internt genom anläggningsändamål. Är inte detta möjligt får materialet deponeras.

Behovet att ta emot massor och samlokalisering

Deponeringsverksamheten är således en naturlig del av NCC:s verksamhet (täktverksamheten är endast en del av helheten) – hela verksamheten är en förutsättning för hushållning av material (2 kap. 5 § miljöbalken). Behovet av deponi har ökat i takt med ett ökat byggande och en strängare praxis avseende vad som betraktas som återvinningsändamål. Behovet av att motta massor är oomtvistligt och utfyllnad pågår redan i dag inom ramen för efterbehandling.

Att kunna samlokalisera deponier med täkter kommer därför få en allt större betydelse för samhällsbyggnad och kostnaderna förknippade med detta. En sådan samlokalisering fordrar dock att platsen är lämplig. Vad gäller miljökonsekvenserna till följd av deponering har NCC god kunskap om utfyllnadens omgivningspåverkan eftersom motsvarande verksamhet redan bedrivs på platsen, det gäller såväl påverkan vid tippning av massor som rening av vatten.

Utgående vatten har provtagits under lång tid och NCC föreslår med ledning av denna kunskap ett ambitiöst villkor för rening av vatten, se vidare nedan och justerat villkorsförslag 15.

Geologisk barriär

Vad gäller den geologiska barriären gäller deponeringsförordningen för verksamheten, innebärande bl.a. ett krav att tillses att deponering endast sker inom område med en tillräcklig geologisk barriär enligt 19 § deponeringsförordningen. Deponeringsförordningen gäller parallellt med tillståndsvillkor i framtida tillstånd. Villkorsförslag 23 innebär att den geologiska barriären inom respektive deponidela ska ha anlagts innan deponering i området får ske. Genom förslaget villkor tillses att den geologiska barriären alltid är av tillräcklig omfattning och kvalitet.

Det kan i sammanhanget informeras att merparten av de massor som tas emot för deponering kommer att bestå av lermassor eller liknande mjuka massor och tippning av sådana massor kommer inte påverka den geologiska barriären. Endast en mindre mängd massor som tas emot till deponin kommer att utgöras av grövre fraktioner eller betong, för det fall att betong tas emot kommer det inte tippas över kant.

Sammanfattningsvis har befintlig utfyllnad inom ramen för efterbehandling tidigare bedömts tillåtlig. Att fortsätta att bedriva denna utfyllnad inom ramen för en ”deponi” måste med vidtagande av planerade försiktighetsmått i alla delar anses acceptabel. Förutsättningarna i aktuellt fall skiljer sig vidare på avgörande vis från vad som var fallet i Mark- och miljööverdomstolens dom 2022-05-06 i mål nr M 1050-20: i aktuellt fall är deponiverksamheten redan påbörjad och den kommer att slutföras inom samma tid som täktverksamheten och konsekvenserna vad gäller rening av vatten är kända eftersom verksamheten är pågående. Inte heller kommer utsläpp av vatten att kunna påverka något Natura 2000-område eller annan särskilt skyddsvärd miljö.

Tillståndstid

Miljönämnden har anfört att tillstånd bör ges till en kortare tid än 30 år.

Länsstyrelsen yrkar att tillståndstiden begränsas till 25 år.

Kommunstyrelsen och A.G. och C.F.G. har anfört att tillståndstiden bör föreskrivas till 15 år.

G.G. och K.G. har yrkat att tillståndstiden bör föreskrivas till 10 år.

NCC vidhåller yrkad tillståndstid om 30 år. Materialbehovet i regionen är oomtvistat och det finns inte något som talar för att behovet kommer att minska i framtiden, snarare tvärtom. Det finns alltså ett behov av det material som produceras i täkten under åtminstone 30 år. Motsvarande bedömning gäller även återvinningsverksamheten och deponin. Föreskrivs en kortare tillståndstid kommer NCC att behöva ansöka om nytt tillstånd för att tillgodose materialbehovet. Verksamhetens konsekvenser har utretts ingående och det har därvid kunnat konstateras att den aktuella platsen är lämplig för verksamheten. Påverkan på omgivningen kommer därtill att begränsas genom de många och strikta villkor som föreslås och som i förekommande fall har justerats efter synpunkter. Enligt NCC:s mening är föreslagen justering omfattande och fullt tillräcklig för att tillse att verksamheten inte leder till oacceptabel omgivningspåverkan under yrkad tillståndstid.

Verkställighetsförordnande

NCC vidhåller att tillståndet bör få tas i anspråk innan det vunnit laga kraft. Det rör sig om en befintlig verksamhet och utökningen är av vikt för samhällsutvecklingen i regionen. Mycket omfattande utredningar har genomförts och med ledning av dessa har NCC föreslagit omfattande försiktighetsmått. Risken för irreversibel skada är i sammanhanget liten varför NCC:s intresse att ta tillståndet i anspråk bör anses väga över.

Ekonomisk säkerhet

NCC har beaktat indexering vid beräkning av den ekonomiska säkerheten.

Bemötande av övriga synpunkter.

Avyttring av återvunnet material

Länsstyrelsen har anfört att det finns en problematik gällande NCC:s yrkande att ta emot avfall för återvinning med föroreningsinnehåll upp till KM. Behandlat avfall kan enligt länsstyrelsens mening inte utan vidare avyttras till mottagare eftersom det för sin användning för anläggningsändamål kommer att omfattas av antingen anmälnings- eller tillståndsplikt enligt 9 kap. miljöbalken.

NCC:s uppfattning är att denna fråga inte ingår i prövningen. Förutsättningarna för att få lämna avfall till annan regleras i 3 kap. 19 § avfallsförordningen. Avsikten med återvinningsverksamheten är att återvinna det avfall som tas emot. Det innebär att avfallet efter genomgången behandling kommer att ha upphört att vara avfall. När materialet sedan försäljs kommer det att försäljas som fyllnadsmaterial, dvs. utgöra en produkt.

För det fall massorna av något skäl inte skulle ha upphört att vara avfall och istället försäljas som ett avfall, är NCC skyldiga att kontrollera att mottagaren får ta emot avfallet (3 kap. 19 § avfallsförordningen).

Kulturmiljö

Kulturmiljölagen (1988:950) gäller parallellt med miljöbalken samt att NCC tidigare i verksamheten har hanterat fornlämningar i enlighet med denna lag.

Fiske

Länsstyrelsen ställer sig frågande till om mätning av ammoniak har genomförts. Länsstyrelsens menar att det behöver säkerställas att utsläpp av ammoniak inte riskerar att påverka vattenlevande organismer i recipient.

NCC har genomfört provtagning av vatten. Av provtagningen framgår att halterna är enligt förväntan samt relativt låga. NCC har föreslagit ett villkor för utsläpp av vatten, se justerat villkorsförslag 15. Halten totalkväve har sänkts till 5 mg/l, vilket är samma nivå som länsstyrelsen har föreslagit. Vid denna låga nivå föreligger inget krav på särskilt villkor för ammoniak, vilket länsstyrelsen och NCC synes vara överens om.

Påverkan på sumpskog

Länsstyrelsen har ställt fråga om den planerade verksamhetens påverkan på sumpskogar.

NCC har bedömt frågan inom ramen för den hydrogeologiska utredningen. Enligt utredningen finns det två sumpskogar i utkanten av påverkansområdet inom det område där det sker en trycksänkning i berg men utanför det område som bedöms påverkas av grundvattensänkning i jord. Någon påverkan på sumpskogarna bedöms därför inte uppstå. Det kan informeras att båda områdena är påverkade av annan parts utdikning.

Synpunkter från M.O.

M.O. har framfört att fastighetsägaren på inga villkor vill få en försämrad vattennivå i brunnen eller påverkan på brunnens vatten. Han önskar att kontroll av brunnen ska ske avseende nivå och vattenkvalitet.

NCC har genomfört en hydrogeologisk utredning. Den aktuella brunnen bedöms inte skadas. Bedömningen kommer att verifieras inom ramen för kontrollprogram.

Synpunkter från J.W.

Det framförs att transporter även nyttjar en mindre väg som leder till Kvibille samhälle. Längs vägen finns två bostäder som störs av buller från trafiken.

NCC känner till att vissa chaufförer har nyttjat denna väg. Aktuella chaufförer har tillrättavisats och NCC kommer att så långt som möjligt tillse att vägen inte nyttjas mer för NCC:s transporter.

Synpunkter från A.G. och C.F.G.

A.G. och C.F.G. framför att vattenprov ska tas årligen i brunnarna på fastigheten, att protokoll från mätning ska tillhandahållas, att skadestånd ska utgå för det fall fastigheten inte kan nyttjas som bostad och hästgård samt att vattenförhållandena inte får försämrats på sådant sätt att det påverkar fastigheten.

NCC har genomfört en hydrogeologisk utredning. Den aktuella brunnen bedöms inte skadas. Bedömningen kommer att verifieras inom ramen för kontrollprogram.

Verksamhetens övriga påverkan på omgivningen har utretts och med vidtagande av föreslagna försiktighetsmått bedöms omgivningspåverkan bli acceptabel. Planerad verksamhet kommer inte hindra att fastigheten kan nyttjas som bostad och hästgård. Det kan i sammanhanget informeras att NCC år 2016, inom ramen för ett frivilligt åtagande, har borrar en ny brunn på fastigheten.

Synpunkter från K.G. och G.G.

K.G. och G.G. framför att vattenprov ska tas årligen i brunnarna på angivna fastigheter, att protokoll från mätning ska tillhandahållas, att skadestånd ska utgå för det fall fastigheten inte kan nyttjas som bostad, hästgård eller för övrig djurverksamhet samt att vattenförhållandena inte får försämrats på sådant sätt att det påverkar fastigheten.

NCC har genomfört en hydrogeologisk utredning. Den aktuella brunnen bedöms inte skadas. Bedömningen kommer att verifieras inom ramen för kontrollprogram. Det kan i sammanhanget informeras att NCC, inom ramen för ett frivilligt åtagande, har borrar två nya brunnar på fastigheten (borrades år 2017 respektive år 2022).

K.G. och G.G. framför att det ska genomföras provtagning och analys av alla miljöfarliga ämnen i alla massor som flyttas inom och utom verksamhetsområdet. Protokoll från provtagningen ska redovisas fastighetsägaren. K.G. och G.G. framför att verksamhetsområdet inte får komma närmare deras bostäder än 500 meter. Detta eftersom NCC nekade fastighetsägaren att få bygglov vid fastighetsägarens senaste flytt av gårdshus och bostad.

NCC har en noggrann mottagningskontroll, med anledning av inkomna synpunkter föreslås utökning av villkoret, se justerat villkorsförslag 8. Det är tillsynsmyndigheten som utövar verksamhet på en verksamhet enligt miljöbalken. Det finns inte anledning att göra på annat vis i aktuellt fall. NCC motsätter sig reglering med 500 m enligt ovan.

Synpunkter från Samfälligheten

Biskopstorps vägsamfällighets synpunkter avser i första hand civilrättsliga frågor som bör hanteras i annan ordning. NCC är delägare i föreningen och avser att i den mån det är möjligt att gå samfälligheten till mötes. Detta sker emellertid lämpligen genom en överenskommelse mellan NCC och samfälligheten. Nedan bemöts kort

de synpunkter som NCC bedömer vara relevanta för förutvarande tillståndsprovning. NCC önskar förtydliga att NCC är delägare i vägsamfälligheten och att delar av vägarna redan ingår i befintligt verksamhetsområde. NCC avser att fortsatt nyttja vägarna inom ramen för verksamheten och det åligger NCC att tillse att de har erforderlig rätt att nyttja vägarna. Frågan kommer att hanteras inom ramen för samfälligheten. Det är enligt NCC:s uppfattning inte en fråga för tillståndsansökan enligt miljöbalken. Samfälligheten vill att all tung trafik till och från verksamheten ska ske väster ut på vägdel 22606:1 och ut till väg 601. Ingen tung trafik ska gå på vägdel 22606:1 ut till väg 612. NCC vill understryka att avsikten är att alla transporter ska välja den väg som framgår av MKB:n, dvs. vägdel 22606:1 västerut till väg 601. Något skäl att tynga tillståndet med förbud mot att trafikera andra vägar finns dock inte.

Samfälligheten anför att beräknad ljudnivå från transporter vid fasad överskrider 70 dB för samtliga beräkningspunkter utom fastighet 4 enligt NCC:s utredningar. Kravet för L_{max} vid uteplats är 70 db. Ljudet från transporter upplevs som ett problem av de boende och då särskilt transporter nattetid. Detta kan avhjälpas med bullerdämpande åtgärder alternativt hastighetsänkningar.

NCC har föreslagit ett villkorsförslag i denna del, se villkorsförslag 4.

Samfälligheten anför att all huvudsaklig intern trafik för verksamhetens utövande ska ske inom verksamhetsområdet. Väg 22606:1 och 4 ska endast i undantagsfall användas. Om så sker ska eventuell nedsmutsning rengöras, exempelvis genom sopning, efter varje arbetsdags slut. NCC är inte av någon annan uppfattning.

Synpunkter från K.Gu. och M.C.

Det framförs att det ska göras en fullständig vattenanalys och flödesmätning av samtliga borrhåll och grävda brunnar, att resultatet ska redovisas till respektive fastighetsägare, att avtal ska skrivas med fastighetsägaren med innebörden att NCC ska ersätta de skador som kan uppstå till följd av påverkan på vattenförsörjningen.

NCC är inte av någon annan uppfattning angående ansvar för eventuella skador till följd av grundvattenbortledningen: för det fall skador uppstår och de beror på verksamheten kommer de att ersättas inom ramen för oförutsedd skada.

Hydrogeologisk påverkan på de aktuella fastigheterna har noggrant utretts och någon skada bedöms inte uppstå. Någon ytterligare utredning, utöver den som kommer att ske inom ramen för kontrollprogrammet, kan inte anses motiverad.

Vidare framförs att Suseåns vattenmiljö ligger väldigt nära den pågående bergbrytningen och kommer att passera Suseåns nivå med ca 10 meter.

NCC önskar förtydliga att brytdjupet i den aktuella delen är oförändrat i förhållande till befintligt tillstånd. Brytning kommer inte att ske till nivå ”under Suseån”. Av den hydrogeologiska utredningen framgår vidare att Suseån ligger utanför påverkansområdet för grundvattensänkning.

VILLKOR

Nedan redovisas inledningsvis, under varje villkorsrubrik, NCC:s slutliga förslag på villkor samt därefter de synpunkter, alternativa villkorsförslag (med enkelt radavstånd) och anpassningar som framkommit under målets handläggning, inklusive huvudförhandlingen. Det som redovisas är hur yrkanden och synpunkter slutligen framställts. I den mån NCC bemöter synpunkter eller förslag på utformningar som sedermera frånfallits men haft betydelse för NCC:s motivering eller slutliga förslag har detta angetts [inom klammer] i samband med NCC:s motivering.

Villkor 1, det allmänna villkoret

Om inte annat följer av övriga villkor ska verksamheten bedrivas i huvudsak i enlighet med vad NCC har angett i ansökningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i ärendet.

NCC:s motivering till villkor 1

Villkoret är utformat enligt praxis.

Villkor 2 och 3, utmärkning av brytningsområdet

Verksamhets- och brytningsområdet ska märkas ut i området på väl synligt sätt och med under verksamhetstiden varaktiga markeringar.

På avsnitt med olycksfallsrisker ska allmänheten på tydligt sätt uppmärksammas om riskerna med att beträda området.

NCC:s motivering till villkor 2 och 3

Villkoren är utformade enligt praxis.

Villkor 4 och 5, buller från verksamhet inom verksamhetsområdet respektive tider för verksamhetens bedrivande

4. Buller från verksamheten inom verksamhetsområdet ska begränsas så att det inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än:

50 dB(A) Helgfri måndag-fredag kl. 06.00-18.00

40 dB(A) Nattetid kl. 22.00-06.00

45 dB(A) Övrig tid

Arbetsmoment som typiskt sett kan ge upphov till momentana ljudnivåer överstigande 55 dB(A) får inte utföras nattetid kl. 22.00-06.00.

Skutknackning ska ske avskärmat i syfte att undvika impuls ljud.

Ljudnivåerna från NCC:s transporter mellan verksamhetsområdet och tillfarten på väg 601 (vägdel 22606:1) får inte medföra att följande nivåer överskrids:

*[Alternativ formulering för det fall domstolen bedömer det motiverat:
Ljudnivåerna från NCC:s transporter mellan verksamhetsområdet och tillfarten på väg 601 (vägdel 22606:1, vägdel 22606:2 samt den väg som förbinder vägdel 22606:1 och väg 612 söderut) får inte medföra att följande nivåer överskrids:]*

Bostads fasad (Leq _{24h})	Bostads uteplats (Leq _{24h})	Bostads uteplats (L _{max})	Inomhus i sovrum (L _{AF- max})
55 dBA	55 dBA	70 dBA	45 dBA

Om angivna ljudnivåer överskrids ska NCC erbjuda sig att genomföra bullerbegränsande åtgärder vid berörd bostad i syfte att innehålla nivåerna. Kostnaderna för de åtgärder som vidtas ska vara rimliga med hänsyn till bostadens standard och värde.

Uppföljning av ljudnivån ska framgå av kontrollprogram där mätmetoder, mätpunkter, mätfrekvens och utvärderingsmetod ska anges. Kontroll ska

ske antingen genom immissionsmätningar eller genom närfältsmätningar och beräkningar vid berörda bostäder.

5. Verksamheten i form av täkt inklusive borring, sprängning, skutknackning och förkrossning samt deponering och återvinning får endast bedrivas helgfri måndag-fredag kl. 06.00-18.00.

Lastning och transport, reparations- och underhållsarbeten samt asfalttillverkning får bedrivas även under övrig tid.

Tillsynsmyndigheten får, om särskilt behov föreligger, medge undantag från ovanstående tider under förutsättning att övriga villkor innehålls.

Länsstyrelsens förslag på villkor 4, buller

Länsstyrelsen har föreslagit följande formulering av villkor 4.

Buller från verksamheten (inklusive transporter mellan verksamhetsområdet och allmän väg) inom verksamhetsområdet ska begränsas så satt det inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än:

50 dB(A)	Helgfri måndag-fredag	kl. 07.00-18.00
40 dB(A)	Nattetid	kl. 22.00-07.00
45 dB(A)	Övrigt tid	

Arbetsmoment som typiskt sett kan ge upphov till momentana ljudnivåer överstigande 55 dB(A) får inte utföras nattetid kl. 22.00-07.00.

Begränsningsvärdet ska kontrolleras genom närfältsmätningar och beräkningar eller immissionsmätningar. Kontroll ska ske inom tolv månader från det att tillståndet har tagits i anspråk och därefter när tillsynsmyndigheten begär det, dock minst en gång vart tredje år.

Länsstyrelsens synpunkter; buller och tid

Den ansökta verksamhetens lokalisering i lantlig miljö med närhet till flera bostäder ställer höga krav på skyddsåtgärder mot buller.

Enligt bullerutredningen av den 12 oktober 2021 kan riktvärden för buller vid bostäder m.m. i Naturvårdsverkets vägledning om industri- och annat verksamhetsbuller, rapport 6538, april 2015 innehållas. I bullerutredningen har buller från transporter mellan verksamhetsområde och allmän väg jämförts med riktvärden för vägtrafikbuller.

Såsom anges i utredningen kan, enligt Naturvårdsverket, andra bedömningar behöva göras för tillfartsvägar till täkter där transporterna till och från täkten står för

en betydande del av bullerstörningen. I beslut om täkttillstånd från Miljöprövningsdelegationen i Hallands län brukar buller från transporter mellan täktområde och allmän väg omfattas av det bullervillkor som gäller för verksamheten i övrigt.

Eftersom materialtransporter främst kommer att ske dagtid mellan 06–18 och för att transporter från verksamhet är helt dominerande på vägen är länsstyrelsen tveksam till att buller från transporter på den aktuella vägsträckan ska bedömas som vägtrafikbuller. I det nu gällande tillståndet till verksamheten finns ett särskilt villkor för buller från dessa transporter som reglerar ljudnivåer inomhus i bostadshus (riktvärdena i infrastrukturpropositionen 1996/97:53 för inomhusbuller från trafik). Länsstyrelsen menar att transporterna ska bedömas som buller från verksamheten.

Villkor ska meddelas som syftar till att säkerställa att tillräckliga skyddsåtgärder har vidtagits innan bullrande verksamhet påbörjas för dagen oavsett det gäller impulsljud eller annat ljud från verksamheten. Det samlade bullret från den verksamhet som bedrivs inom verksamhetsområdet, inkluderat transporter, ska inte tillåtas ge upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än 45 dBA dag (07–18) vid skutknackning vid de bostäder där återkommande impulsljud då kan förekomma.

I sammanhanget bör det beaktas att begränsningsvärdet för natt (40 dBA) i bullervillkoret i det nu gällande tillståndet avser kl. 22-07. NCC har yrkat att 40 dBA ska gälla nattetid kl. 22-06. Enligt beräkningar i ansökan kommer ljudnivån vid bostäder kl. 06.00-07.00 därmed att öka med upp till 3-10 dBA vid ett flertal bostäder. Det innebär sammantaget en betydande ökning av bullerstörningen i omgivningen. Tiden för natt i bullervillkoret ska därför avse kl. 22-07, se Mark- och miljööverdomstolen (MÖD) 2019-12-11, M 6644-18. Den ansökta lokaliseringen påkallar mer långtgående skyddsåtgärder än om avståndet till bostäder är tillräckligt.

Vidare medför den planerade verksamheten att ljudnivåer överstiger riktvärdet för buller dagtid för friluftsområden i Naturvårdsverkets vägledning om industri- och

annat verksamhetsbuller, rapport 6538, april 2015 i den södra delen av det närliggande naturreservatet Biskopstorp.

Det är oklart hur stort område som påverkas, det redovisas två beräkningspunkter. I Naturvårdsverkets rapport 5709, God ljudmiljö, mer än bara frihet från buller, återfinns förslag till krav på bullerfrihet i bl.a. friluftsområden. Enligt rapporten bör störande samhällsbuller förekomma högst några gånger per timme. Det innebär att avståndet till större vägar och järnvägar bör vara minst 1 km. Bedömningen görs att det i dessa områden bör finnas ett tröskelvärde för bullerfrihet på 45 dBA (A-vägd momentan ljudnivå). Överskridandetiden bör begränsas till högst 1 timme per dag (06–22; 60–120 bullerhändelser).

Länsstyrelsen anser att villkor ska meddelas om att skyddsåtgärder och begränsningar avseende buller enligt bullerutredningen ska vara färdigställda innan bullrande verksamhet sätter igång.

Länsstyrelsen anser att det är motiverat att ställa krav på kontroll av begränsningsvärdet för buller inom tolv månader från det att tillståndet har tagits i anspråk och därefter när tillsynsmyndigheten begär det, dock minst en gång vart tredje år. Detta mot bakgrund av närheten till bostäder och en väsentlig ökning av transportrörelser.

Nämndens förslag på villkor 4, buller

Momentana ljud nattetid vid samtliga omgivande bostäder får uppgå till maximalt 55 dBA.

Miljönämnden anser inte att det i ett prövningsärende kan tas hänsyn till huruvida verksamheten gjort privata avtal med exempelvis fastighetsägare eller närboende. Därför bör även fastigheterna Y och Z omfattas av kravet på 55 dBA momentana ljud nattetid, i enlighet med Naturvårdsverkets riktvärden för buller från industrier.

Samfällighetens synpunkter; buller

NCC anger att de tar på sig att bygga bullerplank vid de fastigheter där för högt buller kan förekomma vilket länsstyrelsen tycker är en mycket bra lösning.

Samfälligheten ber rätten att se över om denna lösning bör gälla för samtliga tre tillfartsvägar till tätorten detta med anledning av att NCC inte vill ha inskrivet vilka vägar som ska nyttjas i tillståndet. Vägsamfälligheten kan inte på något lagligt sätt stoppa trafiken på någon av vägarna och det kan finnas en rimlighet i att åtgärderna ska gälla alla fastigheter som kan drabbas av för högt buller.

Vägsamfälligheten har därför yrkat att NCC:s förslag avseende transportbuller (i villkor 4) ändras med två punkter:

1. Ändring av utfartsväg till gamla E6 till "vägdel 22606:1, vägdel 22606:2 samt den del som förbinder vägdel 22606:1 och väg 601" samt att
2. tillägg görs att om Lmax överskrider 70 dBA vid fasad ska mätning göras inomhus. Om Lmax överskrider 45 dBA ska NCC bekosta åtgärder enligt skrivning i NCC:s villkorsförslag.

Samfälligheten motsätter sig av NCC i första hand föreslagna skrivning eftersom NCC ansök om verksamhet för 30 år framåt. Det går omöjligt att säga att bara för att transporter idag i huvudsak genomförs på väg 22606:1 ut till vägdel 610 och 22606:2 ut till väg 678 så kommer de inte om 5, 10 eller 20 år att bedrivas i större omfattning via väg 22606:1 ut till väg 612. NCC anger även att det är marginell trafik på väg 22606:2 vilket inte stämmer alls. Samfällighetens bedömning är att mellan 15-20 % av all tung trafik går denna väg.

Samfälligheten anser att det som bolaget anger som alternativ skrivning ska vara det som domstolen fastställer.

A.G.s och C.F.G.s synpunkter; buller och tid

De har yrkat att

- av NCC yrkade tidpunkter för buller från verksamheten ska avslås, vad avser utökning från dagens 07.00-18.00 till 06.00-18.00 för 50 dB(A), samt för 40 dB(A) nattetid från dagens 22.00-07.00 till 22.00-06.00,
- det i beslutet ska tydliggöras att NCC utan anmodan årligen ska redovisa resultat från utförda bullermätningar till fastighetsägaren C,

- att verksamheten i form av bergtäkt inklusive borring, sprängning, skutknackning och förkrossning samt deponering och återvinning endast får bedrivas helgfri måndag-fredag kl. 07.00 -18.00.

Verksamheten ska inte få påbörjas redan klockan 06.00 utan tidigast klockan 07.00 liksom vi uppfattar gäller i dagens tillstånd. De noterar vidare att länsstyrelsen i sitt påpekande tagit upp frågan att helt undvika borring, skutknackning och krossning efter klockan 16.00 respektive klockan 17.00 samt under sommarmånaderna. De tolkar detta som att länsstyrelsen bedömer att det är en olägenhet med den utökade verksamheten. De delar bedömningen att den ökade tiden kommer att medföra olägenheter för vår och andras bostäder i området.

Brytningsverksamheten avser att både flytta närmare vår bostad och att tidpunkterna för verksamhetens bedrivande ska utökas. De motsätter sig denna ökning eftersom den påverkar möjligheten till kvarboende negativt.

G.G.s och K.G.s synpunkter vad gäller buller och tid Yrkade tidpunkter och nivåer för buller bestrids vad avser utökning från vad som gäller i nuvarande tillstånd.

I beslutet ska tydliggöras att NCC utan anmodan årligen ska redovisa resultat från utförda bullermätningar till fastighetsägaren B.

Verksamheten i form av bergtäkt inklusive borring, sprängning, skutknackning och förkrossning samt deponering och återvinning får endast bedrivas helgfri måndag-fredag kl. 07.00-18.00

NCC:s motivering till villkor 4 och 5

I bullerutredningen har påverkan på omgivningen utretts. I utredningen har även påverkan till följd av vägtrafikbuller på väg 601 beaktats. Så som är sedvanligt för täktverksamheter utgår utredningen ifrån ett antal olika beräkningsfall. Dessa motsvarar olika brytningsskeden i tåkten.

Utredningen visar att genom vidtagande av försiktighetsmått, t.ex. genom användning av dämpad borrhög eller lokal avskärmning vid bullerkällan, kommer Naturvårdsverkets riktvärden för industribuller (rapport 6538) kunna innehållas i samtliga brytskeden. Det gäller även för s.k. impulsljud. Ett villkor i enlighet med detta föreslås, se villkorsförslag 4-5.

NCC har också upprättat en fördjupad bullerutredning. De arbetsmoment som ingår i deponeringsverksamheten omfattar transport av material till verksamhetsområdet samt förflyttning och tippning av material.

Förflyttning och tippning av material kommer att ske med en (1) hjullastare. Det är samma hjullastare som nyttjas i täktverksamheten och buller från denna har beaktats vid bedömning av täktverksamhetens bullerbidrag i bullerutredningen. Att hjullastaren arbetar vid deponin förändrar inte den bedömning som skett i tidigare bullerutredning.

Länsstyrelsen och A.G. och C.F.G. har yrkat att bullernivåerna nattetid (40 dBA ekvivalent respektive 55 dBA momentant) ska gälla fram till kl. 07.00.

Länsstyrelsen har vidare föreslagit att bullernivån dagtid ska sänkas till 45 dBA vid skutknackning samt att skyddsåtgärder och begränsningar avseende buller ska vidtas innan bullrande verksamhet påbörjas samt föreslagit ett justerat villkor angående kontroll av buller.

Miljönämnden har yrkat att momentana ljud nattetid vid samtliga omgivande bostäder (dvs. även Y och Z) får uppgå till maximalt 55 dBA nattetid.

Med anledning av inkomna yttranden föreslår NCC ytterligare justering av villkorsförslag 4 som innebär att skutknackning ska ske avskärmat i syfte att undvika impulsljud. Av den fördjupade bullerutredningen framgår att det är en lämplig åtgärd för att begränsa förekomsten av impulsljud. Någon ytterligare

reglering i denna del är inte nödvändig. Det kan informeras att en generell sänkning av bullernivån vid dessa arbeten tvärtom kan leda till ökade impulsjud.

NCC:s villkorsförslag för buller (och arbetstid) följer Naturvårdsverkets riktvärden för industribuller. Av praxis följer att förutsättningarna att få bedriva verksamhet från kl. 06.00 får bedömas utifrån omständigheterna i det enskilda fallet. Av bullerutredningen framgår att föreslagna nivåer kan innehållas. Som angivits ovan föreslås vidare ytterligare begränsningar avseende s.k. impulsjud. NCC:s uppfattning är att det i aktuellt fall finns förutsättningar att tillåta bullrande verksamhet från kl. 06.00. Arbetsdagen i tälkten är anpassad för att följa de byggarbetsplatser som tälkten levererar material till och är anpassad för att tillse att kunderna kan ha material tillgängligt vid bygget klockan 07.00. Att verksamheten kan bedrivas från kl. 06.00 är viktigt för att kunna leverera material utan att åkarna blir sena till de byggen som ska använda materialet. Materialet måste vara på plats där det ska användas kl. 07.00.

Länsstyrelsen har yrkat att bullrande verksamhet får bedrivas 06.00-18.00 men att det ska förtydligas att villkor 5 om arbetstid ska omfatta all verksamhet och NCC delar länsstyrelsens inställning, se villkorsförslag 5.

Avseende ljudnivåer från NCC:s transporter mellan verksamhetsområdet och tillfarten på gamla E6:an, har NCC i samband med huvudförhandlingen justerat villkoret på så vis att Folkhälsomyndighetens nivåer för maximalt buller inomhus ska innehållas i sovrum (Folkhälsomyndighetens allmänna råd om buller inomhus, FoHMFS 2014:13). För tydlighet har villkorsförslaget även justerats så att vägnummer respektive vägdel framgår. Som utvecklats vid huvudförhandlingen anser NCC att det inte är motiverat att i villkor reglera bullerbegränsande åtgärder längs de vägdelar som endast nyttjas av en bråkdel av transporterna. För det fall mark- och miljödomstolen bedömer det nödvändigt att även inkludera dessa vägdelar har NCC föreslagit en alternativ formulering av villkorsförslag 4.

Villkor 6, vibrationer

Markvibrationer till följd av sprängning, mätt enligt SS 460 48 66, får i bostäder inte överstiga 4 mm/s vid mer än 10 % av mättillfällena per kalenderår och då högst 6 mm/s.

Luftstöt vågor till följd av sprängningar, mätt enligt SS 02 52, får vid bostäder inte överstiga 120 Pa (frifältsvärde) vid mer än 10 % av mättillfällena per kalenderår och då högst 150 Pa.

NCC:s motivering till villkor 6

Sprängningar ger upphov till vibrationer och luftstöt vågor. NCC har låtit utreda riskerna kopplade till vibrationer och luftstöt vågor samt behovet av försiktighetsmått. Inom ramen för utredningen har inventering utförts av fastigheter, byggnader, anläggningar och installationer inom en radie av 1 000 meter från planerat brytområde.

Av utredningen kan det konstateras att med vidtagande av försiktighetsmått (minskning av den samverkande laddningen) är det möjligt att innehålla i praxis sedvanliga nivåer vid samtliga identifierade objekt, förutom vid de två bostäderna inom Y och Z.

Eftersom bostäderna ligger mycket nära brytfronten bedöms det inte möjligt att innehålla komfortvärdet om 4 mm/s för vibrationer respektive 120 Pa (frifältsvärde) för luftstöt vågor för dessa bostäder. S.k. komfortvärden föreskrivs i huvudsak i syfte att lindra oro/ångest till följd av vibrationer och luftstöt vågor. Med hänvisning till vad som anförts ovan bedömer NCC att de inte är relevanta för dessa två bostäder. Det finns dock ingen risk för skada på byggnader till följd av vibrationer eller luftstöt vågor, utan de skaderiktvärden som räknats fram i riskutredningen kommer att innehållas. Villkor i enlighet med detta föreslås.

Länsstyrelsen har i första hand [innan NCC:s justering av villkorsförslaget, domstolens anmärkning] yrkat att vibrationer respektive luftstöt vågor vid bostäder till följd av sprängningar inte får överstiga 4 mm/s respektive 100 Pa. I andra hand har länsstyrelsen yrkat att överskridanden får ske vid 10 % av tillfällena.

NCC har justerat villkorsförslaget i enlighet med länsstyrelsens andrahandsyrkande. Villkoret har även justerats så att det avser samtliga bostäder i tåktens omgivning.

Det kan i sammanhanget informeras att villkoret avser komfortvärden, det finns ingen risk för skada på bostäder. Föreslagen nivå är förenlig med praxis och det saknas skäl att i aktuellt fall föreskriva en strängare nivå. Vidare är villkoren i gällande tillstånd utformat som riktvärden. De nu föreslagna villkoren innebär därmed en skärpning jämfört med vad som gäller idag.

Villkor 7, information

Information om planerad produktionssprängning ska ges till boende inom ett avstånd om 500 meter från gränsen för tåktens verksamhetsområde. I informationen ska anges bl.a. beräknad tid för sprängning.

G.G.s och K.G.s synpunkter; information Eftersom de har djur, som påverkas negativt av sprängningarna genom att bli rädda och stressade, har de stort behov av att tidigt, helst åtminstone tre dagar innan, få veta när en sprängning ska äga rum. Detta eftersom de måste kunna planera så att de kan vara närvarande hos djuren i samband med sprängning.

A.G.s och C.F.G.s synpunkter; information

NCC ska kontinuerligt, men minst en gång per år, informera fastighetsägarna om verksamheten och planerade förändringar.

De bedömer att det är en framgångsfaktor både för NCC och för dem som bor i området om NCC årligen bjuder in till en allmän information om verksamheten och de planer NCC har framåt. Denna typ av aktivitet förekom fram till någon gång mellan 2005 och 2010. Det var mycket uppskattat och förtroendeskapande och bör återupptas. Det är angeläget för dem att de löpande hålls informerade om tillsynsarbetet eftersom transparens skapar trygghet.

Vägen som går i nord-sydlig riktning längs bergtåkten och utgör tillfartsväg till fastigheterna i Biskopstorp samt till besökscentrum för naturreservatet längre norrut, stängs av vid vissa tillfällen. Det finns anledning att anta att behovet av

avstängningar kommer att öka. Därför bör i tillståndet införas en anvisning om att berörda fastigheter aviseras en vecka innan detta planeras ske, eftersom det påverkar möjligheterna negativt att ta sig till exempel till arbete, med de tider man normalt sett räknar med för resan.

NCC:s motivering till villkor 7

NCC informerar idag närboende om sprängning, motsvarande föreslås vid planerad verksamhet. I informationen anges beräknad tid för sprängning. Avstängning av vägen kan bli aktuellt vid vissa sprängningar men inte vid alla. För det fall vägen stängs av handlar det om ca 5-10 minuter i samband med sprängningen. Information enligt villkorsförslag 7 bör enligt NCC:s mening vara tillräckligt.

Det är förvisso möjligt att informera en viss tid innan sprängning, till exempel tre dagar i förväg. Problemet som uppkommer är att ibland skjuts sprängningen upp, t.ex. på grund av ett oförutsett väderomslag. Företaget kan mycket väl åta sig att informera senast tre dagar innan förutsatt att det kan accepteras att det, i händelse av ändring, är tillräckligt att informationen om ny sprängning ges så snart som möjligt och att man då inte behöver vänta i tre dagar.

A.G. och C.F.G. har yrkat att det föreskrivs villkor om att information ska lämnas till närboende en gång per år om planerade förändringar i verksamheten. NCC motsätter sig villkoret. Fråga om justering av verksamheten hanteras inom ramen för tillsyn eller vid behov genom anmälan om ändring enligt miljöprövningsförordningen (2013:251). Inlämnad information kan begäras ut från tillsynsmyndigheten.

Villkor 8, kontroll av inkommande avfall

Allt inkommande avfall ska vägas och kontrolleras samt journalföras. Det ska finnas skriftliga rutiner för mottagningskontroll och klassificering av inkommande avfall.

Mottaget avfall ska ha genomgått en grundläggande karakterisering som dokumenterats och godkänts av NCC innan eller i samband med att avfallet tas emot vid anläggningen. Okulär kontroll ska ske vid inleverans. Vid misstanke om förorening ska avfallet genomgå provtagning.

Avfall som kan misstänkas avvika från vad som deklarerats ska avvisas från anläggningen om de inte kan antas uppfylla mottagningskriterierna. I samtliga fall där avfall misstänks avvika från vad som deklarerats, oaktat om det är avfall som senare bedöms kunna godkännas eller om det är avfall som först efter lossning bedöms som avvikande, ska dessa hanteras på tät och ogenomsläpplig yta. Dokumentation avseende mottaget avfall ska sparas under 10 år och hållas tillgänglig för tillsynsmyndigheten.

Kommunens synpunkter; kontroll

Det ska föreskrivas villkor om att NCC ska ha erforderlig kunskap och en handlingsplan för att bekämpa och minska spridningen av invasiva arter som riskerar följa med i externa massor för återbruk och deponering.

NCC:s motivering till villkor 8

Miljönämnden har yrkat att det ska villkoras att NCC ska ha en handlingsplan för att bekämpa och minska spridningen av invasiva arter som kan följa med externa massor och för deponering.

NCC delar miljönämndens mening i princip och vidtar redan åtgärder för att begränsa spridningen av invasiva arter. Åtgärder vidtas inom ramen för egenkontrollen, ett särskilt villkor är enligt NCC inte motiverat.

Länsstyrelsen har [innan NCC:s justering av villkorsförslaget, domstolens anmärkning] yrkat att det ska föreskrivas ett villkor om karaktärisering av avfall samt hantering om avfall som misstänks avvika från karaktärisering. NCC delar länsstyrelsens mening och mottagningskontroll bedrivs idag på motsvarande vis. NCC:s justerade villkorsförslag 8 syftar till att tydliggöra detta. Villkorsförslaget innebär krav om att mottaget avfall ska ha genomgått grundläggande karaktärisering, vilken ska dokumenteras och godkännas av NCC senast vid mottagande vid anläggningen. För det fall det finns misstanke om förorening i avfallet ska provtagning genomföras. I väntan på provtagningsresultat ska avfallet hanteras på en särskild yta. Denna provtagningsyta är tät och har en separat vattenhantering.

Villkor 9, avfallsverksamhetens omfattning

1. Avfallsverksamheten omfattar följande avfallsslag:

Avfallskod	Namn
17 05 04	Jord och sten
20 02 02	Jord och sten från parker och trädgårdar
19 13 02	Jord från avfallsanläggningar
17 01 01	Betong
10 13 14	Betongavfall och betongslam
17 01 02	Tegel
17 01 03	Klinker och keramik
17 01 07	Blandningar av betong, tegel, klinker och keramik
17 03 02	Andra bitumenblandningar än de som anges i 17 03 01
17 05 08	Spårballast
17 05 06	Muddermassor

Samtliga ovan avfallsslag, förutom asfalt, får deponeras respektive användas för konstruktionsändamål i deponin under förutsättning att de uppfyller kriterier för inert avfall i NFS 2004:10.

Utöver ovan angivna avfallsslag får NCC efter tillsynsmyndighetens godkännande även ta emot och återvinna (inklusive återvinning för anläggningsändamål) samt deponera andra typer av avfall med motsvarande egenskaper.

Länsstyrelsens synpunkter; deponerade massor

Endast massor som uppfyller kraven 21 – 24 §§ NFS 2004:10 får deponeras och användas för konstruktion inom verksamhetsområdet för deponi.

NCC:s motivering till villkor 9

Innebörden är att krav ställs på det som deponeras; för det som deponeras gäller inertkraven. Alltså kommer inertkriterier att användas för vad som får deponeras. Det är inertkriterierna som länsstyrelsen hänvisar till.

Villkor 10, muddermassor

Endast avvattnade muddermassor får deponeras. Halten tributyltenn (TBT) i muddermassor som deponeras får inte överstiga 0,15 mg/kg TS. Värdet avser medelhalten i en enhetsmängd om maximalt 2000 ton.

NCC:s motivering till villkor 10

I dagsläget regleras mätfrekvensen inom ramen för egenkontroll och stickprovsrutiner. Om det görs en bedömning att kunden inte kan redovisa halten på ett

tillförlitligt sätt begärs en komplettering. NCC justerade under huvudförhandlingen tidigare föreslagen enhetsmängd från 10 000 ton till 2 000 ton.

Villkor 11, halter i avfall som tas emot i återvinningsverksamheten

Halterna i det avfall som i övrigt tas emot för återvinningsändamål får, räknat på en enhetsvolym av 2000 m³, inte överstiga nivåer för känslig markanvändning (KM) enligt Naturvårdsverkets generella riktvärden för förorenad mark.

Betong som tas emot får inte vara förorenat till följd av tidigare användning eller vara täckt eller målat med material som innehåller farliga ämnen i signifikanta mängder.

Innehållet av PAH 16 i den asfalt som tas emot får inte överstiga 70 mg/kg TS (70 ppm).

Länsstyrelsens förslag på ytterligare villkor och synpunkter; halter i avfall

Halter i det avfall som i övrigt tas emot för anläggningsändamål inom området får inte överstiga nivåerna för mindre än ringa risk (MRR) i tabell 4 i Naturvårdsverkets handbok 2010:1, Återvinning av avfall i anläggningsarbeten.

Massor som klarar nivåerna i Naturvårdsverkets handbok (2010:1) för mindre än ringa risk ska hållas åtskilda från övriga massor inom verksamhetsområdet.

NCC ansöker om att under 30 år få ta emot upp till 3 150 000 ton massor med föroreningsinnehåll motsvarande KM. I tillägg till återvinningsverksamheten avser NCC att under samma tid ta emot totalt 1 800 000 ton inert avfall för deponering. Vid hantering av stora mängder avfall finns risk att avfall med högre föroreningsinnehåll passerar kontrollen och tas emot.

I det yrkade villkoret 11 regleras enbart nivåer för avfall som tas emot för anläggningsändamål. Länsstyrelsen ställer sig frågande till varför det inte finns yrkade nivåer för avfall som tas emot för återvinning i annat syfte än anläggningsändamål. Även sådana massor bör förenas med haltvillkor. Länsstyrelsen anser att även föroreningsinnehåll i massor som tas emot men som inte kommer att användas för anläggningsändamål inom verksamhetsområdet bör regleras i villkor. Nivåer för känslig markanvändning är inte relevanta i sammanhanget eftersom dessa nivåer

inte ska användas för tillförsel (eftersom man inte ska förorena upp till den nivån utan sanera ned till).

Det finns en problematik gällande NCC:s yrkande att ta emot avfall för återvinning med föroreningsinnehåll upp till KM. Behandlat avfall kan inte utan vidare avyttras till mottagare eftersom det för sin användning för anläggningsändamål kommer att omfattas av antingen anmälnings- eller tillståndsplikt enligt 9 kap. miljöbalken. NCC har inte redogjort för skyddsåtgärder i det avseendet.

Det bör meddelas villkor om att utbrutet material från täkten inte får blandas med återvunnet avfall eller att produkter som innehåller avfall innehållsdeklareras.

Det behöver preciseras att föroreningshalterna i det avfall som tas emot även för andra återvinningsändamål än anläggningsändamål inom området inte får överstiga nivåerna i tabell 8.1 i Naturvårdsverkets rapport 5976 om riktvärden för förorenad mark eller senare revidering av denna.

NCC:s motivering till villkor 11

NCC delar länsstyrelsens mening om att mottaget avfall ska hållas åtskilt från övriga massor inom verksamhetsområdet. Det ligger i NCC:s eget intresse och är enligt NCC:s mening inte nödvändigt att reglera i villkor.

Angående halter för mottaget avfall har NCC föreslagit att avfall för anläggningsändamål ska innehålla nivåerna för känslig markanvändning (KM). Det ska förtydligas att KM gäller för allt avfall som tas emot för återvinning (dvs. enligt yrkande g) och yrkande h).

Det innebär låga föroreningsnivåer och innebär ingen risk för påverkan på markmiljö eller grundvatten. Mottagningskontrollen tillser att inget obehörigt avfall tas emot, som redogjorts ovan i avsnitt 4.4.6. Ett ambitiöst villkor föreslås i denna del. Det är vidare NCC:s straffrättsliga skyldighet att innehålla föreslagna villkor. Det är inte motiverat med hänsyn till områdets känslighet att uppställa ytterligare

försiktighetsmått genom att föreskriva att endast avfall som innehåller MRR får tas emot.

Det hela bygger på en lång kedja som börjar med beställaren och slutar med NCC:s kontroll. Redan när man får ett projekt inleds kedjan av kontroller. Det första man kontrollerar är t.ex. när asfalten är lagd. Man kan också ta ut en borrkärna och göra en analys som sedan följs upp vid mottagningen. Härtill kommer stickprovskontroller. Förutom miljöaspekten så finns en ekonomisk aspekt i behovet av kontroll; att få in höga halter PAH i asfalten vore, kort uttryckt, en katastrof. Det saknas anledning att ställa krav på att halterna inte ska överstiga nivåerna för mindre än ringa risk (MRR).

På grund av inkomna synpunkter har NCC emellertid i villkoret föreslagit ytterligare begränsningar vad gäller asfalt och betong. Det justerade förslaget innebär en begränsning avseende PAH 16-halt (70 mg/kg TS) i mottagen asfalt samt att mottagen betong inte får vara förorenad till följd av tidigare användning eller vara täkt eller målat med material som innehåller farliga ämnen i signifikanta mängder.

Återvinning av returafalt kommer att ske i det sydvästra området. Eftersom NCC enbart återvinner s.k. Klass 1-asfalt påverkas dagvattnet inte av den krossade asfalten, dvs. asfalten lakar inte, vilket även bekräftas av provtagning av yt- och grundvatten som NCC genomfört i NCC:s andra anläggningar.

Övrig återvinningsverksamhet och deponering kommer att bedrivas på bergtäktbotten i det sydöstra området. Dessa verksamheter har motsvarande miljöpåverkan och det finns ingen anledning att separera dem. Det dagvatten som uppstår här kommer att hamna i pumpgropen varifrån det pumpas till sedimenteringsdamm för rening.

Länsstyrelsen har yrkat att det ska föreskrivas villkor om att utbrutet material från täkten inte får blandas med återvunnet avfall. NCC motsätter sig villkoret. Villkoret innebär i praktiken att asfalt inte kan tillverkas med hjälp av returafalt, något som inte bör vara länsstyrelsens avsikt. Vad gäller övriga avfallsslag har länsstyrelsen

inte angett varför en sådan begränsas är motiverad, vilket är anmärkningsvärt eftersom det står i direkt strid med hushållningsprincipen (1 kap. 1 § andra stycket femte punkten och 2 kap. 5 § miljöbalken).

Villkor 12, damning från täktområdet

NCC ska vidta åtgärder för att begränsa risken för omgivningsstörande damning från täktområdet. Om olägenheter i form av damning uppstår från täktverksamheten ska åtgärder omgående vidtas.

Länsstyrelsens förslag på villkor 12, damning

Damning ska förebyggas i verksamhetens alla moment. Damning från täktområdet, inklusive transporter mellan täktområdet och allmän väg, ska åtgärdas när det uppkommer. Dammbekämpning ska ske genom bevattning.

G.G.s och K.G.s synpunkter; damning

Det är oerhört viktigt att damning inte sker. Dammet påverkar deras odling av djurfoder så att det bli otjänligt och oanvändbart vilket innebär att de istället för att kunna använda sitt egenodlade foder måste köpa in foder till sina djur, vilket innebär en stor kostnad. Det tar för lång tid från det att det börjar damma till dess att något görs; då har det redan förstörts. NCC måste förhindra damning och om den ändå sker, agera snabbare. Det behöver preciseras i villkor vilka åtgärder som avses för att minska risken för omgivningsstörande damning.

Åtgärder för att förhindra damning har inte skötts under deras nuvarande täkttillstånd.

A.G.s och C.F.G.s synpunkter; damning

Det behöver preciseras i villkor vilka åtgärder som avses för att minska risken för omgivningsstörande damning.

Villkoren behöver preciseras eftersom de inte innehåller någon beskrivning av de åtgärder som NCC ska vidta. En enkel åtgärd för att minska risken för damning är att flytta gränser för verksamhetsområdet som vi beskriver. Då kan man använda naturliga höjdskillnader i naturen och en skogsridå som annars försvinner. Det påverkar risken för damning och andra störningar positivt.

NCC:s motivering till villkor 12

NCC har till följd av synpunkterna föreslagit ett justerat villkorsförslag 12. Föreslaget tillägg förtydligar att åtgärder omgående ska vidtas. Dammbegränsande åtgärder inom takten kommer att leda till en reducerad damning även längs infartsvägen. Det är inte lämpligt att specificera (och därmed begränsa) exakt vilka åtgärder som ska vidtas, utan åtgärder bör kunna anpassas över tid.

Dammbekämpning sker i och för sig främst genom bevattning. NCC vill emellertid inte låsa sig vid en särskild metod för dammbekämpning. Det finns flera sätt men bevattning är ett mycket bra sätt – salt vill man helst inte ha i grustäcker. Det skulle i och för sig vara möjligt att i tillståndet ange att dammbekämpning kan ske, bland annat genom bevattning, men NCC ser inte att det skulle tillföra något eftersom det är så det görs.

Villkor 13, drivmedel, kemiska produkter och avfall

Drivmedel och övriga kemiska produkter och avfall ska lagras och hanteras så att spill och läckage inte förorenar omgivningen. Flytande kemiska produkter och flytande farligt avfall ska förvaras inom invallning som rymmer minst den största behållaren samt 10 % av övrig lagrad volym eller i ADR-klassad drivmedelstank.

Länsstyrelsens synpunkter och förslag på villkor utöver NCC:s förslag

Hydraulolja som uppfyller miljökraven i svensk standard (SS 15 54 34) ska användas i alla maskiner.

NCC:s motivering till villkor 13

NCC och länsstyrelsen synes vara överens om principerna för hantering av drivmedel och kemiska produkter. NCC motsätter sig yrkandet att som villkor föreskriva att hydraulolja som uppfyller miljökraven i svensk standard (SS 15 54 34) ska användas i alla maskiner. Vad gäller hydraulolja tillämpar NCC ett produktvalssystem vid val av olja. Genom systemet tillses att NCC nyttjar de produkter med minsta möjliga miljöpåverkan. Systemet har delvis ersatt Svensk standard på området eftersom den senare uppdateras mer sällan.

Villkor 14, hantering av olja och andra kemikalier mm

Hantering av olja och andra kemikalier samt tankning och uppställning av fordon och maskiner, får endast ske på yta där spill och läckage kan

omhändertas för att förhindra förorening av yt- eller grundvatten. Saneringsutrustning ska finnas lätt tillgänglig och i anslutning till plats för tankning.

Nämndens synpunkter; oljeavskiljare

Oljeavskiljaren som finns i nuvarande spolhall och verkstad ska bytas ut till klass 1, och åtgärd vidtas för att förhindra att oljan trycks upp genom brunnen vid ett skyfall.

Tillståndet bör innehålla ett villkor som säkerställer att oljeavskiljaren är dimensionerad för de flöden som den kommer att belastas med. I det fall spolytorna ligger öppet utan nederbördsskydd bör dimensionering ske utifrån åtminstone ett 50-års regn på berörd yta.

Översvämning efter skyfall 2018 gjorde att det blev baktryck i oljeavskiljaren, och att dess innehåll flöt ut och bildade en oljetäckt damm. Företaget behöver vidta åtgärder för att förhindra att detta inte sker igen. Oljeavskiljare behöver även vara av klass 1 för att vara lämplig att omhänderta vatten från spolplatta för fordon.

Länsstyrelsens yrkande om villkor rörande förnybara energikällor

Villkor ska också meddelas om att NCC årligen ska redovisa till tillsynsmyndigheten hur det har arbetat för att övergå från användning av fossila till förnybara energikällor i verksamheten. Det bör övervägas om det kan överlåtas till tillsynsmyndigheten att föreskriva villkor om åtgärder.

NCC:s motivering till villkor 14

Länsstyrelsen har yrkat [tidigare under målets handläggning, domstolens anmärkning] att det föreskrivs villkor om att oljeavskiljaren ska besiktigas innan verksamhet får bedrivas på spolplattan eller i verkstaden.

Miljönämnden har yrkat att oljeavskiljaren i nuvarande spolhall och verkstad byts ut till klass 1 och att åtgärd vidtas för att förhindra att oljan trycks upp genom brunnen vid ett skyfall.

NCC har bytt ut oljeavskiljaren. Installerad oljeavskiljare är av typen klass 1 och har installerats av behörig operatör.

Villkor 15, avledning av vatten och utgående vatten

Avledning av vatten från verksamhetsområdet, inklusive område för deponering, till recipient ska ske via sedimenteringsdammar och oljeavskiljare.

Utgående vatten får inte överskrida följande nivåer, beräknande som årsmedelvärden:

Parameter	mg/l
Totalkväve	5
Suspenderande ämnen	25
Oljeindex	1
Totalfosfor	0,05
Bly	0,03
Koppar	0,05
Zink	0,2

Placering, dimensionering och utformning av dammar ska kommuniceras till tillsynsmyndigheten tre månader innan dammen anläggs.

Länsstyrelsen; prövotidsutredning samt utgående vatten

NCC har i justerad villkorskatalog föreslagit ett villkor som innebär att avledning av vatten från verksamhetsområdet, inklusive område för deponering, till recipient ska ske via sedimentationsdammar och oljeavskiljare. Vidare föreslås att utgående vatten inte får överstiga specificerade nivåer, beräknade som årsmedelvärde, av totalkväve, suspenderande ämnen och oljeindex. Länsstyrelsen bedömer att vatten från verksamhetsområdet och deponering bör hanteras separat och inte ledas till samma reningsanläggning. Det riskerar att leda till en utspädningseffekt och, som nämnt ovan, bör ytterligare parametrar tas med i bedömningen av utsläpp från avfallsverksamheten.

För det fall Mark- och miljödomstolen meddelar tillstånd till återvinningsverksamhet eller deponi anser Länsstyrelsen att kontroll av utgående vatten i vart fall, utöver vad som har yrkats av NCC, bör omfatta bly, koppar, zink, pH, klorid och kvicksilver, se mark- och miljööverdomstolens dom 2021-06-03, mål nr M 10574-19. Länsstyrelsen bedömer dock först och främst att kontroll av utgående vatten från återvinningsverksamheten, brytning av berg och deponin bör bli föremål för en prövotidsutredning för att fastställa slutliga villkor för utsläpp till vatten (se nedan).

Det föreslås att utgående vatten inte får överskrida 10 mg/l för totalkväve. Av miljökonsekvensbeskrivningen framgår att i ett värstafall-scenario transporteras hela mängden totalkväve till Hasslebäcken. Halten beräknas då uppgå till 0,3-2,7 mg/l under ett år med maxproduktion. Det är inte motiverat med ett villkor som innebär att totalkväve inte får överskrida 10 mg/l då NCC har uppgett att de vid ett år med maxproduktion klarar betydligt lägre nivå än så.

Länsstyrelsen kan inte se att de i ansökan har redogjorts för hur man har kommit fram till att utgående vatten inte får överskrida de nivåer som föreslås. Det framgår inte varför de haltgränser som föreslagits anses representativa för utsläpp från planerad verksamhet. Länsstyrelsen bedömer att allt utgående vatten, både från täktverksamhet, återvinningsverksamhet och deponering bör bli föremål för en provotidsutredning (se nedan).

I det fall nivån för totalkväve regleras till 5 mg/l i provotidsvillkoret finns det ingen anledning att ha ett separat provotidsvillkor för ammoniumkväve. Om högre nivåer av totalkväve accepteras anser länsstyrelsen däremot att provotidsvillkoret även behöver innehålla totalhalt för ammoniumkväve.

Det saknas förslag till övervakning, kontroll och villkor med avseende på dagvatten från återvinningsverksamheten, kopplat till det yrkade villkoret 15. Det är oklart vilken provtagningsmetod och -frekvens som planeras.

Länsstyrelsen ställer sig frågande till om mätning av ammoniak har genomförts. Gränsvärdena för ammoniak anges som årsmedelvärde till 1 µg/l vatten och som maximal tillåten koncentration till 6,8 µg/l vatten. Ammoniak är starkt toxiskt för vattenlevande organismer där laxartade fiskar tillhör de mest känsliga.

Det behöver säkerställas att utsläpp av ammoniak inte riskerar att påverka vattenlevande organismer i recipient. Om påverkan över gränsvärden för utsläpp till vatten överskrids kan verksamhetens lokalisering inte anses vara lämplig, alternativt

att ytterligare rening av det vatten som släpps till recipient kan behövas för att verksamheten ska kunna anses var tillåtlig.

I det fall Mark- och miljödomstolen beviljar tillstånd till verksamheten anser länsstyrelsen att verksamheten ska regleras med prøvotidsvillkor för utsläpp till vatten och att prøvotidsvillkoret även ska gälla utsläpphalter för nitrit, ammonium, organiskt bundet kväve och ammoniak.

Länsstyrelsen föreslår följande utredning under prøvotiden.

U1. NCC ska utreda föroreningsinnehållet i utgående vatten från sedimentationsdammar avseende arsenik, bly, kadmium, krom (total), koppar, kvicksilver, nickel, zink, klorid, suspenderade ämnen, pH, TOC, fosfor, totalkväve, oljeindex, nitrit, ammonium, organiskt bundet kväve, ammoniumkväve, TBT, DBT, PAH-16, PFAS, mikroplaster och temperatur. Om det misstänks kunna finnas andra föroreningar än ovan ska även dessa analyseras.

Provtagning ska ske i utgående vatten från båda sedimentationsdammarna sex gånger per år under hela prøvotiden för att urskilja variationer under året och för att konstatera att sedimentationsdammarna får full effekt. Metaller ska provtas i både lös och fast fas. Provtagning och analys ska göras i enlighet med svensk standard eller motsvarande.

Med resultat av undersökningar som grund ska NCC föreslå skyddsåtgärder samt slutliga villkor för föroreningshalter i vatten som släpps till recipient. Resultat av utredningen samt förslag till slutliga villkor och skyddsåtgärder ska lämnas in till domstolen senast 3 år efter att tillståndet har tagits i anspråk.

Länsstyrelsen föreslår följande prøvotidsföreskrifter:

- Under prøvotiden får det utgående vattnet som riktvärde vid varje provtagningstillfälle innehålla högst:
- Totalkväve 5 mg/l
 - Suspenderande ämnen 25 mg/l
 - Oljeindex 1 mg/l

Oavsett om det handlar om villkor eller prøvotidsföreskrift behöver det föreskrivas i villkoret att nivåerna kontrolleras minst 6 gånger per år.

Härutöver anser länsstyrelsen att det i villkoren också ska föreskrivas att lakvatten från deponering av inert avfall och vatten från övrig verksamhet ska hanteras separat. Separat hantering är ett sätt att få veta om det finns förhöjda halter i inert

avfall. Tanken är att låta mottagningskontroll och kontroll av vatten komplettera varandra med syftet att få kunskap om vattnet som härrör från avfallet.

Återvinningsverksamheten ska ske på tät yta. Dagvatten från återvinningsverksamheten ska samlas upp skilt från täktverksamheten och behandlas i ändamålsenligt dimensionerad och utformad sedimenteringsdamm för de föroreningar eller näringsämnen som behöver avskiljas samt att det ska finnas en oljeavskiljande funktion.

Kommunens synpunkter; kontrollprogram för lakvatten

Det ska föreskrivas villkor om upprättande av kontrollprogram för lakvattnet från deponin skrivs in i tillståndet för att säkerställa att det inte förs ut föroreningar från området som kan påverka vattenkvaliteten i Suseån negativt. Kontrollprogrammet bör upprättas i samverkan med tillsynsmyndighet.

NCC:s motivering till villkor 15

NCC har föreslagit ett ambitiöst villkor för rening av vatten. Villkoret har föreslagits med ledning av kunskap om innehåll av det vatten som förekommer inom området idag inom vilket motsvarande återvinningsverksamhet redan bedrivs.

Enligt NCC:s mening är det påverkan på recipient som är relevant för miljöbedömningen och föreslaget villkor tillser att påverkan på recipient i alla delar är acceptabel. Det förekommer ingen risk för försämring av MKN för ytvatten.

Huruvida det förekommer ”spädning” inom verksamhetsområdets olika delar är sekundärt. De olika delflöden av vatten som förväntas ha skilda egenskaper är redan separerade eftersom verksamhetsområdet på grund av höjdskillnader i terrängen är separerat i tre avskilda delområden (norra bergtäkten, sydvästra respektive sydöstra verksamhetsområdet). Ytterligare separering är inte motiverad.

NCC avser mäta nivåerna 4 gånger per år (jfr deponiförordningen). Det kommer att regleras i kontrollprogrammet. NCC motsätter sig dock reglering av detta i villkor.

Konsekvensen av krav på att separera lakvatten från deponin och vatten från övrig verksamhet skulle bli att bergtäkt och deponi inte kan bedrivas på samma yta.

Härtill saknas skäl att tro att det kommer att vara skillnad mellan utgående vatten

från deponin respektive övrig verksamhet. NCC delar kommunens mening, kontroll av vatten från deponin kommer att ingå i kontrollprogrammet.

NCC motsätter sig ett utredningsvillkor. Som angivits ovan bedrivs motsvarande verksamhet redan på platsen. NCC har kunskap om vattnets innehåll och lämplig reningsmetod. Med ledning av denna kunskap föreslås slutliga villkor för utsläpp av vatten, se villkorsförslag 15 ovan, som justerats. Förslaget innebär nu att halten totalkväve sänks samt att halter för totalfosfor, bly, koppar och zink föreskrivs. Vidare åtar sig NCC att följa upp halter av arsenik, kadmium, krom, kvicksilver, nickel och PAH i utgående vatten. Av genomförd provtagning framgår att dessa ämnen inte förekommer i signifikant grad i utgående vatten. Föreslagen kontroll syftar till att bevaka så att detta inte förändras.

Villkor 16, efterbehandling

Successiv efterbehandling av verksamhetsområdet ska ske i den mån det är möjligt. Ett slutligt förslag till efterbehandlingsplan ska tas fram och lämnas in till tillsynsmyndigheten senast två år innan tillståndstiden löper ut. Förslaget ska beakta säkerhetsaspekter samt biologisk mångfald och tas fram med den sakkunskap som krävs. Samtliga efterbehandlingsåtgärder ska vara slutförda ett år efter avslutad verksamhet, dock senast vid tillståndstidens utgång. Efterbehandlingen ska godkännas av tillsynsmyndigheten.

Länsstyrelsens förslag på villkor 16, efterbehandling

Successiv efterbehandling ska ske i den mån det är möjligt. Ett förslag till efterbehandlingsplan ska tas fram och lämnas in till tillsynsmyndigheten senast två år innan tillståndstiden löper ut. Förslaget ska beakta säkerhetsaspekter samt biologisk mångfald och tas fram med den sakkunskap som krävs. Innan efterbehandlingen påbörjas ska tillsynsmyndigheten godkänna inlämnat förslag till efterbehandling. Samtliga efterbehandlingsåtgärder ska vara slutförda ett år efter avslutad täktverksamhet, dock senast vid tillståndstidens utgång. Efterbehandlingen ska godkännas av tillsynsmyndigheten.

Samfällighetens synpunkter; efterbehandling

Samfälligheten ska inte stå med kostnader som härrör från verksamheten; t.ex. trumman som utgör tunnel. Samfälligheten hade gärna sett att det framgår av villkoret. NCC avser plugga igen trumman.

Kommunens förslag på villkor; efterbehandlingsplan

Det ska föreskrivas villkor om att en mer detaljerad efterbehandlingsplan ska påbörjas snarast så att de delar som ska fyllas med deponimassor utformas så det kan ge positiva effekter för biologisk mångfald och för framtida friluftsliv. Täkten ligger i närheten av Biskopstorps naturreservat och efter avslutad verksamhet kommer en stor täktsjö bildas. Området har potential att bli ett tillskott inom friluftslivet i området. Eftersom det, i och med tillstånd för vattenverksamhet, kommer att bli länsstyrelsen som får tillsynsansvaret och ansvar för att tillsammans med NCC utforma en efterbehandlingsplan önskar kommunen få samverka med NCC och länsstyrelsen i det arbetet.

NCC:s motivering till villkor 16

Efterbehandlingen regleras i villkoret gentemot det allmänna. Det kommer också att behöva regleras gentemot befintliga rättighetshavare, inklusive vägsamfällighet, men det görs inte genom förevarande villkor.

Länsstyrelsen har yrkat att det föreskrivs ett delvis omformulerat villkor för efterbehandling. Samtliga efterbehandlingsåtgärder ska vara slutförda ett år efter avslutad täktverksamhet, dock senast vid tillståndstidens utgång. Efterbehandlingen ska godkännas av tillsynsmyndigheten.

Vidare har länsstyrelsen yrkat att det föreskrivs att brytning av material ska planeras och efterbehandling genomföras så att den biologiska mångfalden gynnas. Solbelysta branter ska så långt som möjligt sparas. Branter lämpliga som häckningsplatser för backsvalor ska lämnas orörda vid efterbehandling.

Kommunen har yrkat att en mer detaljerad plan för efterbehandling bör påbörjas snarast så att de delar som ska fyllas med deponimassor utformas så att det kan ge positiva effekter för biologisk mångfald och för framtida friluftsliv.

NCC delar länsstyrelsens och kommunens målsättning med efterbehandlingen samt tiden för dess genomförande. NCC har justerat villkorsförslag 16 i syfte att tillmötesgå remissinstanserna.

NCC föreslår att det i villkoret förtydligas att efterbehandlingen omfattar hela verksamhetsområdet, dvs. inte begränsas till täktverksamheten. Det finns inte skäl att göra skillnad på efterbehandling av tåkten respektive deponin. Det finns inget krav på sluttäckning för en inert deponi. Deponin utgör utfyllnad av det hålrum som skapats genom bergtäktsverksamheten. Det sker redan utfyllnad av området, men inom ramen för efterbehandling av tåkten. Efterbehandling av tåkten och deponin kommer således att ske simultant.

Förutsättningarna som har beskrivits avseende avslutande av verksamheten förutsätter att täktverksamheten och deponin utnyttjats maximalt enligt yrkade nivåer. För det fall det visar sig att det finns ett mindre behov av berg kommer det hålrum som fylls ut genom deponering att minska i motsvarande mån. I ansökan har maximal potentiell påverkan av ansökt verksamhet beskrivits och det är denna påverkan som bedömts i MKB.

Föreslagna försiktighetsmått om anläggande av geologisk barriär gäller oavsett verksamhetens slutliga omfattning. I sammanhanget ska det poängteras att miljökonsekvenserna inte förändras om hålrummet endast fylls ut delvis (ett relativt osannolikt scenario givet dagens behov av deponering av rena massor). Som angivits ovan tillser föreslagna försiktighetsmått att det vatten som perkolerar genom utfyllnaden i samtliga fall kommer att avrinna med en tillräcklig transporttid enligt 19 § deponeringsförordningen.

Sammanfattningsvis är verksamhetens maximala omfattning i tid och rumslig avgränsning begränsad genom ansökan. Det är inte motiverat eller lämpligt att ytterligare reglera detaljer om slutlig efterbehandling och det är inte heller nödvändigt för att bedöma verksamhetens miljökonsekvenser.

Villkor 17, avfall i egna verksamheten

Avfall som uppstår i den egna verksamheten ska samlas upp och olika avfallsslag ska förvaras var för sig för att underlätta den miljömässigt bästa vidarebehandlingen. Förslitet material och skrot ska omgående omhändertas.

Länsstyrelsens synpunkter och förslag; villkor 17

Länsstyrelsen har, utöver vad som framgår ovan, föreslagit följande villkor.

Det ska råda god ordning inom verksamhetsområdet. Det åligger tillståndsinnehavaren att se till att otillåten tippning inte sker inom området.

NCC:s motivering till villkor 17

Länsstyrelsen har yrkat att det föreskrivs ett villkor som omfattar ordning inom verksamhetsområdet samt former för hantering av avfall som uppstår i verksamheten.

NCC och länsstyrelsen synes ha samma uppfattning om lämpliga försiktighetsmått i denna del. NCC:s uppfattning är att föreslaget villkor 17 är tillräckligt, men lämnar till domstolen att bedöma vilken formulering som är lämpligast.

Villkor 18, halten stoft från asfaltverket

Halten stoft från asfaltverkets reningsanläggning får inte överstiga 20 mg/Nm³ torr gas.

NCC:s motivering till villkor 18

Länsstyrelsen har [ursprungligen, domstolens anmärkning] yrkat att formerna för kontrollmätning av utsläpp till luft från asfaltverket specificeras i villkor. NCC har ingen annan uppfattning än länsstyrelsen avseende genomförande av kontrollen, men bedömer att det är lämpligare att reglera detaljerna i kontrollprogram.

Länsstyrelsen har [ursprungligen, domstolens anmärkning] yrkat att villkor förskrivs för rening av utgående luft från bitumencisterner, tillverkningstemperatur för asfalt och föroreningsnivåer för mottagen returafalt. NCC hänvisar till vad som anförts angående halter i mottagen asfalt.

Angående rening av utgående luft från bitumencisterner anser NCC att det inte är motiverat för de relativt små cisterner som nyttjas vid asfalttillverkning. Rening av gasavgång är främst relevant vid stora cisterner med stora toppytor, t.ex. större depåer av oljeprodukter (lagring av ca 10 000 ton att jämföra med bitumencisterner

om 200-400 ton). För de aktuella bitumencisternerna är ett sådant villkor inte motiverat och det innebär en omotiverad kostnad.

Vad gäller temperaturen vid tillverkning hålls den så låg som möjligt redan idag utifrån gällande branschstandard. Det finns inga tekniska skäl att hålla en högre temperatur än nödvändigt. Av såväl klimatmässiga som ekonomiska skäl styrs temperaturen alltid till så låg temperatur som möjligt utifrån aktuellt recept.

Villkor 19, kontrollprogram

Förslag till kontrollprogram ska lämnas till tillsynsmyndigheten senast tre månader efter det att tillståndet har tagits i anspråk. I kontrollprogrammet ska anges kontrollpunkter, mätmetoder, mätfrekvens och utvärderingsmetoder.

NCC använder befintliga brunnar för att mäta grundvattennivåer. Det innebär att metoden för att mäta måste anpassas, vilket också görs. NCC kommer att se över vilka brunnar som det ska fortsätta mäta i samt om det behöver läggas till några nya. Vattenprover tas på tre ställen och jämförs med livsmedelsverkets krav på vatten. NCC har för avsikt att göra ett urval utifrån de önskemål som inkommit om vattenprover.

Nämndens synpunkter; kontrollprogram och egenkontroll

Kontrollprogrammet och skriftliga rutiner i enlighet med förordning (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll säkerställer minst att:

- Avfallssortering och -hantering sker på korrekt sätt, och att avfallsbehållare är uppmärkta.
- Regelbunden rensning av bäckfåra sker.
- Skyltning och ev staket vid höga fall.
- Krossad asfalt förvaras på tätt underlag med nederbördsskydd.

Nämnda rutiner har ansetts bristfälliga vid

tillsyn. A.G.s och C.F.G.s synpunkter

De myndigheter som ansvarar för tillsyn av tillståndet ska informera fastighetsägarna efter genomförda kontroller.

För att de ska kunna följa att kontrollprogrammen fullföljs behöver de fullständiga protokollen från de mätningar som enligt villkoren ska utföras också ska tillställas

berörda fastighetsägare av verksamhetsutövaren. Dessa fastigheters beteckningar ska anges i villkoren. Då kan alla parter känna sig trygga med att villkoren är uppfyllda och det undanröjer anledning till misstro.

G.G.s och K.G.s synpunkter

Tillsynsmyndigheten och övriga berörda myndigheter ska tillhandahålla resultat från samtliga mätningar, provtagningar och analyser som är utförda på deras fastighet under innevarande tillståndstid.

Myndigheter som ansvarar för tillsyn av området ska informera fastighetsägarna efter genomförda kontroller.

NCC ska utföra provtagning och analys gällande miljöfarliga ämnen i alla massor som flyttas inom och utom verksamhetsområdet samt att protokoll på utförda provtagningar och analyser tillställs berörda fastighetsägare.

Provtagningen behöver utföras eftersom delar av den gamla mossen innehåller tippningsavfall. Mossen är nu igenfylld men material från den har använts och flyttats inom verksamhetsområdet. Föroreningar härifrån läcker nu ut i vattendrag i området.

NCC:s motivering till villkor 19

Miljönämnden har anfört att kontrollprogrammet minst ska säkerställa att avfallssortering och hantering sker på rätt sätt och att avfallsbehållare är uppmärkta, att det sker regelbunden rensning av bäckfåra, att det sker skyltning och uppförs staket vid höga fall samt att krossad asfalt förvaras på tätt underlag med nederbördsskydd.

Länsstyrelsen har [ursprungligen, domstolens anmärkning] yrkat att det föreskrivs ett mer omfattande villkor för kontrollprogram.

NCC är inte av någon annan uppfattning och har justerat villkorsförslaget i huvudsak enligt länsstyrelsens förslag, se villkorsförslag 19. Att kontrollprogrammet ska möjliggöra bedömning av om villkoren följs är dock självklart och

behöver inte anges i villkoret. NCC delar miljönämndens åsikt att nämnda frågor är viktiga och de kommer att ingå i kontrollprogrammet för det fall det bedöms nödvändigt för att tillse att föreskrivna villkor innehålls.

Om man river runt i massor som är förorenade så har man ett saneringsansvar enligt miljöbalken. Det behöver inte regleras särskilt.

Villkor 20, ianspråktagande av tillstånd

NCC ska meddela tillsynsmyndigheten när tillståndet tas i anspråk.

Villkor 21 och 22, deponeringsplan, deponiyta och slänter

Deponering ska ske enligt en deponeringsplan. Deponeringsplanen ska hållas uppdaterad. Senast tre år innan täktverksamheten beräknas upphöra ska NCC lämna in en uppdaterad deponeringsplan till tillsynsmyndigheten.

Högsta höjd på deponiytan får vara +50 meter i höjdsystemet RH 2000. Deponins slänter får inte vara brantare än 1:3.

Länsstyrelsens synpunkter sluttäckning av deponi

Villkoret bör även reglera följande.

Sluttäckning av deponin med jordlager på vilket växtetablering kan ske ska slutföras innan tillståndstiden går ut. Om det finns synnerliga skäl får tillsynsmyndigheten besluta om ett senare datum.

NCC:s motivering till villkor 21-22

Länsstyrelsen har yrkat omfattande villkorsreglering för deponiverksamheten.

Villkoren omfattar i huvudsak:

- Höjd för deponering, inklusive avslutningsåtgärder,
- utformning av deponins slänter,
- upprättande av reviderad ritning över deponins slutliga utformning,
- formerna för anläggande av geologisk barriär,
- vilka massor som får deponeras, mottagningskontroll samt hantering av misstänkta avvikelser,
- separat hantering av lakvatten,
- formerna för sluttäckning av deponin, samt
- anmälan om upphörande av deponeringsverksamheten och upprättande av avslutningsplan.

NCC är överens med länsstyrelsen om:

- Höjd för deponering och utformning av deponins slänter, se villkorsförslag 22,
- upprättande av reviderad ritning över deponins slutliga utformning, se villkorsförslag 21,
- formerna för anläggande av geologisk barriär, se villkorsförslag 23,
- vilka massor som får deponeras, mottagningskontroll samt hantering av misstänkta avvikelser, samt
- anmälan om upphörande av deponeringsverksamheten och upprättande av avslutningsplan.

Det finns inget krav på sluttäckning vid inert deponi.

Vad gäller separat hantering av vatten hänvisas till vad som anförts ovan under villkor 15.

Villkor 23, geologisk barriär

En geologisk barriär som uppfyller kraven i förordning (2001:512) om deponering av avfall ska anläggas innan deponering sker i den aktuella deponidelen. Deponering ska ske så att den geologiska barriären inte skadas.

Senast tre månader innan deponering påbörjas i respektive deponidel ska NCC till tillsynsmyndigheten redovisa en detaljerad beskrivning av den geologiska barriärens konstruktion samt en deponeringsplan.

NCC ska också innan respektive deponidel påbörjas till tillsynsmyndigheten redovisa en plan för kvalitetssäkring av den geologiska barriären med uppgift om barriärens utformning, konstruktionsmaterial och utförande. Planen ska vidare innehålla uppgift om när och hur återkommande kontroller ska genomföras under arbetets gång.

Länsstyrelsens synpunkter på villkorets utformning vad gäller geologisk barriär

Villkoret bör även reglera följande.

Anläggandet av konstgjord geologisk barriär ska övervakas och besiktigas av en opartisk och sakkunnig besiktare. En redogörelse för den geologiska barriärens uppbyggnad, funktion samt beräkningar och resultat av genomförda kontroller och utförda besiktningar ska redovisas till tillsynsmyndigheten innan deponering får påbörjas inom de olika delområdena.

NCC:s motivering till villkor 23

Med anledning av länsstyrelsens synpunkter [också de tidigare anförda, domstolens anmärkning] har NCC valt att föreslå ett särskilt villkor för utformning av den geologiska barriären. Villkoret innebär att den geologiska barriären inom respektive deponidel ska ha anlagts innan deponering i området får ske.

Villkorsförslaget innebär att senast tre månader innan deponering påbörjas i respektive deponidel ska NCC till tillsynsmyndigheten redovisa en detaljerad beskrivning av den geologiska barriärens konstruktion samt en deponeringsplan. NCC ska också innan respektive deponidel påbörjas till tillsynsmyndigheten redovisa en plan för kvalitetssäkring av den geologiska barriären med uppgift om barriärens utformning, konstruktionsmaterial och utförande. Planen ska vidare innehålla uppgifter om när och hur återkommande kontroller ska genomföras under arbetets gång. Villkoret föreslås gälla för samtliga deponidelar och inte endast de områden som den hydrogeologiska utredningen bedömt det vara nödvändigt att anlägga en barriär. Därigenom undviks gränsdragningsproblem. Genom förslaget villkor tillses att den geologiska barriären alltid är av tillräcklig omfattning och kvalitet.

NCC motsätter sig att det ska regleras i villkor att anläggandet av konstgjord geologisk barriär ska övervakas och besiktigas av en opartisk och sakkunnig besiktare. NCC har ett kunskapsansvar och kommer att anlägga barriären utifrån detta.

NCC ser inte någon anledning till att täta alla sidor eftersom det inte finns något behov av det.

Villkor 24 och 25, uttag av berg och sand - villkor 24 och 25

Uttag av berg och sand får endast ske inom markerad gräns för brytningsområdena och inte på lägre nivå än +20 m för berg och +46 m för sand mätt i höjdsystemet RH 2000. Uttag av sand får dock inte ske på lägre nivå än 3 m ovan högsta grundvattenytan. Övrig verksamhet får inte ske utanför markerad gräns för verksamhetsområde.

Sandmaterialet ska i huvudsak användas till kvalificerade ändamål där alternativ till natursand saknas.

NCC:s motivering till villkor 24 och 25

Länsstyrelsen har yrkat [tidigare under målets handläggning, domstolens anmärkning] att det ska föreskrivas att uttag av berg och sand endast får ske inom den markerade gränsen för brytningsområdena och inte på lägre nivå än +20 m för berg och +46 m för sand mätt i höjdsystemet RH 2000, dock inte på lägre nivå än 3 meter ovan högsta grundvattenytan. Övrig verksamhet får inte ske utanför den markerade gränsen för verksamhetsområde. Länsstyrelsen har också yrkat att det i villkor föreskrivs att sandmaterialet i huvudsak ska användas till kvalificerade ändamål där alternativ saknas.

NCC har inga invändningar och har utformat villkorsförslag 24 och 25 med hänsyn till detta.

Villkor 26, upphörande av verksamhet

Om delar eller hela verksamheten upphör ska detta i god tid före nedläggning anmälas till tillsynsmyndigheten tillsammans med en avslutningsplan.

Villkor 27, artskydd

Områden med bohål för backsvala (*Riparia riparia*) får inte påverkas under tidsperioden 1 maj – 15 september. När områden med bohål tas bort ska nya bomiljöer i samma omfattning som de som tagits bort stå färdiga senast 1 maj följande vår.

NCC:s motivering till villkor 28

Länsstyrelsen har yrkat [tidigare under handläggningen, domstolens anmärkning] att det föreskrivs villkor till skydd för backsvala. NCC föreslår nu ett villkor till skydd för backsvala.

Villkor 28, biotopskydd

De stenar som tas bort ska användas till att uppföra en (1) ny stenmur. Muren ska uppföras inom jordbruksmark till minst motsvarande längd och yta som den borttagna delen.

De stenar som tas bort ska läggas upp i minst ett (1) odlingsröse inom jordbruksmark i solbelyst, öppet läge.

Jordmassor får inte läggas upp i de nya odlingsrösen eller stenmurarna.

Flytt av stenmur och odlingsröse ska ske under perioden 1 maj till och med 30 september för att inte skada djur som kan ha övervintrat i muren/odlingsröset.

NCC:s motivering till villkor 28

Länsstyrelsen har yrkat [tidigare under målets handläggning, domstolens anmärkning] att det föreskrivs villkor för genomförandet av flytt och uppbyggnad av stenmur och odlingsrösen. NCC accepterar länsstyrelsens villkorsförslag.

Delegationsvillkor

NCC har vidare föreslagit att mark- och miljödomstolen överlåter till tillsynsmyndigheten att meddela de ytterligare villkor som kan behövas avseende:

- A. tillfälliga undantag från villkor om arbetstider (villkor 5),
- B. godkännande av ytterligare avfallsslag (villkor 9),
- C. förslag till efterbehandlingsplan (villkor 16).
- D. närmare placering, dimensionering och utformning av sedimenteringsdamm (villkor 15)

Länsstyrelsens synpunkter; delegationsvillkoren

Länsstyrelsen föreslår att mark- och miljödomstolen, utöver NCC:s förslag, överlåter till tillsynsmyndigheten att meddela de ytterligare villkor som kan behövas avseende bullerdämpande åtgärder. Det bör framgå att särskilda skäl krävs för undantag.

Om Mark- och miljödomstolen kommer fram till att överlåta till tillsynsmyndigheten att besluta om villkor bör villkoret ange att tillsynsmyndigheten får meddela de villkor som behövs med anledning av *anmälan* om ytterligare avfallsslag, inte att tillsynsmyndigheten ska *godkänna* ytterligare avfallsslag.

NCC:s motivering till delegationsvillkor

Länsstyrelsen har föreslagit att mark- och miljödomstolen överlåter till tillsynsmyndigheten att meddela ytterligare villkor som kan behövas avseende begränsningsvärden för andra föroreningar i mottagna avfallsmassor, sluttäckning för deponin, bullerdämpande åtgärder samt för dimensionering och utformning av

sedimenteringsdammar. NCC har nu också föreslagit delegationsvillkor om närmare placering samt dimensionering och utformning av sedimenteringsdamm.

Länsstyrelsen har yrkat [tidigare under handläggningen, domstolens anmärkning] att villkor förskrivs om att uppgifter om placering, dimensionering och utformning av sedimentationsdammar ska inges till tillsynsmyndigheten senast tre månader efter det att tillståndet har tagits i anspråk, alternativt tre månader innan verksamheten sätts igång. NCC har i princip inget emot länsstyrelsens förslag, men tiden måste anpassas med hänsyn till att Damm 2 kommer att anläggas först när den norra bergtäkten går på djupet. Det är således lämpligare att knyta tiden till anläggandet. Närmare detaljer om placering, dimensioner och utformningen bör lämpligen kunna hanteras genom delegation till tillsynsmyndigheten. NCC föreslår därför ett delegationsvillkor D.

Vad gäller B. så är syftet att enkelt kunna hantera situationen om t.ex. avfallskoder ändras. Det ska alltså handla om detaljer och avfall med motsvarande egenskaper som de avfall tillståndet gäller.

Övriga delegationsvillkor bedöms inte motiverade.

Förslag på ytterligare villkor som framställts

Kommunens förslag till ytterligare villkor

Det ska föreskrivas villkor om att NCC håller kommunens räddningstjänst informerad om de handlingsplaner och riskanalyser som upprättas i enlighet med SEVESO-lagstiftning.

NCC:s bemötande

NCC delar kommunstyrelsens mening och kommer att hålla räddningstjänst informerade om relevanta dokument. Det behövs dock inte regleras i villkor.

Förslag på ytterligare villkor från A.G. och C.F.G.

Grundvattenförhållanden får inte försämrats på sådant sätt att det påverkar fastighetens brunnar.

NCC årligen ska ta vattenprov för att mäta vattenkvalitet och nivå i tre enskilda brunnar tillhörande bostäder på B, två på F och en på G, samt att protokoll från mätningen tillställs fastighetsägaren efter genomförd provtagning.

NCC ska årligen mäta vattennivå i enskilda brunnar i anslutning till bostadshus på C samt att protokoll från mätning ska tillställas fastighetsägaren efter genomförd provtagning.

NCC ska löpande under hela tillståndsperioden ersätta fastighetsägaren för samtliga i dagsläget oförutsedda kostnader som uppstår på grund av åtgärder som måste vidtas, inklusive framdragning av kommunalt VA, för att säkerställa vattentillgång till fastigheten, samt att funktionalitet och eventuella kostnadsökningar för drift av bergvärmeanläggningen ska ersättas efter hand som de uppkommer.

Om det under tillståndstiden + 20 år visar sig att fastigheten inte går att använda som bostad, i förekommande fall med tillhörande verksamhet, alternativt att skador på fastigheten uppstår under tillståndsperioden till följd av de sammantagna verksamheterna NCC bedriver, ska fastighetsägaren ha rätt till skadestånd för denna oförutsägbara kostnad. Denna rätt ska slås fast i domslutet. Även övriga skador på fastigheten ska ge rätt till skadestånd.

De anser att utredningen är undermålig när det gäller hur verksamhetstillståndet påverkar boendemiljön. Därför bör domstolen ha med sin bedömning i domslutet.

I villkoren ska det tydligt framgå att NCC är skyldiga att årligen mäta vattenkvaliteten i de två enskilda brunnarna i anslutning till fastigheten C, samt att protokoll från mätningarna tillställs fastighetsägarna. Motsvarande krav bör givetvis gälla övriga berörda fastigheter i området.

En förutsättning för att kunna bo i området är tillgång till vatten. Verksamheten i tälten riskerar att påverka vattentillgången. Detta framgår även i bilaga 5b i den hydrogeologiska utredningen. I utredningen står det bland annat

"Det som behöver beaktas är att energiåtgång för vattenuppföring ökar samt att energiutbyte mellan kollektor och omgivande berg kan minska för energibrunnar. En avsänkning av vattennivån i en grävd brunn kan medföra en större påverkan och konsekvensen kan i ytterlighetsfallet bli att brunnen sinar (stor påverkan). En brunn som inte längre används (här: användning "Äldre") bedöms inte få samma grad av påverkan av en viss avsänkning av vattennivån som en brunn som används. Särskilt beaktas

användning av djurhållning då vattenåtgång för detta ändamål kan anses betydande."

Denna text refererar, efter vad de förstår, till deras brunnar på C. Den grävda brunnen fungerade väl fram till 2017 för att försörja hushåll och djur med vatten. Därefter har den endast periodvis fungerat. Problemen började när NCC närmade sig deras fastighet med sin verksamhet inom nuvarande tillstånd.

Nu framgår det av NCC:s utredning att både bergvärmen och vattentillgången påverkas. Av tillståndsansökan framgår att det bedöms uppstå skada avseende brunn på vår fastighet. För detta erbjuder NCC en ersättning på 500 kronor. Den summan kan inte betraktas som annat än en provokation. Om tillgången till vatten minskar och kostnaden för bergvärmen ökar på grund av NCC:s verksamhet har de ingen förståelse för en ersättning på 500 kronor.

De yrkar därför att det ska framgå av villkoren för tillståndet att NCC under hela tillståndsperioden ska ersätta fastighetsägaren för samtliga kostnader som uppstår på grund av åtgärder som måste vidtas för att säkerställa vattentillgång till fastigheten i nivå med dagens kapacitet samt att funktionalitet och eventuella kostnadsökningar för drift av bergvärmeanläggningen ska ersättas efter hand som de uppkommer. Villkoren ska därför innehålla ett krav på att NCC ska svara för framdragning av kommunalt VA för de fall deras egen brunn inte förser dem med vatten. Ett sådant villkor är en självklarhet för att de ska känna sig trygga med att vattentillgången kan garanteras.

Den miljöfarliga verksamhet NCC avser att bedriva enligt det nya tillståndet kan innebära att ett kvarboende på fastigheten C ej blir möjligt på grund av alla de olika störningar som kan komma att orsakas av NCC. De yrkar att det i domen slås fast i enlighet med miljöbalken 22 kap 25 § p 14 att de eller framtida ägare av C har rätt att kräva skadestånd för oförutsedd skada som uppkommer under tillståndstiden plus 20 år

Eftersom NCC uppenbarligen inte bedömer att dess verksamhet ska påverka eller medföra skada för deras del torde en garanti av detta slag inte vara ett problem för NCC, men skulle innebära en avgörande trygghet för deras del.

Den sänkning av grundvattennivån som är en del av tillståndsansökan riskerar att orsaka skada på betesmarkerna på deras fastighet. Se figur 21 i bilaga B5 där det framgår att grundvattenförhållande kommer att påverka deras beteshagar negativt. Minskar återväxten för bete riskerar gården att inte kunna fungera för hästhållning.

NCC ansöker om ett tillstånd som ska löpa över lång tid. Domstolen bör därför besluta att bankgarantin årligen ska indexuppräknas eftersom värdet av garantin för att återställa området annars urholkas av prisökningar, inflation och andra faktorer.

Förslag på ytterligare villkor från G.G. och K.G.

Om det under tillståndstiden + 20 år visar sig att B inte går att använda som bostad och häst- samt övrig djurverksamhet alternativt att skador på fastigheten uppstår under tillståndstiden till följd av de sammantagna verksamheterna NCC bedriver, ska fastighetsägaren ha rätt till skadestånd för denna oförutsägbara kostnad. Denna rätt ska slås fast i domslutet. Denna rätt till skadestånd ska även gälla oförutsedd skada på de verksamheter som bedrivs på B under samma tid.

Förslag på ytterligare villkor från K.Gu., M.C., Ma.C., E.Q., L.B. och O.B.

NCC ska förpliktas att göra en fullständig vattenanalys och flödesmätningar av samtliga borrhade och grävda brunnar och att detta dokumenteras och att varje fastighetsägare får ta del av innehållet.

Avtal ska skrivas mellan fastighetsägare och NCC där NCC förbinder sig att ersätta fastighetsägare för de kostnader det kommer att innebära för dem om vattenförsörjningen påverkas negativt under den tid tillståndet gäller.

Förslag på ytterligare villkor från M.O.

Verksamhetsutövaren ska mäta vattennivån flera gånger vid olika årstider samt mäta vattenkvalitén för att säkerställa att inga avvikelser till det sämre kommer att ske.

Förslag på ytterligare villkor från M.S., A.B.E., J.J., R-M.S. och E.S.

Avtal ska skrivas där NCC ersätter samtliga kostnader om vattenförsörjningen påverkas negativt på deras fastigheter i framtiden.

Förslag på ytterligare villkor från M.I. och M.H.

Om deras vatten påverkas vad gäller kvalitet, smak eller mängd, ska NCC åtgärda problemet med direkt verkan, kompensera dem eller ersätta dem med direkt verkan.

NCC:s bemötande vad gäller påverkan på enskilda brunnar mm

Verksamhetens påverkan till följd av avsänkning av grundvattennivån och risk för förorening av grundvattnet har utretts noggrant. En hydrogeologisk utredning har genomförts och ett påverkansområde har beräknats. Inom påverkansområdet kommer viss påverkan på brunnar uppstå. NCC erbjuder därmed ersättning för vattenrättslig skada.

Verksamhetens påverkan på brunnar kommer att övervakas inom ramen för kontrollprogrammet och uppstår ytterligare skada kommer denna att ersättas. I övrigt bedöms ingen påverkan, t.ex. på naturmiljö, att uppstå till följd av grundvattenbortledningen. Påverkansområdet för grundvatten sträcker sig inte in i Natura 2000-området.

Lägsta nivå för avsänkning av grundvattnet och därmed vattenverksamhetens omfattning regleras genom ansökt nivå för pumpgroparna. Brunnarna kommer anläggas som lägst på nivå +18 i brytområdets norra del respektive +19 i brytområdets södra del. Nivåerna gäller som åtaganden till vilka NCC är bundna (och begränsningen kan regleras i villkor för det fall domstolen bedömer det lämpligt). Enligt NCC:s mening är det därmed inte nödvändigt att även reglera maximal mängd grundvatten som får ledas bort (jfr. Mark- och miljööverdomstolens dom av den 14 december 2020 i mål nr M 8753-19).

Risken för förorening av grundvattnet bedöms vara försumbar. Endast små mängder kemiska produkter hanteras i verksamheten. Försiktighetsmått kommer att vidtas för

att så långt som möjligt begränsa risken för utsläpp till mark och vatten, se villkorsförslag 13-14.

NCC har utfört en hydrogeologisk utredning. Med ledning av denna har det fastställts ett påverkansområde för grundvatten. Endast de fastigheter som inte ägs av NCC, inom vilka det finns enskilda brunnar anses berörda av vattenverksamheten på sådant sätt att de ska upptas enligt 9 kap. 2 § lag (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

Vid fyra brunnar har NCC bedömt att det kan uppstå en skada. NCC har beräknat vad skadan blir på respektive brunn. Med ledning av detta har NCC erbjudit viss ersättning till ägarna av C, Y och Z. Påverkan på brunnar inom påverkansområdet kommer att följas under verksamhetens bedrivande. Om ytterligare skador mot förmodan skulle uppkomma får de hanteras enligt reglerna om oförutsedd skada. NCC föreslår att tiden för anmälan om oförutsedd skada bestäms till 20 år från arbetstidens utgång, d.v.s. totalt 30 år från det att domen vunnit laga kraft.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen har hållit huvudförhandling med syn i målet. Därefter har viss skriftväxling skett.

Grundläggande förutsättningar

Miljömålen

Vid tillståndsprovningen tillämpas en rad bestämmelser som återfinns i olika kapitel i miljöbalken (1998:808). Som ingångsvärden vid tillämpning av dessa bestämmelser gäller den precisering av balkens mål som framgår av 1 kap. i balken. Enligt 1 kap. 1 § andra stycket 1-5 ska balken tillämpas så att

1. människors hälsa och miljön skyddas mot skador och olägenheter oavsett om dessa orsakas av föroreningar eller annan påverkan,
2. värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas,
3. den biologiska mångfalden bevaras,
4. mark, vatten och fysisk miljö i övrigt används så att en från ekologisk, social, kulturell och samhällsekonomisk synpunkt långsiktigt god hushållning tryggas, och
5. återanvändning och återvinning liksom annan hushållning med material, råvaror och energi främjas så att ett kretslopp uppnås.

Till precisering och ledning för hur behovet av skydd och bevarande ska tillgodoses har riksdagen genom beslut den 28 april 1999 och den 25 november 2005 fastställt 16 miljökvalitetsmål och 24 etappmål (prop. 2000/01:130, rskr: 2001/02:36 och Prop. 2004/05:150, sid 64 samt rskr: 2005/06:49). Miljökvalitetsmålen ska tjäna som vägledning i enskilda provningar vid avgörandet av vilka miljöstörningar som bör föranleda hänsynstaganden i form av begränsningar, försiktighetsmått och skyddsåtgärder m.m. Avvägningar mellan behovet av skyddsåtgärder m.m. och hänsyn till vad som är tekniskt möjligt och rimligt att uppfylla samt vägningen mellan nyttan av skyddsåtgärderna och kostnaderna för dem ska i varje enskilt fall göras enligt hänsynsreglerna i balkens andra kapitel.

Mot denna bakgrund och av vad som anförts och i övrigt framkommit i målet finner mark- och miljödomstolen anledning att särskilt behandla frågor om

- ianspråktagande av jordbruksmark,
- biotopskydd och eventuella kompensationsåtgärder,
- buller från verksamhet inom täktområdet och från trafik samt tiderna för detta,
- vibrationer och tryckluftsvågor från täkten,
- utsläpp till vatten,
- utsläpp av stoft från asfaltsverket
- innehållet i de massor som tas emot, samt
- utformningen av den geologiska barriären.

NCC har erforderlig rådighet

Vattenverksamheten kommer att bedrivas inom fastigheten X. NCC är lagfaren ägare till X och har därmed nödvändig rådighet enligt lag (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

Den specifika miljöbedömningen kan slutföras

Mark- och miljödomstolen finner att den specifika miljöbedömning som föregått ansökan har utförts i enlighet med 6 kap. 28 § miljöbalken, att miljökonsekvensbeskrivningen i den specifika miljöbedömningen uppfyller vad som anges i 6 kap. 35 och 37 §§ miljöbalken, liksom att ansökan i övrigt kan ligga till grund för den nu aktuella prövningen. Domstolen bedömer att den specifika miljöbedömningen enligt 6 kap. 42 § miljöbalken kan slutföras. Domstolen bedömer även att den identifiering, beskrivning och bedömning av miljöeffekterna av den sökta verksamheten som NCC har gjort är tillräcklig.

Jordbruksmark får ianspråktagas

Inom fastigheten Z uppgår jordbruksmarken till ca 14 hektar. Jordbruksmarken utnyttjas idag periodvis till hästbete. Av denna yta ligger ca fyra hektar jordbruksmark inom det sökta bryt- och verksamhetsområdet, varav ungefär två hektar inom brytområdet och två hektar utanför brytområdet men inom verksamhetsområdet. Inom denna del av verksamhetsområdet planerar NCC att anlägga avskärmande vallar och sedimentationsdammar.

Den delen av jordbruksmarken som är belägen inom planerat brytområde kommer att försvinna och därmed inte vara möjlig att använda för hästbete efter avslutad verksamhet. Den delen av jordbruksmarken som är belägen utanför brytområdet men inom planerat verksamhetsområde kommer däremot inte att förstöras och där kommer det därför att vara möjligt att utnyttja området för hästbete efter avslutad verksamhet.

Inom Fastigheten X uppgår jordbruksmarken till ca tre hektar och även detta område används periodvis för hästbete. Hela detta område ligger i sin helhet inom nuvarande bryt- och verksamhetsområde och kommer försvinna som en följd av verksamheten.

Sammantaget innebär det att den planerade verksamheten kommer att medföra att ca sju hektar jordbruksmark som idag periodvis används för hästbete kommer att försvinna permanent. Ca två hektar jordbruksmark påverkas under tiden som verksamheten bedrivs, men kommer att kunna användas för detta ändamål efter det att verksamheten har upphört. Marken nyttjas idag som betesmark för hästar och är i klass 5, dvs. "åkermark vars produktionsförmåga är mycket sämre än (mer än 30 procent under) den genomsnittliga produktionsförmågan inom värdeområdet och vars brukningsförhållanden är normala för värde", enligt Jordbruksstyrelsens klassificering.

Av 3 kap. 4 § miljöbalken följer att jord- och skogsbruk är av nationell betydelse samt att brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. Av propositionen (1997/98:45 del 2, s. 31) framgår bl.a. att det endast är väsentliga samhällsintressen som kan motivera avsteg från bestämmelsen och då endast under sagda förutsättning. Motsvarande uttalades redan i författningskommentaren till bestämmelsens föregångare i Lag (1987:12) om hushållning med naturresurser m.m. där departementschefen framhöll bl.a. att det ianspråktagande som åsyftas innefattar åtgärder som på ett varaktigt sätt drar marken ur biologisk produktion, att med uttrycket "tillfredsställande" avses att

lokaliseringen av exploateringsföretaget ska vara fullt godtagbar från samhällsbyggnadssynpunkt inklusive att den alternativa lokaliseringen ska vara tekniskt och funktionellt lämplig samt ekonomiskt rimlig samt att när avvägningen mellan jordbruksintresset resp. exploateringsintresset faller ut till exploateringsintressenas fördel bör man se till att anläggningar m. m. lokaliseras och utformas så att jordbrukets intressen skadas så litet som möjligt (prop. 1985/86:3, s. 158 f.).

För ianspråktagande av brukningsvärd jordbruksmark krävs att två förutsättningar är uppfyllda.

1. Det måste behövas för att tillgodose väsentliga samhällsintressen.
2. Behovet kan inte tillgodoses, på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt, genom att annan mark tas i anspråk.

Den första frågan är alltså om aktuell täktverksamhet är ett sådant väsentligt samhällsintresse som avses. Den frågan är, enligt mark- och miljödomstolen, mycket nära förknippad med behovsfrågan och möjligheterna att tillgodose behovet på annat sätt. Mark- och miljödomstolen anser att den behovsutredning som genomförts av NCC på ett tillräckligt sätt visar att det finns ett behov av det material och den verksamhet i övrigt som NCC söker tillstånd för. Mot bakgrund av att det finns avsättning för materialet i närområdet samt att de verksamheter i övrigt som ska bedrivas här anknyter till varandra (vilket innebär ett minskat behov av transporter) finner domstolen att det är fråga om ett sådant väsentligt samhällsintresse som avses i bestämmelsen.

Frågan är då om behovet kan tillgodoses på ett godtagbart sätt någon annanstans. Alternativa lokaliseringar för verksamheten har redovisats i MKB:n. Alternativen har studerats utifrån möjligheten att bedriva täkt, återvinning och deponi även om fokus främst har legat på alternativ till bergtäktsverksamhet då bergkvaliteten är avgörande för verksamheten och täkten utgör den huvudsakliga verksamheten. De alternativ som primärt undersökts är Gullbrandtorp som enligt NCC saknar tillräckligt stor sammanhängande yta för NCC:s behov, Fastarp där nuvarande markanvändning helt domineras av skogsbruk men där täktillstånd tidigare nekats samt Sennan, med stora arealer jordbruksmark.

Mark- och miljödomstolen finner att de alternativa lokaliseringarna som presenterats inte kan tillgodose behovet av på ett godtagbart (i bemärkelsen bättre) sätt. Domstolen anser att det måste anses vara mer lämpligt, ur lokaliseringssynpunkt, att utöka en befintlig täkt än att bryta helt orörd mark.

Sammanfattningsvis gör mark- och miljödomstolen bedömningen att den brukningsvärda jordbruksmarken får tas i anspråk.

Tillstånd mm

Tillstånd ges till täkt av bergmaterial

Yrkad omfattning NCC: 15 miljoner ton med en årlig volym om 400 000 ton och en maximal årlig volym om 700 000 ton.

En allmän utgångspunkt vid markanvändning är att marken ska användas för det eller de ändamål som områdena är mest lämpade för med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde ska ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning (3 kap. 1 § miljöbalken).

Mark- och miljödomstolen finner inte skäl att ifrågasätta att materialet på platsen är av brytningsvärd kvalitet. Ett förnyat tillstånd innebär att en tidigare orörd plats inte behöver tas i anspråk. Det är normalt sett god hushållning att fullt ut ta tillvara en naturresurs på en och samma plats. Hushållningsbestämmelsen utgör sammanfattningsvis inte hinder mot verksamheten på förevarande plats, som alltså har en från denna utgångspunkt lämplig lokalisering.

Täktens bryt- och verksamhetsområde har i samband med huvudförhandlingen kommit att begränsas och anpassas till terrängen så att områdena minskats ned längs de nordöstra gränserna.

Domstolen anser sammanfattningsvis att tillstånd kan ges till den ansökta verksamheten avseende täkt av berg.

Tillstånd ges till täkt av sand och grus

Yrkad omfattning NCC: 300 000 ton med en årlig volym om 15 000 ton.

Av 9 kap. 6 f § 1 miljöbalken följer att en täkt för naturgrus inte får komma till stånd om det med hänsyn till det avsedda användningsområdet är tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt att använda ett annat material. Domstolen konstaterar att utvecklingen under många år gått mot ökad användning av krossad betongballast. Tillräckligt underlag för att bedöma möjligheten att övergå till helkrossad betongballast (hkbb) i storskalig produktion för olika typer av betong saknas dock. Täktverksamhet har bedrivits på platsen under många år och den kvarvarande brytbara mängden är begränsad.

Av 9 kap. 6 f § 2 miljöbalken följer att en täkt för naturgrus inte får komma till stånd om naturgrusförekomsten är betydelsefull för nuvarande eller framtida dricksvattenförsörjning och täkten kan medföra en försämrad vattenförsörjning.

SGU, som är central myndighet med ansvar för miljö kvalitetsmålet Grundvatten av god kvalitet och samtidigt driftansvarig för materialförsörjningsplanering och klassning av isälvsavlagringar som värdefulla natur- och kulturmiljöer, har i sitt yttrande inte haft något att erinra mot fortsatt grustäkt. Domstolen anser att SGU:s inställning väger tungt och att regleringen i 9 kap. 6 f § 1 och 2 miljöbalken därmed inte utgör hinder mot den ansökta täktverksamheten.

Tillstånd kan därmed meddelas till den ansökta verksamheten.

Tillstånd ges till täkt av morän men inte till andra avbaningsmassor

Yrkad omfattning NCC: 600 000 ton med en årlig volym om 35 000 ton. Länsstyrelsen har motsatt sig tillstånd till täkt av morän och avbaningsmassor och morän med hänvisning till att ansökan avser rätt att motta och återvinna motsvarande material.

Domstolen delar länsstyrelsens uppfattning att det är mer lämpligt att använda avbaningsmassor för anläggningsändamål i täkten än att avyttra det som produkt

och istället transportera in motsvarande mängd avfallsmassor för samma ändamål. Domstolen bedömer dock att det kan uppstå förhållanden då det blir överskott på morän som det kan vara motiverat att avyttra som produkt och att det även kan bli svårt att definiera skillnaden mellan morän och avbaningsmassor. Domstolen anser emellertid att tillståndet trots det enbart ska meddelas till täkt av morän och inte till täkt av avbaningsmassor.

Tillstånd ges till tillverkning av asfalt

Yrkad omfattning NCC: årlig produktion om maximalt 150 000 ton. Tillverkningen av asfalt har pågått under många år på platsen. Verksamheten medför vissa lokala störningar och transporter vilket emellertid inte medför hinder för verksamheten samtidigt som lokaliseringen inte heller i övrigt bedöms vara olämplig.

Tillstånd ges till att föra in och använda icke farligt avfall för anläggningsändamål

NCC har ansökt om tillstånd att föra in och använda maximalt 150 000 ton massor för anläggningsändamål. Syftet med massorna är att efterbehandla tåkten. Frågan är om det finns förutsättningar att tillåta en sådan användning av massor utifrån den utredning NCC presenterat. Avgörande för denna bedömning är vilken typ av massor som NCC avser att föra in, om massorna kan utgöra avfall och om i så fall det är frågan om återvinning av avfall. NCC har gjort gällande att det är frågan om ett återvinningsförfarande där de införda massorna kommer till nytta som ersättning för annat material samt att det handlar om inert avfall.

Det som framför allt utmärker en återvinningsåtgärd är att avfallet används på ett ändamålsenligt sätt som bevarar naturresurser genom att ersätta andra material som annars hade behövts för detta ändamål (se t.ex. EU-domstolens mål C-6/00 och C-147/15). Så kan exempelvis vara fallet om det är utrett att det i avsaknad av avfall hade varit nödvändigt att använda ett annat material för det aktuella syftet. Även det faktum att en verksamhetsutövare förvärvar avfallet mot betalning från den som innehar avfallet kan tyda på att huvudsyftet med åtgärden är att återvinna avfallet.

Utöver kravet på att det ska finnas ett verkligt behov av att ersätta annat material har EU-domstolen i målet C-147/15 fastslagit att användningen av avfall endast kan

anses som en återvinningsåtgärd om avfallet är lämpligt för ändamålet enligt den senaste vetenskapliga och tekniska kunskapen. I målet konstaterade EU-domstolen att det inte är lämpligt att använda icke-inert eller farligt avfall vid restaurering och utfyllnadsarbete eller för byggnadsändamål. Att använda sådant avfall vid igenfyllnad av ett stenbrott var därför enligt domstolen inte att betrakta som ett återvinningsförfarande.

För att det ska vara frågan om en återvinningsåtgärd när avfallsmassor används för utfyllnad i efterbehandlingssyfte krävs alltså att avfallsmassorna används för att ersätta annat material som annars hade behövts för efterbehandlingen. Vidare krävs att avfallet är lämpligt för ändamålet vilket, såvitt avser efterbehandling, innebär ett krav på att de massor som ska användas måste vara inerta i den mening som avses i 3 a § förordningen (2001:512) om deponering av avfall. Om dessa krav inte är uppfyllda blir utfyllnadsåtgärden att betrakta som bortskaffande av avfall enligt 15 kap. 6 § miljöbalken och kommer därmed att klassificeras som deponering enligt 5 § avfallsförordningen (se MÖD 2019:36).

Mark- och miljödomstolen har mot bakgrund av vad NCC redovisat inte anledning att ifrågasätta att införsel av massor i yrkad omfattning och för de redovisade ändamålen (bullervallar och efterbehandling) kan rymmas inom ett återvinningsförfarande. Domstolen bedömer vidare att NCC bör ha möjlighet att i denna omfattning anskaffa massor som uppfyller de höga krav som ska ställas på massor i ett återvinningsförfarande.

Tillstånd ges till återvinningsverksamhet

Yrkad omfattning NCC: rätt att föra in, tillfälligt lagra, sortera och genom mekanisk bearbetning/krossning återvinna 100 000 ton icke farligt avfall per år.

Även återvinningsverksamheten har pågått under många år. Det är en verksamhet som bidrar till hushållning med resurser som därmed bör främjas. En förutsättning är emellertid att risken att verksamheten bidrar till att sprida föroreningar i miljön minimeras. Domstolen återkommer nedan till hur villkor för verksamheten i denna del ska utformas.

Tillstånd ges till deponiverksamhet

SGU har anfört att de beräkningar som ligger till grund för bedömningen avseende påverkan på grundvattennivåerna kring täkten bygger på sannolika antaganden och att tillstånd till verksamheten kan medges ur grundvattenperspektiv.

Domstolen anser att tillstånd till deponeringsverksamheten, på samma sätt som för återvinning av avfall, förutsätter väl utvecklad mottagningskontroll. Sökanden har också föreslagit detaljerade villkor i denna del som domstolen finner vara relevanta. Domstolen anser emellertid att det finns skäl att ytterligare reglera denna verksamhet i enlighet med vad som utvecklas nedan under rubriken Villkor.

Tillstånd att inom verksamhetsområdet bortleda allt inläckande grundvatten

Verksamheten kommer att bedrivas på så sätt att det krävs bortledning av grundvatten, vilket innebär påverkan på grundvattennivåerna utanför verksamhetsområdet. Påverkan på enskilda vattentäkter kan inte uteslutas men bedöms inte vara större än att den kan godtas under förutsättning att kontroller vidtas och åtgärder genomförs vid grundvattenavsänkning till skydd för såväl enskilda som allmänna intressen.

Dispens från biotopskyddet enligt 7 kap. 11 § andra stycket miljöbalken

NCC har yrkat att mark- och miljödomstolen ska meddela dispens från biotopskyddet enligt 7 kap. 11 § andra stycket miljöbalken för borttagande av ett dike samt flytt av en stenmur och ett odlingsröse.

Det generella biotopskyddet för stenmur och odlingsröse är aktuellt i det här fallet på grund av att det handlar om jordbruksmark. För det fall att tillstånd beviljas för täktverksamheten kommer marken att upphöra att användas för jordbruksändamål.

Av 7 kap. 11 § första stycket 1 miljöbalken framgår att man inom ett biotopskyddsområde inte får bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd som kan skada naturmiljön. Enligt 5 § förordning (1998:1252) om områdesskydd (OF) omfattar skyddet ifråga sådana mark- eller vattenområden som anges i förordningens bilaga 1. Enligt MKB:n ligger fyra objekt med biotopskydd inom brytområdet för

sand. Det är ett dike, en stenmur, ett odlingsröse och en åkerholme. Åkerholmen är skapad av gamla avbaningsmassor från grustäkten och avses att lämnas orörd i samband med exploatering för sandtäkt.

De punkter i bilaga 1 som är relevanta är således följande.

Punkten 3; Odlingsröse i jordbruksmark: På eller i anslutning till jordbruksmark upplagd ansamling av stenar med ursprung i jordbruksdriften.

Punkten 5; Småvatten och våtmark i jordbruksmark

Ett småvatten eller en våtmark med en areal av högst ett hektar i jordbruksmark som ständigt eller under en stor del av året håller ytvatten eller en fuktig markyta såsom kärr, gölar, våtar, översilningsmarker, kalkällor, mangelgravar, öppna diken, dammar och högst två meter breda naturliga bäckfåror. Arealbegränsningen avser inte linjära element som öppna diken eller högst två meter breda naturliga bäckfåror. Dammar anlagda för bevattningsändamål innefattas inte i denna biotop.

Punkten 6; Stenmur i jordbruksmark: En uppbyggnad av på varandra lagda stenar som har en tydlig, långsträckt utformning i naturen och som har eller har haft hägnadsfunktion eller som funktion att avgränsa jordbruksskiften eller någon annan funktion.

Diket har av NCC beskrivits enligt följande. Diket leder vatten från en sedimentationsdamm inom verksamhetsområdet. Diket är således skapat som en konsekvens av täkten. Diket avses att grävas bort i samband med exploatering för sandtäkt.

Odlingsröset har av NCC beskrivits enligt följande. Odlingsröset är ett mindre, lågt röse som delvis är övervuxet av fåder, rönn och fågelbär. Stenar kommer att flyttas så att de även fortsättningsvis omfattas av biotopskydd.

Stenmuren har av NCC beskrivits enligt följande. Stenmuren ligger delvis inom, delvis utanför brytområdet för sand. Den del som ligger inom kommer att flyttas i

samband med exploatering. Ny lokalisering kommer att göras så att muren efter flytt även fortsättningsvis omfattas av biotopskydd.

Av 7 kap. 11 § andra stycket framgår att dispens från förbudet får ges i det enskilda fallet, om det finns särskilda skäl samt att en fråga om dispens ska prövas av den myndighet som regeringen bestämmer. Av 5 § OF framgår att det är länsstyrelsen som prövar frågor om dispens enligt 7 kap. 11 § andra stycket miljöbalken. NCC har yrkat att mak- och miljödomstolen ska medge dispens. Länsstyrelsen har inte haft något att erinra mot dispens. Av 21 kap. 3 § framgår förutsättningarna för att i ett sammanhang handlägga sådana mål och ärenden som har samma sökande och som dessutom har ett samband med varandra; om en mark- och miljödomstol prövar ett sådant mål eller ärende, får en ansökan i ett annat sådant ärende göras hos domstolen, även om ärendet annars skulle ha prövats av en förvaltningsmyndighet eller kommun. I och med att NCC anhängiggjort dispensfrågan så kan domstolen ta ställning till den i samband med handläggningen av täkttillståndet (se Mark- och miljööverdomstolens dom av den 13 februari 2015 i mål M 8434-14).

Prövningen ska göras enligt 7 kap. 11 § andra stycket miljöbalken med den intresseavvägning som regleras i 7 kap. 25 § miljöbalken. Vid en avvägning mellan den skada som ansökta åtgärder kan komma att orsaka på de skyddade biotoperna och den nytta som täktverksamheten innebär samt mot bakgrund av att marken kommer att upphöra att vara odlingsmark, att genomförd naturvärdesinventering tyder på att de i sammanhanget begränsade åtgärder som ansökan omfattar endast i ringa grad kan befaras skada här aktuella skyddade naturvärden finner mark- och miljödomstolen att det föreligger förutsättningar för att bevilja dispens för ansökta åtgärder.

Gällande odlingsröse och stenmur finner domstolen att kompensationsåtgärder ska genomföras (enligt 16 kap. 9 § miljöbalken) genom uppförande av ett nytt odlingsröse respektive stenmur i enlighet med vad NCC åtagit sig i form av att flytta dessa. Vidare anser domstolen att värdet av aktuellt dike är så litet, och dessutom tillskapat genom täktverksamheten, att någon kompensationsåtgärd inte är nödvändig.

Övriga aspekter som kan påverka tillåtlighetsfrågan

Övriga aspekter som kan påverka tillåtligheten av ansökt täktverksamhet, såsom buller, vibrationer, påverkan på vattenförhållanden är inte av sådan dignitet att de utgör hinder för täktverksamheten. De föranleder emellertid överväganden om begränsningar och försiktighetsmått, se nedan.

Mot denna bakgrund finner mark- och miljödomstolen att ansökta tillstånd kan medges enligt ovan med de begränsningar och försiktighetsmått som följer av denna dom.

Ökade transporter

Länsstyrelsen har tillstyrkt tillstånd med den begränsningen att antalet transporter inte bör tillåtas öka.

Vid maxuttag från planerad verksamhet har NCC i bullerutredningen angett att det beräknas ske 250 fordonsrörelser (125 inkommande och utgående lastbils-transporter) per dygn på infartsvägen. Uttransporter av asfalt förekommer under de tider asfaltverket är i drift. Under den del av natten som asfaltverket är i drift kommer upp till ca 10 st transporter (dvs totalt ca 20 fordonsrörelser) att förekomma.

Länsstyrelsen har på fråga från domstolen vid huvudförhandlingen inte kunnat specificera det antal transporter som den anser rimligt utan vidhållit att det är ökningen som är det centrala; den menar att en sådan inte får ske samt att grundorsaken till länsstyrelsens inställning är bullret som transporterna genererar.

NCC har vid huvudförhandlingen angett att vid normaldrift så kommer det inte att bli någon egentlig skillnad relativt idag. Domstolen anser i och för sig att det föreligger viss sannolikhet för att om sökta tillstånd meddelas så kommer det att medföra ökade transporter till och från verksamhetsområdet men kan inte se att det är möjligt att villkora verksamheten utifrån antalet transporter relativt idag. Mark- och miljödomstolen bedömer sammanfattningsvis att redovisade transporter inte utgör hinder för verksamhet vid anläggningen med de bullervillkor som föreskrivs i

kombination med NCC:s åtaganden för att minska störningar (bl.a. avseende anvisande av vägval).

Mark- och miljödomstolen avslår därför den av länsstyrelsen yrkade begränsningen av tillstånden utifrån antalet transporter.

Vandelsinvändning

G.G. och K.G. har i första hand yrkat att ansökan ska avslås och i andra hand att verksamhetens omfattning ska begränsas.

G.G. och K.G. har som grund för yrkandet anfört att NCC tydligt visat att de inte haft för avsikt att följa flera av punkterna i respektive tillstånd som de haft att rätta sig efter. Domstolen har uppfattat detta som en s.k. vandelsinvändning.

Av 16 kap. 6 § miljöbalken följer att tillstånd, godkännande eller dispens kan vägras den som inte har fullgjort sina skyldigheter enligt tidigare tillstånd, godkännande eller dispens. En förutsättning för tillstånd är vidare att tillståndsmyndigheten finner det sannolikt att åtaganden och fastställda villkor efterlevs.

I detta fall har närboende framfört synpunkter som kan tyda på allvarliga brister, framför allt vad gäller säkerhet vid sprängning. Det finns också, enligt uppgift i målet, ett pågående tillsynsärende mot NCC rörande påstådda föroreningar i använda massor. Emellertid har tillsynsmyndigheten, enligt domstolens uppfattning, inte drivit kraven på efterlevnad i sådan utsträckning att den påstått bristfälliga efterlevnaden framstått som allvarlig för verksamhetsutövaren. Tillsynsmyndigheten har heller inte anfört något rörande sökandensandel. NCC har vid huvudförhandlingen redogjort för orsakerna till att massorna framstår som förorenade samt och gjort troligt att de brister som görs gällande har förekommit vid sprängning inte är att vänta i framtiden. Domstolen finner att andel därmed inte utgör hinder för att tillstånd meddelas.

Tillståndstid

NCC har yrkat att tillståndstiden ska bestämmas till 30 år medan länsstyrelsen har yrkat 25 år. Kommunen samt A.G. och C.F.G. har yrkat att tillståndstiden ska begränsas till 15 år. G.G. och K.G. har yrkat att tiden ska bestämmas till 10 år.

En tidsbegränsning är en del av tillståndet och inte ett villkor för verksamheten (se MÖD 2009:40 och MÖD:s dom av den 20 maj 2015 i mål nr M 2942-15). Förutsättningarna för de bedömningar som ligger till grund för domstolens ställningstaganden i fråga om miljöpåverkan, efterfrågan på material och hushållning med naturresurser samt behovet av begränsningar och försiktighetsmått är sådana som förändras med tiden. Detta tillståndets giltighet i tid ska därför, i enlighet med grundregeln i 22 kap 25 § 1, begränsas till 25 år. Domstolen bedömer att 25 år är en lämplig tid framför allt eftersom ersättning med anledning av vattenverksamheten kan ske som längst upp till 30 år från laga kraft (arbetstid 10 år från laga kraft + tid för framställande av anspråk till följd av oförutsedd skada, dvs 20 år) samtidigt som risken för skada till följd av vattenverksamheten sannolikt är som störst när grund-vattenavledningen är som störst vilket är i slutet av verksamhetstiden.

Villkor

Allmänt

NCC:s förslag till villkor bedöms i huvudsak följa praxis och kommenteras inte närmare.

För övriga villkor gör domstolen följande överväganden och bedömningar.

Villkor 2 och 3, utmärkning av brytningsområdet

NCC:s förslag till villkor 2 och 3 justeras något, dock med motsvarande syfte som de föreslagna.

Villkor 4, buller

Länsstyrelsen har yrkat att sökandens förslag på villkor för buller från verksamheten ska inkludera transporter mellan verksamhetsområdet och allmän väg. Länsstyrelsen har därmed gjort gällande att buller från transporterna häremellan ska betraktas som industribuller.

Domstolen anser att transporter till och från en verksamhet så väl mellan ut/infart och allmänväg som transporter på allmän väg kan anses vara ett följd företag som det kan finnas skäl att reglera närmare. En förutsättning är emellertid att de verksamhetsanknutna transporterna utgör en betydande del av trafiken på den aktuella vägsträckan. Den reglering som kan komma i fråga behöver även anpassas till den störning den ger upphov till. Se t.ex. Mark- och miljööverdomstolens dom av den 24 augusti 2018 (M 4908-17) avseende bergtäktverksamhet i Lilla Edets kommun.

Mark- och miljödomstolen anser att transporterna på vägsamfällighetens väg mellan väg 601 respektive väg 612 och ut/infart till verksamhetsområdet medför sådan störning att det är befogat att sökanden erbjuder berörda fastighetsägare bullerdämpande åtgärder, huvudsakligen i enlighet med vad vägsamfälligheten anfört och NCC åtagit sig i andra hand. Domstolen anser däremot att det inte är lämpligt att väga samman transportbuller utanför verksamhetsområdet med verksamhetsbuller på det sätt länsstyrelsen föreslagit.

NCC:s förslag till begränsningsvärden för den bullrande verksamheten bedöms vara rimliga, dock med justering att även buller från övrig verksamhet inom verksamhetsområdet, utöver täktverksamhet, ska beaktas. Med hänvisning till vad som sägs i Naturvårdsverkets vägledning om industri- och annat verksamhetsbuller (Rapport 6538) anser domstolen att den ekvivalenta ljudnivån under dagtid på vardagar ska gälla för varje enskild timme från kl. 06.00, vilket är i enlighet med praxis. Se t.ex. Mark- och miljööverdomstolens dom den 2 september 2016, (mål M 4268-15).

Skutknackning är en verksamhet som avger ett starkt knackande ljud vars karaktär kan upplevas vara särskilt störande oavsett om det klassificeras som s.k. impulsjud vid bostad eller inte. Mer långtgående krav på skyddsåtgärder kan därför behöva övervägas när skutknackning sker även om den ekvivalenta bullernivån från den samlade verksamheten understiger 50 dB(A) vid bostäder och ljudet från skutknackningen inte kan klassificeras som impulsjud vid bostäder. Det har även förekommit att begränsningsvärdet för buller från verksamheten sänkts med 5 dB(A) då skutknackning sker (se t.ex. MÖDs avgörande den 16 april 2018 i mål M 6236-17). Som sökanden anført kan en sådan reglering medföra en nackdel om annan bullrande verksamhet begränsas samtidigt som skutknackning sker eftersom det knackande ljudet från skutknackningen då inte maskeras av annat buller vilket kan innebära att ljudet från skutknackningen blir mer framträdande. Domstolen bedömer även att en sådan begränsning kan innebära att det krävs längre perioder med skutknackning och krossning.

Domstolen väljer av ovanstående skäl att istället för sänkt begränsningsvärde vid skutknackning tydliggöra att skutknackning i första hand bör ske på en yta som är avskärmad med bullervall eller motsvarande eller på täktbottens lägsta nivå när brytningen så tillåter.

I fråga om kontrollen av buller bedömer domstolen att den kan regleras på det sätt sökanden föreslagit.

Länstyrelsen har även föreslagit att tillsynsmyndigheten ska ges delegation att meddela de ytterligare villkor som kan behövas avseende bullerdämpande åtgärder. Domstolen bedömer att det kan uppstå förhållanden i fråga om utformning av bullervallar som medför att en sådan delegation kan vara motiverad.

Villkor 7, information

NCC har under huvudförhandlingen uppgett att information till närboende sker per sms. Det innebär således inget reellt merarbete att informera fler berörda.

Domstolen anser att en avståndsgräns på 1 000 m från verksamhetsområdet kan

vara rimligt men att det inte borde utgöra något hinder att även andra som uppfattar sig som berörda erbjuds denna tjänst.

Närboende har yrkat på att information om sprängning ska ske upp till en vecka innan sprängning. Bolaget har uppgett att det förvisso är möjligt att viss tid innan sprängning men att problemet uppkommer om sprängningen skjuts upp. Företaget kan mycket väl åta sig att informera viss tid innan förutsatt att det kan accepteras att det, i händelse av ändring, är tillräckligt att informationen om ny sprängning ges så snart som möjligt och att man då inte behöver vänta samma tid.

Mot bakgrund av att informationen sker med sms och de synpunkter som framförts av närboende bedömer domstolen att information om planerad sprängning bör kunna utformas så att information om planerad sprängning ges i två steg, först med en preliminär uppgift ca en (1) vecka i förväg och därefter dagen innan, återigen med uppgift om planerad tidpunkt. Angivande av tidpunkt för sprängning får emellertid inte medföra att säkerhetsaspekter åsidosätts.

Villkor 8 och 9, avfallsverksamheten

Domstolen anser att de av NCC begärda avfallstyperna kan godtas. I fråga om mottagningskontrollen framstår av NCC föreslagna villkor som lämpliga. Det hindrar inte att domstolen anser det vara motiverat att ytterligare konkretisera omfattningen av kontrollen mot bakgrund av de allvarliga konsekvenser som med den valda lokaliseringen kan bli följden om lakning sker ur avfall innehållande föroreningar. I detta sammanhang ska noteras att det är angeläget att mottagna leror inte innehåller olämpligt höga halter av lakningsbara klorider, fluorider och sulfider som kan medföra olämplig påverkan på yt- och grundvatten.

Villkor 11, föroreningar i avfall för återvinningsändamål

Domstolen anser att det avfall som tas emot för återvinningsändamål i princip ska vara rent. Domstolens uppfattning är att det är rimligt att i fråga om kriterier för föroreningsnivå i avfallet utgå från Naturvårdsverkets föreslagna generella riktvärden känslig markanvändning (KM) då det är ett allmänt tillämpligt mått som

även kan godtas i många fall. Villkoret kan därmed i denna del föreskrivas i enlighet med vad NCC föreslagit.

Däremot anser domstolen, i likhet med länsstyrelsen, att det är lämpligt att avfall för anläggningsändamål inom verksamhetsområdet ska uppfylla kriterierna för mindre än ringa risk (MRR) med hänsyn till den valda lokaliseringens förutsättningar i en utbruten grustäkt då avfallens lakningsegenskaper i detta fall bedöms vara av väl så stor betydelse som avfallens totalhalter av föroreningar.

Så som nämnden anfört behöver skyddsåtgärder vidtas, och tillsynsmyndigheten informeras, för det fall sådana massor tas emot som riskerar innehålla invasiva växtarter. Med invasiva arter avses de växtarter som finns med på EU:s förteckning över invasiva arter samt parkslide, vresros och blomsterlupin, vilka ännu inte finns med på den listan. Med tiden kan det tillkomma ytterligare arter som ska betraktas som invasiva. Delegation för tillsynsmyndigheten att fatta beslut om åtgärder, för att minimera risken att invasiva arter sprids på platsen, behöver därtill finnas.

Villkor 14, drivmedel, kemiska produkter och avfall

Länsstyrelsen har yrkat att det i villkor även ska föreskrivas att hydraulolja som uppfyller miljökraven i svensk standard (SS 15 54 34) ska användas i alla maskiner. NCC har bemött det kravet med att man tillämpar ett produktvalssystem vid val av hydraulolja som innebär att produkter med minsta möjliga miljöpåverkan används, samt att svensk standard på området uppdateras mer sällan.

Domstolen anser visserligen, i likhet med länsstyrelsen, att det är viktigt att hydrauloljor med god miljöprestanda används. Domstolens uppfattning är emellertid att det inte är uppenbart att det bäst säkerställs med det av länsstyrelsen föreslagna villkoret. Det av NCC beskrivna förfarandet bedöms kunna vara flexibelt och kunna skapa förutsättningar för snabbare anpassning till kommande möjligen än bättre produkter. Domstolen väljer därför att inte föreskriva det av länsstyrelsen föreslagna villkoret. Det hindrar inte att tillsynsmyndigheten har möjlighet att följa upp hur NCCs produktvalskriterier följs.

Villkor 14, redovisning av förnybara energikällor

Länsstyrelsen har yrkat att villkor ska meddelas om att NCC årligen ska redovisa till tillsynsmyndigheten hur det har arbetat för att övergå från användning av fossila till förnybara energikällor i verksamheten samt att det bör övervägas om det kan överlåtas till tillsynsmyndigheten att föreskriva villkor om åtgärder.

Domstolen konstaterar att bestämmelserna i miljöbalken, enligt 1 kap. 1 §, syftar till att främja en hållbar utveckling och ska tillämpas så att bl.a. hushållning med energi främjas. Hänsynsregeln i 2 kap. 5 § miljöbalken ger uttryck för hushållningsprincipen och enligt andra stycket ska i första hand förnybara energikällor användas.

Domstolen uppfattar det som att NCC driver ett omställningsarbete med övergång från användning av fossila energikällor till förnybara energikällor. Det har inte framkommit att det skulle föreligga några särskilda svårigheter för NCC att redovisa det arbetet till tillsynsmyndigheten, jfr Naturvårdsverkets vägledning till Naturvårdsverkets föreskrifter om miljörapporter (NFS 2016:8). Hur redovisningen ska gå till kan delegeras till tillsynsmyndigheten att besluta om.

Emellertid anser mark- och miljödomstolen att det saknas anledning att delegera en möjlighet att föreskriva villkor om åtgärder.

Villkor 15, avledning av vatten och utsläpp

Länsstyrelsen har föreslagit att frågan om utsläpp till vatten skjuts upp under en prövotid. Härutöver anser länsstyrelsen att det ska föreskrivas att lakvatten från deponering av inert avfall och vatten från övrig verksamhet ska hanteras separat.

NCC har anfört att konsekvensen av ett krav på att separera lakvatten från deponin och vatten från övrig verksamhet blir att bergtäkt och deponi inte kan bedrivas på samma yta. NCC motsätter sig ett utredningsvillkor eftersom motsvarande verksamhet redan bedrivs på platsen och att NCC har kunskap om vattnets innehåll och lämplig reningsmetod. Utöver analyser av de ämnen som det föreslås

begränsningsvärden för åtar sig NCC att följa upp halter av arsenik, kadmium, krom, kvicksilver, nickel och PAH i utgående vatten.

Domstolen anser att kontrollen av utgående vatten är väsentlig och att anpassningar kan behövas beroende på de erfarenheter som erhålls under tiden verksamheten bedrivs. Domstolen bedömer dock att redovisade utsläpp inte medför risk för försämring av MKN för ytvatten och att den av NCC redovisade hanteringen av vattenflöden och utformning av rening är rimlig. Villkor ifråga om den slutliga utformningen av reningsdammarna bör så som NCC föreslagit delegeras till tillsynsmyndigheten att beslutas om. Med dessa förutsättningar tillsammans med den mottagningskontroll av avfall som föreskrivs anser domstolen att det inte är motiverat att skjuta upp frågan om utsläpp till vatten under en prøvotid. NCC:s förslag till villkor bedöms vara lämpligt, dock med tillägg avseende att kontrollen ska ske på representativa prover minst 4 gånger per år, samt att det ska anges att sedimentationsdammarna ska anläggas med oljeavskiljande funktion.

Så som länsstyrelsen anfört kan det under verksamhetstiden även komma att behövas karaktärisering av i utsläppt vatten med analyser av andra för verksamheten relevanta ämnen så som pH, klorid och kvicksilver samt fluorid och sulfid.

Villkor 16, efterbehandling

Bolaget har yrkat att en successiv efterbehandling av verksamhetsområdet ska ske i den mån det är möjligt samt att slutligt förslag till efterbehandlingsplan ska tas fram och lämnas in till tillsynsmyndigheten senast två år innan tillståndstiden löper ut.

Länsstyrelsen föreslår ett villkor med följande tillägg:

Innan efterbehandlingen påbörjas ska tillsynsmyndigheten godkänna inlämnat förslag till efterbehandling.

Domstolen anser att för att det ska fylla någon funktion att lämna ett förslag på efterbehandling till tillsynsmyndigheten så behöver tillsynsmyndigheten också ha möjlighet att ta ställning till den efterbehandling som sker successivt. Därför anser domstolen att länsstyrelsens förslag ovan ska föreskrivas i villkoret.

Villkor 18, utsläpp av stoft från asfaltsverket

Domstolen har inget att erinra mot den rening av stoft som sker och planeras att ske, men anser att villkoret kan förtydligas och kompletteras med angivande av hur kontrollen av begränsningsvärdet ska utföras.

Villkor 19, kontrollprogram

Domstolen anser att NCC:s förslag till villkor om kontrollprogram är lämpligt. Det bör dock kompletteras med en beskrivning av att grundvattennivåerna i brunnar i jord och berg behöver kontrolleras i de områden som länshållningen kan orsaka avsänkta grundvattennivåer. Domstolens bedömning är att det kan komma att behöva anläggas en brunn i berg för att följa en eventuellt ökad avsänkning till följd av det utökade norra brytområdet. Eftersom behovet av nivåmätningar och fysikaliska och kemiska analyser sannolikt kan komma att variera under tiden verksamheten bedrivs anser domstolen att placering av kontrollpunkter och mätfrekvens lämpligen regleras i kontrollprogrammet.

Villkor 23, geologisk barriär

NCC har föreslagit ett villkor som innebär att en konstgjord geologisk barriär om en (1) meters tjocklek ska anläggas mot berg under deponin och mot bergskanten i öster. Domstolen anser liksom länsstyrelsen att villkoret är lämpligt, men att det finns skäl att barriären även ska anläggas på de övriga sidor av deponin som ansluter till berg.

Länsstyrelsen har även anfört att anläggandet av konstgjord geologisk barriär ska övervakas och besiktigas av en opartisk och sakkunnig besiktare och att en redogörelse för den geologiska barriärens uppbyggnad, funktion samt beräkningar och resultat av genomförda kontroller och utförda besiktningar ska redovisas till tillsynsmyndigheten innan deponering får påbörjas inom de olika delområdena. Domstolen anser att förslaget om övervakning och besiktning av en opartisk och sakkunnig besiktare inte är nödvändigt men att det är lämpligt att villkoret kompletteras med att en redogörelse för den geologiska barriärens täthet med uppgifter om uppbyggnad, funktion samt beräkningar och resultat av genomförda

kontroller redovisas till tillsynsmyndigheten innan deponering får påbörjas inom de olika delområdena.

Länsstyrelsen har även ifrågasatt att deponering ska utföras genom tippning över bergskant ovan deponin. Även domstolen bedömer att det är ett förfarande som medför risk för att den geologiska barriären skadas. NCC har emellertid försäkrat att verksamheten ska bedrivas så att barriären inte skadas. Domstolen anser det i alla fall vara lämpligt att villkoret kompletteras med en mening med denna innebörd.

Tiden för igångsättning av den miljöfarliga verksamheten

NCC har yrkat att igångsättningstiden ska bestämmas till fem (5) år räknat från det att tillståndsdomen vunnit laga kraft. Domstolen anser att den av NCC begärda igångsättningstiden är rimlig och att den ska fastställas.

Arbetstiden för vattenverksamheten

Om en tillståndsdom avser arbeten för vattenverksamhet, ska den tid inom vilken arbetena ska vara utförda anges i domen. Arbetstiden får som högst bestämmas till tio år (se 22 kap. 25 § andra stycket miljöbalken). Efter ansökan kan arbetstiden under vissa förutsättningar förlängas med högst tio år (se 24 kap. 2 § andra stycket miljöbalken). I en tillståndsdom ska alltså föreskrivas en bestämd tidpunkt från vilken arbetstiden ska börja löpa och denna tid får vara högst tio år (jfr NJA 2020 s. 359).

NCC har yrkat att arbetstiden ska bestämmas till tio (10) år räknat från det att tillståndsdomen vunnit laga kraft. Eftersom vattenverksamheten kommer att pågå över tid anser mark- och miljödomstolen att arbetstiden ska bestämmas till så lång tid som möjligt. Mark- och miljödomstolen bestämmer därför arbetstiden till tio år från lagakraftvunnen tillståndsdom.

Ansvar och ersättning i händelse av försämrat vatten (kvalitativt eller kvantitativt)

Flera närboende har yrkat att NCC i varierande omfattning ska förpliktas att göra vattenanalyser (rörande såväl nivå som kvalitet) och flödesmätningar av borrade och grävda brunnar. De har också yrkat på villkor som i olika utsträckning ger fastighetsägarna rätt till ersättning för skador till följd av att vattenkvaliteten eller vattenförsörjningen påverkas negativt. Några av de närboende har också yrkat på en klausul i domen som innebär att NCC ska vara skyldigt att omedelbart åtgärda eventuella problem samt kompensera drabbad fastighetsägare samt löpande ersätta eventuellt drabbade fastighetsägare för bristande funktionalitet och eventuella kostnadsökningar för drift av bergvärmeanläggning.

Med beaktande av den utredning som sökanden redovisat i målet, vilken domstolen saknar anledning att ifrågasätta omfattningen och tillförlitligheten av, anser mark- och miljödomstolen att den nu tillståndsgivna verksamheten, med iakttagande av föreskrivna villkor, sannolikt inte ska komma att orsaka några skador och olägenheter varken med avseende på allmänna intressen eller enskilda fastigheter. Skulle den nu tillståndsgivna verksamheten i framtiden ändå medföra skada eller olägenhet på motstående intressen får frågan anmälas i den ordning som föreskrivs för oförutsedda skador. I sammanhanget bör påpekas att sökanden föreslagit längsta möjliga tid, 20 år, inom vilken tid anspråk på ersättning för oförutsedd skada kan framställas.

Enligt domstolens mening bör dock grundvattennivåerna observeras under tiden för anmälan av oförutsedd skada (se villkor 19).

Tiden för anmälan av anspråk om ersättning för oförutsedd skada på grund av vattenverksamheten

I en tillståndsdom ska anges den tid inom vilken anspråk i anledning av oförutsedd skada får framställas. Den tiden får bestämmas till lägst fem och högst tjugo år. Tiden räknas från utgången av den av domstolen bestämda tiden inom vilken arbetena ska vara utförda (se 22 kap. 25 § första stycket 14 samt 24 kap. 18 § tredje stycket miljöbalken).

NCC har yrkat att tiden ska bestämmas till tjugo (20) år. Domstolen anser att det är lämpligt med så lång tid som möjligt, givet att eventuell påverkan sannolikt blir större mot slutet av brytningen. Tiden för anmälan om anspråk sätts därför till 20 år från arbetstidens utgång.

Verkställighetsförordnande

NCC har i första hand yrkat verkställighet för hela det nu sökta tillståndet, i alla delar, och i andra hand yrkat verkställighet för att fortsätta att bedriva befintlig täktverksamhet och återvinning i den omfattning som framgår av det tidigare tillståndet till och med den 31 december 2024.

Ett verkställighetsförordnande av domstol innebär att en lagakraftvunnen dom inte behöver avvaktas och är ur processuell synvinkel att se som ett undantag. Det får därför läggas på verksamhetsutövaren att påvisa konkreta skäl för ett verkställighetsförordnande och ange vilka beaktansvärda nackdelar som är förknippade med att tillståndet inte kan tas i anspråk omedelbart och vad som kan bli följden av att verksamheten förskjuts framåt i tiden. Det måste också krävas att verksamhetsutövarens intresse med viss marginal väger tyngre än de intressen som talar för att ett lagakraftvunnet avgörande bör föreligga innan tillståndet får tas i anspråk. Särskild hänsyn ska tas till de skador på miljön som kan uppstå om tillståndet omedelbart tas i anspråk och de möjligheter som finns att läka sådana skador om tillståndsbeslutet upphävs eller ändras (se Högsta domstolens avgörande, NJA 2012 s 623).

Som skäl för verkställighetsförordnandet har NCC bland annat angett att befintligt tillstånd innebär tillstånd att bryta 5 000 000 ton berg och 300 000 ton sand samt att bedriva återvinning av massor men att dessa mängder inte till fullo har brutits ut samtidigt som tillståndstiden löper ut den 31 december 2022. Syftet med att begära verkställighet är, enligt NCC, att tillse att befintlig verksamhet inte behöver upphöra innan en lagakraftvunnen dom meddelats för utökad verksamhet; utan verkställighet i någon del riskerar det uppstå omfattande negativa konsekvenser för NCC.

Mark- och miljödomstolen anser att verkställighet i enlighet med andrahandsyrkandet är tillräckligt för att undvika de negativa konsekvenser som enligt NCC skulle uppstå utan verkställighetsförordnande. Andrahandsyrkandet ska därför bifallas.

Övriga yrkanden

Övriga yrkanden, som inte tillgodosetts genom uttryckliga åtaganden från NCC eller annars behandlats på annan plats i denna dom, ska avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 4 (MMD- 01)

Överklagande senast den 21 november 2022

Christina Olsen Lundh

Gunnar Barrefors

I domstolens avgörande har deltagit chefsrådmannen Christina Olsen Lundh, ordförande, och tekniska rådet Gunnar Barrefors samt de särskilda ledamöterna Stig Hård och Jörgen Hammarström.